

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 00369

ALE SHRIFTEN

S. G. Frug

Permanent preservation of this book was made possible by

Paul E. Grayson

in memory of

Rivke Barbee Grayson

FUNDING FOR THE CORE COLLECTION OF YIDDISH LITERATURE
WAS MADE POSSIBLE IN PART BY A GRANT FROM THE
DAVID AND BARBARA B. HIRSCHHORN FOUNDATION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

אלע
שריפט עז
- פון -
פֿרְגּוֹן

צוֹוִיטָעֵד בָּאנְדַּ.

פֿאוֹזִיעַ.

הַיְבָרוֹן פָּאֶבְּלִישִׁינְג קָאמְפָּאַנִּי

נוֹו-יָאָרְקָם.

85-85 קָאנְגָּל סְטוּרִיט

1910.

Copyrighted by the Heb. Pub. Co., 1910.

אינה אלטס-פערצייכניס.

צ'וֹן־לִיעָדָעָר :

3	פְּרַאֲלָג
4	קְרַבְגּוֹת
7	וּאָס מַאֲכֵת דַּי מַאמְעַ ?
9	דָּעָר מַאֲמָעָס קְלָאָג
11	אָהָן אַ עֲנַטְפָּעָר
13	אַיְינִיקְלָך
15	דָּעָר עֶגֶל
17	בַּיְ מַשְׁיחַ וּעַט קְוֹמָעַ
20	שְׁטָעָה אַוְיפָּ!
21	שְׁוּלְמִיָּת
24	דַּי תְּפָלָה
31	אַ בְּלַעְטָעַל וַיְדוּי
38	צִיּוֹן
40	אַיְכָה
46	רַגְוָתְ-הַבְּיִת
49	תְּחִיַּת-הַמְּתִים
52	אוֹיפָּן וּועָג
60	דָּעָר גְּבוּר

רַאֲמָאנְטִישָׁע אָוָן לִירִישָׁע לִיעָדָעָר :

65	פָּאָרָאוֹס !
67	דַּי פַּיעָדָעַל

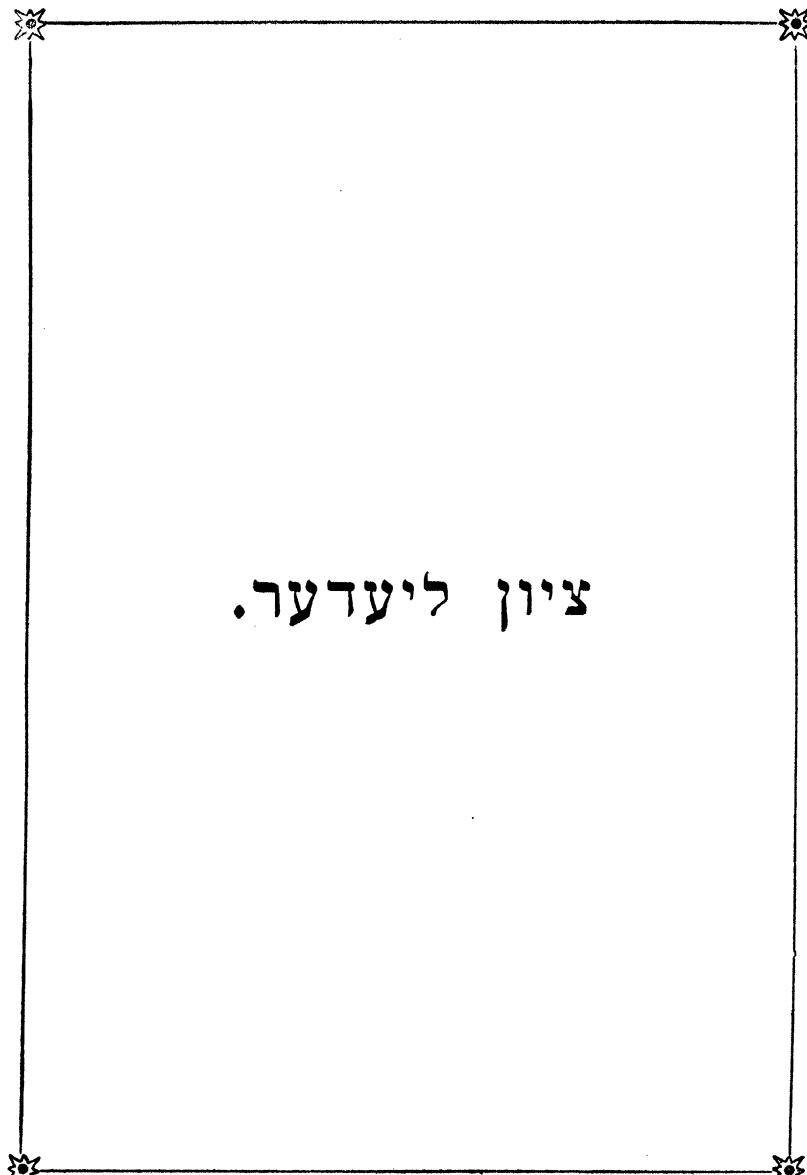
71	דער וואלד-חלומ
75	דער אדלער
77	די ווילען טויה
79	חברים
80	צווויו אויגען
81	דרוי וועלטנען
85	די נאטור
89	פריחלינג-לייעד
92	זומער-לייעדר
95	א זומער-נאכט
103	הערבטט-לייעדר
108	א הערבסט-לייעטל (פֿאָר חַרְבָּן אַינְגֶּלֶךְ)
111	וַיְמַטֵּר-לִיעְדָּר
115	אין אַ וַיְמַטֵּר נַאכְתָּ
119	וַיְמַטֵּר-בִּילְדָּר
127	פֿן טַאָגְדָּבָךְ
131	זוֹ מְכֻל גַּאֲרָדָאן
134	אוֹף מִיכְל גַּאֲרָדָאן'ס קַבָּר
136	אַ חַלְםָן
138	אַ מְוֹלַעַיגַע קְרַבְנָגָות
143	צְווֵי טַאָסְטָעָן

קְרִיטִישׁ אָן סַאֲטִירִישׁ לִיעְדָּר :

149	פַּאנְטָזְיָע
152	די קָאָרְטָעָנוֹאָרְפָּעָרְקָע
156	נַאֲכָת-בִּילְדָּר
169	מַשְׂיחָ'ס צִיְיטָעָן (ער געהט)
179	מַשְׂיחָ'ס צִיְיטָעָן (די פָּאָפִירָעָנָע בָּרִיךְ)
212	אין שְׁמוֹינָעָוקָע (רַיּוֹעַ-בִּילְדָּרִי)
227	נַאֲכָת-לִיעְדָּר
245	דַּעַר נַיְעַר מַלְמָד

248	חברה הוליסט
252	סטיאפקט
255	דרוי מעמים
258	גלויגט א קשיא
260	דער פראטליכער גיהנום
263	זוי'ם רויטען פיעערל (א חלום אויפֿן וואחר)
281	דער טויטער חתן
285	סקיזען
293	דער נייר דאנציגער
310	א מעשחלע פון א געווועגעטער ערדר-ארבייטער

צַיּוֹן לִיעָדָעָר.

פראלאג.

齊יה-אן זיעבען פאдум פון היילישען שיין.
齊יה-אן זיעבען ליכטינע שטראהלהען.
זוי זאלען ווי גאלדנען סטראונעם מיר זיין
און לייכטען, און זינגען, און שאלאען!...

מאיד-געלעקליך קלינגען און פעלד און און טהאל...
די טיבעליך וארכען און פליהען,
צו הערען דעם זיסען און מההייערען קול,
די היילגע לעדער פון ציון.

עם ציהען זיך ליעבליך די רוייז און דער זאנג
אין פעלד און אין גארטען – צו הערען
די לעדער, אין וועלכע עם זענען פון לאנג
אונזיפגעמעמישט פערל און טראדען.

די לעדער, וואס שלאנגען ארויס, ווי א קוואל,
פון הארצען און זידען, און בריהען –
די לעדער מיט האנג, די לעדער מיט נאל,
די לעדער, די לעדער פון ציון!...

I.

קרבנות.

אט שטעהט א יוד, א פרומער יוד,

ס'או פ'שוט א רחמנות,

ווי איצט, אין גלוט, לייענט ער

דעם "סדר הקרבנות"...

אי, אי! ווי שעhnן דאם אויז געווין,

בשעת דער מזבח

פלעגט ברענען דארטען אוין עם פלעגט

פָּנָן ווַיְוִיעֶךָ גַּעֲהָן אַרְיחָ!

אט פיהרען קנעכט א פעטען אקם,

וואם ווועט א "עליה" וווערען ...

די הערנעד אויסגענילדט: א קראאנץ

פָּנָן רַיוֹעֵן אַיְפָּזֶן שְׁטַעַרְעָן ...

אט פיהרט מיען יונגע שעפֿסעליך;

אט טראנט מען פרוכט פָּנָן גַּאֲרַטְעָן

מיט טויבען, ביימאיל, זעמעל-מעהַל ...

קרבנות — אלע סארטען.

דער פָּהָגְדוֹל בענשט דאמ פָּאַלְקָן;

די לויים זאגען שירה ...

די פִּיעַדְעַל הַוִּיפְטָה דַעַם נִינְנוֹן אָן,

עם רופט זיך אַב די לְרֻעָן

די צִימְבָּלָעַן זִינְגָּעַן צְקוּרְדִּיזֶם,

די מָאַצְעַן האַסְטִיגְן קְלָאַפְּעָן;

עם הוֹדָעַטְ-בְּרוֹמָט דַעַר קְעַסְעַלְ-פְּוֵיקָן, -

דעַם אַטְהָעַם נִימְטָן צָו חָאַפְּעָן ...

אוּי, וּוְעה אַיְזָן אָנוֹן! אָן דָּם אַיְזָן אלְזָן

פָּעַרְפָּאַלְעָן! ...

לְיעַפְּעַן בְּרִידְעַר!

סְאַיְזָן עַפְּטִים נַאֲך גְּעוּעַן, וּוְאַם אַיְצְטָן

מִיר הַאַפְּעָן שְׁזַיְן נִימְט וּוְיַדְעָר:

קרְבָּנוֹת — אַקְמָעַן, צִינְגָּעַן, בָּעַק?

נִין! אַנְדָּעַרְעַן קְרְבָּנוֹת

הָאַט אָנוֹזָעַר לְאַנְד גַּעֲבָרָאַכְט אַמְּאַל,

גַּעֲאַפְּעַרְט אַהֲן רַחְמָנוֹת:

גבורים זענען דאמ געווין. —
וואס האבען בלוט און לעבען
פאר זיער נאט, פאר זיער פאלק
מייט פריד אוועק-געגעבען ...

אייפ די קרבנות וויאן און קלאג,
מיין פאלק, מיט הייסע טרעהרין. —
טונ זי דער אנדענץ זאל אין דיר
ニיט אויסגעלאַשען ווערטען! ...

ער זאל בעפליגעלווען דיין גיסט,
ער זאל איהם ברענען, בריהען.
דו זאלסט געדענקיין ביזן טוידט
דיין פאטערלאַנד, דיין ציון! ...

II.

וואם מאכט די מאמע?

וואם הערט זיך, ברודער, אין דער הימ?

וואם מאכט די אלטע מאמע?...

אָה, ניט פערנעם זי, ניט פערנעם, —

זי איז קיין מאדנע דאמע:

זי איז פון יענער אלטער וועלט,

ווען מענשען פלעגען גליבען,

או נור אַעטער, שטארקער העלד

דאָרְפּ זיִן בֵּיִם פָּאַלְקּ עַרְהֹיבָעַן

נור דער, וואם ווייסט דעם עלטס שטערץ,

דעם בִּיטְעָרָעַן אָוּן שׁוּעָרָעַן,

אָוּן טְרָאָנְטּ זַיִּן יַאֲךָ, אָוּן פִּיהְלָטּ זַיִּן הָרָץ

אָוּן וּוִינְטּ מִתּ זַיְנָעַ טְרָעָהָרָעַן,

אָוּן פִּיהְלָטּ זַיִּךְ גְּלִיקְלִיךְ, פְּרִישּׁ אָוּן גּוֹט

וְעַן גָּאָטּ בְּעַשְׂעַרְתּ פֻּעָרְגִּיםֻן

דַּעַם לְעַצְטָעַן הַיִּסְעָן טְרָאָפָעַן בְּלָוטּ,

דַּעַם טְוִוִּיטּ פָּאַר אֵיהֶם גַּעֲנִיסְעַן ...

די אלטע מאמע האט אמאָל
געהאָט אוינען ריזען.
וועאמ האבען שטארקייט אהן א צאהָל
דעָר גאנצער וועלט בעוויזען.
זַי פְּלֻעַנְט זַי קְרִישָׁעַן יְדֵעַן וּוֹאַנדַּן,
בְּעַוּאַשְׁעַן זַי מִיטַּ טְרֻעהָרְעַן...
וועאמ מאכט די אלטיצקע אַזונַּד?
וועאמ לאָזֶט זַי עֲפִים הַעֲרִישׁ?...

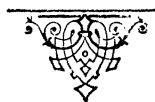

III.

דער מאמעס קלאג.

אין שטוייב און אין שטוייב
פערלארען אידער גוטס,
פערלארען אידער לעצטע נחמה...
פערטראיקענט, פערבלויהט
און קוים ווואם עם גליהט,
עם האלט זיך אין אידער די נשמה...
ז' ליגט נבעבן וועגן...
עם ציהען זיך טעג.
עם געהען חדשים און יאהרען.
ז' טראכט אהן א שייעור:
—וואם איז דאמ מיט דיר,
מיין זohan, מיין בנידheid, געווארען?
אויב גוט איז דיר דארט,
דערמאהן זיך דאך פארט,
ווײַ מיר איז בעשערט זיך צו מיהען.
דערמאהן זיך, ווײַ לאנג
ליגט עלענד און קראאנק
די אלטע אלמנה פון ציין!...

אָוֹן אַוִיב דֵיר אַיז שְׁוּעָר,
טָא קְוִמְזֶשְׁעָ אַהֲעָר,
קְוִם קִינְד מִיְינָם, אַהֲיִם, צֹ דִין מַאמְעָן:
צְוֹזָמְעָן אֵי פְּרִיד
גַּעֲנִיסְעָן, אֵי לִיד,
אָוֹן לְעַבְעָן אָוֹן שְׁטָאַרְבָּעָן צְוֹזָמְעָן!...”

IV.

אהן אָעַנטפֿער .

רְבִנִים, גְבִירִים, הָעֶרֶת דַעַם רֹויַן,
גַעֲהַת בְּרִינְגְט אַיְהָר דֵי נְחַמָה:
מִיט רַיְכְקִיַיט שְׁטָאַרְקָעַן אַיְהָר דַעַם גּוֹף,
מִיט פְּרוֹמְקִיַיט דֵי נְשַׁמָה... .

נִיטָא קִין עַנְטַפְער ... פּוֹסְט אָוָן שְׁטוּם... .
דָעַר רָב הָאַט אַלְעַ מְעוֹלָת,
וּוֹאָם מַעַן בְּעַדְאָרֶף, אַזְוָן גּוֹט אָוָן פְּרוֹם
אוֹן זִיכְט אָוָן פְּסָקְנַט שְׁאַלָות. .

גַעֲשַׁעַפְטַעַן טְוִיזְעַנד הָאַט דָעַר גְבִיר
אוֹיפְ אַלְעַ הַעֲבַטְעַ גְּרָאַדָעַן:
אָפָאַבְּרִיךְ אָנָט אָוָן אָ בְּאַנְקַר
אוֹן גַעַמְטַט דְעַצְצַוְוַו פְּאַדְרִיאַדָעַן. .

דָעַר עַרְשַׁטְעַר הָאַט צַו טְהֻונַן מִיט גָּאַט:
דָעַר צְוּוֹיְטַעַר — מִיטְמַן פְּרִיז... .
אָק, בִּידְעַ האַבְעַן זַי חַלְאַפְאַט
גַעַנוֹג אַיְן הוֹזְלַאַרְץ!

— — — — —

* * *

מתחתן זיך זיין מיט דער "גאלדענער פאהן",
און האבען גרויס פבוד בי' קהַל,
דערלעבען אודאייניקליך, בויען א קליז
און שטארבען און ארץ-ישראל —

אט דאם פלענט זיך ווינשען דער עהדרליךטען יוד
און גלייבען, או אמת צופרידען
אייז ארץ-ישראל, וואם איזהר אייז בעשערת
צו זיין א בית-עלמין פאר יודען ...

V.

אייניקליך.

אידר הערט פון דערוויטען אַ ווינגענדע שטימע?
דאָם קְלָאנָען זִיךְ, עַלעֲנָד אָן אָרים,
די חורבות פון צִיּוֹן; דָּאָם זַיפְצָעָן אָן ווינגעַן
די אלטע צַוְבָּרָאכְעָנָעַ קְבָּרִים.

דאָם ווינגעַן די הייליגע אלטע מצבות –
פֿערְשׁוֹאַרְצֶט אָן פֿערְפֿינְסְטֶעֶרט גַּעַוְאָרֶעֶן;
דאָם ווינְגַּט אָונְזָעָרֶט מָאָמָע, ווֹאָם אֵיז בֵּי די קִינְדְּעָר
אוֹיפְּ אַיְבִּיגְ אָרוּיִים פון זְפָרְזִין...

* * *

עַרְקָלְעֶרֶט דָּאָם מֵיר, פֿרְיַינְד מִינְעַט טְהִיעָרֶעֶץ.
אֵיךְ קָעַן דָּאָם אַלְיִין נִיט פֿערְשְׁטָעָהָעָן;
סְאֵיז מִמְשָׁ דָאָךְ גָּאָר אַ פֿערְדְּרָעָהָעָנִישׁ,
וֹוֹאָם אֵיז דָּאָם מִיטְ יְדָעָן גַּעַשְׁעָהָעָן?

דאָם בעטְטָע, דָּאָם פֿיְנְסְטָע, דָּאָם טְהִיעָרְסְטָע,
פֿיְעָל מְעָהָר פון דָעַר גְּרָעְסְטָעָר רְחָה.
פֿלְעָנְט זִין בֵּי אָוּנוֹ יְהָוָם: אֵי, גָּאָטְעָנִי,
דָעַר וּוֹאָרְצָעַל, דָעַר שְׁטָאמָם, די מְשֻׁפְתָּה!

א קל'ינקייט עפֿים – א אײַנִיקעלן
א צוּוֹיגָעַלְעַ פָּוּן עַזְּדָחִים,
רַב נַחֲזִיכָּעַם אֶדְעָרְךָ דַּודְלָם
א לעבעדייג שטיקעל שעַרְיָם!...

און קַיְינָעַר זָאַל נַאֲר נִית דַעֲרָמָאַנְעַן זַיְהָ
אוּתְּ דָעַם, אוּ מִיר האַבָּעַן פָּאַרְצִיכְיַטְעַן
אוּקְּ זַיְדָעַם גַּעַהַאַט, נִית צָו שַׁעַמְעַן זַיְהָ
מִיט זַיְ נִית פָּאַר נַאֲט, נִית פָּאַר לַיְיטַעַן,

מְשַׁה רְבָנוֹ אָוּן דָּוד הַמֶּלֶךְ
אָוּן גְּדָעָן, אָוּן שְׁמַשּׂוֹן, אָוּן דְּבוֹרָה,
יעַנְעַ גְּבָוִרִים, וּוְאָם האַבָּעַן גַּעַוְאַרְפָּעַן
אוּיפְּ אָוּנוּזְעַרְעַ שְׁזָנוֹאַים אַמְּרוֹאָן;

יעַנְעַ גְּבָוִרִים, וּוְאָם וּוּאַלְטָעַן אָוּדָאי
גַּעַוְוִינְטַמְּיט דֵי בְּלוֹטִינְגַּע טְרַעְרַעַן,
וּוּעַן חַאְטַש אַהֲונְדָעַרְטַ-טְהִילַּן וּוּאַלְטָעַן זַיְ וּוּיסְעַן,
וּוְאָם יְדָעַן אַאמְּאלַ וּוּעַלְעַן וּוּרְעַעַן;

אוּיסְגַּעְדָּאַרְט, אוּיסְגַּעְקוּוֹאַרְט וּוְהַגְּעַן אֵין שְׁכָנוֹת,
אֵין פְּרַעְמַדְעַ גַּעַדְנוֹגְעַנְעַן דִּירָות,
דָּאַרְט וּוְאָוּגְעַטְאַנְט – נִית גַּעַנְעַכְטִינְט בֵּי לַיְיטַעַן
אוּן צָאַהָלָעַן זַיְ אַיְבִּינְעַ שְׁכִירָות ...

דער עגל.

מר האט זיך געהלוםט: איך בין אין א מדבר
געשטיינען. א שטילע און ליכטיגע נאכט
האט רוחיג געשווועבט אויפֿ די זאמדען און סקעליעם.
געצירט זוי אין הימליישען פראכט.

און איך האב דערהערט פון דער וווײטעןם א שטימע.
א הייליגען, געטליךען קול:
דו זעהנט די פערברענטע, צואווארפונג שטינגר.
אט דא אויז דער עגל געהלען אמאָל.

דער עגל, וואס יודעליך האבען פארצ'יטען
געמאכט און וואס משה האט דעםאלט פערברענט.
פערברענט און צושאטען דעם אש אינט מדבר
אלין מיט די איינגען הענד.

עם אויז פון דעם עגל קיין זבר געבליבען.
נאר איהם אויז געוועזען בעשערט
זו אויפֿשטעעהן ווידער און ווידער בעהערשען
מיט קראפט אייער זינדייג ערְד ...

ער לעבט נאָה, ער לעבט נאָה, דער גאלדענער אַבנאמט
ער שטעהַט נאָה אָון פונקעלט אָון בליצט,
גאָר ניט אַינְסּ מְדִבֶּר אָזּוּ וּוּי פָּאָרְצִיּוּטָן —
ער אַיז צו אַיְיךְ נָהָעֵנְטָעָר אַיְצָט:

ער שטעהַט צוֹוַשְׁעָן אַיְיךְ אַינְסּ בִּיטְעָרְעָן גָּלוּתָה;
ער אַיז אַיְיעַר לִיבְטָן דִּי פִּינְסְטְּעָדָע טָעָג;
ער אַיז אָומְעָטָם וּוּאוּ אַיְהָר קָהָרָט זִיךְ אָון וּוּנְדָט זִיךְ,
אַט וּוּאוּ נָר אָסְטְּעוֹשָׁקָע אָון וּוּאוּ נָר אָ וּוּגָן.

אַטְּרִיט ניט צו טהָן אָהָן דָּעַם גָּאָלְדָעְנָעָם יְחָסָן;
ער אַיז אַיְיעַר הָאָרָר, אַיְיעַר פָּאָלְקָסְ-בָּעָלְ-הָבִית...
מַעַ גָּלְעָט אַיְהָם דָּעַם רָוּקָעָן, מַעַ קוּקָט אָין דִּי אוּנְגָּעָן,
מַעַ שְׁטוֹפָט אַיְהָם דָּעַם הָרָם גָּלְיָה אַגְּנְטָעָר דָּרָר נָאָגָן,

מַעַ ניט אַיְהָם אָב בְּבָזָד פָּוָן אַלְעָ פִּיעָר וּיְטָעָן
מַעַ בְּעַנְשָׂט זִיךְ מִיט אַיְהָם, מַעַ בְּעַרְיָדְמָט זִיךְ מִיט אַיְהָם
רָבָנִים, דִּינִים בְּעַשְׁעָנָן זִין גָּאָמָן
אוּן בְּקוּעָן זִיךְ, קְנִיהָעָן פָּאָר אַיְהָם...

רָבָנִים, דִּינִים, וּוּאָס וּיְסָעָן, פָּעָרְשָׁטְעָהָעָן,
וּוּ טִיעָף אַיז דִּי חֲרָפָה, וּוּ גְרוּוּס אַיז דִּי זָנָד
צַו הָאַלְטָעָן בַּיִּם עֲגָל אָין קְנֻעְבְּטָשָׁאָפָט דָּעַם עַזְּלָם,
דָּאָס קְרָאָנָקָע אָון עַלְעַנְדָע קִינְד...
• • • • • • • • • •

VII.

„ביז מישיך ווועט קומען“.

יזו טונגה ער שיבא אליהו.
(פון גטרוא).

אייהר געדענקט? אינט תלמוד ניט זעלטען קומט פאר
אדיז-הזרה, א גאנצער פראצעם
וועגען געלט אדער חפצים. — מע קלערט און מע רעדט
און מע ארבייט א גאנצען מעטה-לעת:
איינער זאנט: „עם איז רואובןס!“ דער צויזטער זאנט: נין.
עם קומט שמיעון-ען, לויין... א בלא
יעדר תנא דערוויזט, או נור ער איז גערעכט.
וואמאזישע זאגען אויף דעם די חז'ל? —

„לאו עם ליעגען ביז ווועגען ס'זועט קומען צו געהן
אליהו-הנביא, און ער
וועט אודאי שוין פסק-גען ריכטיג דעם דין,
אלץ באשידען — וואם, וועמען און ווער...“

יודען-לזמדים, רבנים! שווין צויזי טוויינד יאהר,
או מע ארבייט, מע טראכט און מען קלערט
ויאם צו מהון מיט דעם ארימען יודיישען פאלק,
אויף וואם טויג עם און וואם איז זיין ווערטה?

ויאסְזֶשֶׁע, ברידער, זאגט איזה? קורץ און גוט: "מלואו אמא,
לאז עם ליענען און ווארטען מיט איזה,
ביז משיח ווועט קומען צו געהן אויף דער וועלט
און דערלייזען אונז אלעמען גלייך..."

גאר ניט שלעבט, חלעבען, האט איזה געמאכט דעם פמק-דיין
ובפרט איז דערבי איז פארהאן
א גمرا, אוי ווי עם פאמט פאר א רב...
ויאסְזֶשֶׁע דארף מען א בעסערען פלאן?
אונזער למון ווועט זיצען און קוועטשען די באנק,
עלום-הבא זיך אנגרייטען שען,
און דער גראבער עמ-הארין לאז ליענען פערשטומט
ביז משיח ווועט קומען צו געהן...

טיטן נבר ווועט מען שטעבען די אוינען אונז... גוט!
געלד אפיילו דעם ממזר מאכט ריין...
און דער קבצן לאז ליענען נײַן איילען אין דראָעַד
ביז משיח ווועט קומען צו געהן...

לאז ער ליענען און יעדערער זאל מיט די פים
טרעטען איהם, גלייך ווי זאמד און ווי שטײַין;
לאז ער ליענען און פיהלען דעם ביטערען יאָך
ביז משיח ווועט קומען צו געהן...

לאו ער ליינען אין בלאטע, אין טרייער אין שאנד,
אין אגליקליבע רגע ניט זעהן;
לאו ער ליינען און ליינען אין קרענץ און און ליאד
ביז משיח וועט קומען צו געהן...

יודען-לומדים, רבנים! איינס פערלאנג איך פון אייך
איינס נאמען פון נאט אונזער הארד:
איידר בעטראכט זיך נאר רוחיג, בעקלערט וואט אויף אייך
די הויל וואלטען זאגען דערפער?!...

VIII.

שטעעה אויפּ .

ניין ליעבער, ברודער, ארימאן!
 שטעעה אויפּ! שטעעה אויפּ! עם איז פארהאן
 א גאט א שטאָרְקָּרְדֶּר, ליעבער,
 וואָס מאכט אין לעבען אלע גלייך,
 פון טרויער – פרײַד, פון אַרְיִם – דִּיְיך,
 פון שלאָפְּמְטָעָן קִינְד – אַגְּבּוֹר ...

ניט פֿרְעָג בֵּיתְךָ, ניט פֿרְעָג בֵּיתְךָ;
 די אלטְעַ צְרוֹת וּוּלְעַן דִּיר
 דַּעַם רַעֲכְטָעַן וּוּגַן בעוּזְוּן.
 שטעעה אויפּ! שטעעה אויפּ! ווּאַש אָפּ דַּעַם שְׁטוֹיבָּ
 וואָס פְּלַעַגְטָ דִּיךְ מאכְעַן בלינְד אָן טְוִיבָּ;
 זַי שְׁטִיףָ אָן הָארְט וּוּי אַיְזָעַן!

געונָג, געונָג צוֹ קְנַעַטָּעַן לִים ...
 שטעעה אויפּ! די מאָמָע רַופְּטָ אַהֲיִם! ...
 זַאלְסַט וּוּי אַדְלָעָר פְּלִיהָעָן!
 אַוּגַן אַנְיִיעַר הוּבְּטָ זַיְהָ אָן;
 הוּבְּ אַוּפּ דִּין גְּרוּסָעַ אלטְעַ פָּאָהָן.
 די פָּאָהָן, די פָּאָהָן פִּון צִיזָּן! ...

IX.

שְׁלָמִית.

שׁוֹלְמִית זַיְנֶגֶט,
שׁוֹלְמִית זַיְנֶגֶט,
אָזֶן אַלְטָעַן אַיְלָבָרְטָן-גָּאָרְטָעַן ...
אַיְנֶגֶעֶר קוֹל,
אַלְיעָבָעֶר קוֹל,
צַוְנִיסְטַן זַיְהַן פָּוָן דָּאָרְטָעַן
זַיְנֶגֶט, זַיְ רָופְטָן:
דוֹ, הָעַלְעַ לְוָפְטָן,
דוֹ, הַיִסְעַר, טִיעָפָעַר הַיְמָעַל,
וּוְאַכְטַן אַרְיַף פָּוָן שְׁלָאָפָן!
זָאַל זַיְן אַסְוָף
צַוְ אַיְיָעַר אַלְטָעַן דָּרְיָמָעַל.
צִינְדָּאַן, דוֹ, נַאֲכַט,
אַיְן הַיְמָעַל-פְּרָאַכְט
דיַיְן שְׁטִילָעַן, בְּלוֹעַן פִּיְיָעַר ...
אַיְהָרַן הַעֲרָטָן? אַיְהָרַן זַעַהָט?

מײַן חָנָן גַּעֲהַת,
מײַן לְיֻבָּעָר, גַּוֹּטָעָר, מְרִיְּעָר...
וּוֵי מִיעָד אֵיז עָר!
וּוֵי בִּיטָּעָר, שְׁוֹעָר
אֵיז אַיִּהְם דָּעָר וּוֹעָג גַּעֲוַעַזָּן!
גַּעֲקָרִינְקָט, גַּעֲדָאָרָט,
אוֹן אַלְצָן גַּעֲוָאָרָט
וּוֹעָן גַּאְתָּן וּוֹעָט אַיִּהְם דָּעֶרְלִיְּזָן.
שְׁטָעָה אוֹיפֿ-זְשָׁע הַיְּנָט,
מִין טְרִיסְטָט, מִין פְּרִיְּנָד!
וּוֹעָר פְּרִישׁ אוֹן פְּרָעָהָלִיךְ וּוֹעָדָר,
פְּעָרָנָעָם דִּין לִידָּן,
וּוֹעָקְ-אוֹיפֿ דִּין פְּרִיד,
גְּלִיְּקְ-אוֹוִסְטָט דִּי קְרָאנְקָע גְּלִיְּדָעָר!
קוֹם, קוֹם צֹו מִיר
אֵיךְ וּוֹעֵל מִיט דִיר
מִין קְרָאָפְטָט אוֹן האָפָנוֹנָג טְהִיְּלָעָן
דוֹ זָאָלָסְטָט קִיְּן טְרָעָהָר
נִיט וּוֹיְסָעָן מַעָהָר.
דָעָם לְעַצְטָעָן קוֹמָעָר הַיְּלָעָן!...

שולםית זינגט! ...
ווע זילבער קלינגעט
איידר ליעד – אונן רוייזען בליהען ...
שולםית זינגט,
שולםית זינגט,
דאם ניעז ליעד פון ציון! ...

די תפלה.

ברוך עליינו יי' אלהינו את השנה
חואת ואת כל מיני תבואה לטובה".

אידער געדענקט, ווי שטיל און ערנטט,
אהן געווין און קלאג,
בעטען מיר דעם בורא עולם
די' מאָל יעדען טאג,

בעניש, נאָט, אונז דאמ יאָהֶר מיט פרוכט און מיט אויבסען,
פֿון שטורות און האגעל בעוואָהֶר;
ニיב טהוּי און ניב דעגען די פֿעלְדער און גערטנעַר
באָשׁעַר אַגְּרָאַטְּעָנָעַם יאָהֶר!..."

אוּי, אַבִּיטְעָרְדֵּר גַּעֲלַעְטֵר!
וּואָם אוּזְּ דָּאָם גַּעֲשַׁעַעַן?
גַּעֲרַטְנָעַר יְדִישָׁע אָן פֿעלְדָּעַר —.
הָאָט אַהְרֹן זַיִן גַּעֲזַעַעַן?

זַעַקְמַזְעַבְעַן קְרוּמָעַ, אַיְנָגַע גַּעַמְלָעַךְ —
מִיט שְׁטוּבָא אָן בְּלָאָטָע פּוֹלְ;

אַמְּאָרָק, דַּיִּי קְרַעַמְלָעַךְ, אַבִּיתְעַלְמָן,
אַמְּרַחְץ אָן אַשּׁוֹלְ.

צוווי אלטע, דארע, קווארע בוילעה,
פָּוָן ווועלבָּע גאנץ געשוונד
די ציענען עסְעַן אָבֶּ דֵּי בְּלִעְמָלָעָה,
די צוֹוִיְגָעַן בְּרַעֲכָתָ דָּעָר וַיְנַדָּ;

עם זעהט דער מענטש זיין גאנצען לעבען
קיין גראזעלע, קיין זאנג, —
דארט שטעהט דער חון בְּיַדְעָם עַמְּדָה
און דאווענט מיט געזאנג:

בענש, נאט, אונז דאמ יאהר מיט פרוכט און מיט אויבסען,
פָּוָן שטרומָן אָוָן האגָּעָל בעוואהָר;
גב טהוֹי אָוָן גָּבָּ רַעֲגָעָן דֵּי פְּעַלְדָּעָר אָוָן גַּעַרְטָנָעָר
באַשְׁעָר אַגְּרָאַטְעָנָעָם יַאֲהָר! ...

אַמְּלָמֵד זִיכְּתָּאַן חַדְּרָה.
שְׁרַעְקְלִיךְ אַיְזָה דָּעָר הוֹסָטָה,
וועלבָּר רַיְסָט זִיךְ פָּוָן זִיךְ דָּאָרָעָה
אוַיסְגָּעָרְעָנְקָטָעָ ברַוְסָט;

וְיַי אַשְׁמַיְינָה, אַי הַאָרָט, אַי טַרוֹקָעָן.
בִּיטָּעָר וְיַי דָּעָר טַוְידָט
איַיְזָה פָּוָן ווַיְעַגְּעָל בִּיזְזָן קְבָּר
איַהֲם דָּאָם שְׁטִיקָעָל בְּרוּיטָה

און און איינגענטאפט, קראאנקהייט, הונגער
שמעערצען אהן א צאל
בעט ער אויך דעם בורא-יעילם
יעדען טאג דריי מאל:

ניב אונז, גאט, א גוטען זומער,
גרינעם, פרישען גראז,
טהוי און רעגען, פרובט און אייבסען.
תבאות אהן א מאם..."

אט איז א פאקטאר און אכטניה,
א מ'שרת פאר דער גאנצער וועלט;
ניתא פאר איהם קיין שלאף, קיין אברוחה,
קײַן טאג און נאכט, קײַן היַן און קעלט;

ער געהט און לויפט וואויהן מען יאנט איהם;
ער איז צו אלץ געוואוונט פון לאנג;
פאלקעיפען, קויפען, טראגען, שלעפען;
און אפט בעקומט ער פאר א דענק

א זידלער, א גראבע קללה,
און, איז עס קומט אריין אין קאָפ
דעם פריז נאָך אָדרִיַּ-פְּיעַר כֹּסֶת,
פליהט אויך א גוטער, הייסער קלְאָפ..."

דעם גאנצען טאג, פער'שמאכט, פער'חוּשְׁכֶּט,
לייפט אוים ער צוואנציג מאל די שטאדט;
פארנאכט שטעלט ער זיך מנהה דאונגען
און בעט דעם ליעבען, גרויסען גאט

אויף טהי און רעגען פאר די פעלדר.
אויף זימע פרוכט, אויף גריינע גראז,
אויף גארבען פול מיט שווערע זאנגען,
אויף ווייז און קארען אהן אמאם

את געהט אנאלטעד יוד אשנידעד.
געלערענט האט ער זיך ניט פיעל.
נאר ער איז קלאר אין דער מלאהה,
שנידט-צו און געהט ווי יעדער וויל

פונ דארף צו דארף מיט שעחד און נאදעל
געהט ער ארום די גאנצע וואָך
אייז גרייט און פלייטיג צו דער ארבייט
וואַי נאָר אַרים, ווי נאָר אַלאָך.

אנגילדען געהמען אויב סאייז מעגלייך
אייז גוט אודאי: נאָר, פאר נויט,
נוצט אויך אַבִּסְעָלָל מעעל מיט גרויפען,
קדמתאָפליעם, הירש, אַלאָבען ברויט;

אֲבִי דַי זִינְהִגְעָן נְשָׁמָה
צֹ אָונְטְּעֵרָהָאַלְטָעָן, קִינְדָ אָן וַיְיָבָּ
נִיטָ לְאוּן הַוְנְגָעָרָעָן – אָן טְרָאָגָעָן
אַשְׁטִיקָעָל הַעֲמָדָהָאַטְמָשׁ אַוְיפָן לִיבָ.

אָן אַיְבָיגָן וּוְאַרְטְּעֵנְדִיגָן אָן הַאַפְּעָן
פָּוָן פְּרָעָמְדָעָן הַעֲנָדָהָאַטְמָשׁ שְׁטִיקָעָל בְּרוּיטָ
צֹ שְׁחָרִיתָ, מְנַחָה אָן צֹ מְעֵרִיבָ
אַיְזָעָרָ מְתָפְלָלָ בְּיוֹן טְרוּידָטָ

אַוְיפָטָהָוִי, אַוְיפָטָהָוִי וּוְאַרְעַמְקִיָתָ אָן רַעֲגָעָן
פָּאָר פְּרָעָמְדָעָן גָּאָרְטָעָן, פְּרָעָמְדָעָן פָּעָלָדָ
פָּוָן וּוְעַלְכָעָ נָאָר צֹ קְלִיְבָעָן בְּרָעְקָלָעָךָ
אַיְזָעָרָ גַּעַבָּאָרָעָן אַוְיפָטָהָוִי וּוְעַלְטָ...

אַטָּגָהָטָה אַטְמָלָעָרָ. אַיְזָעָנְטָעָדְטִילָ,
וּוְאוֹסְאִיזָעָן עַק בְּיוֹעָק
אַוְיכָבָיָי דַי פְּיַינָעָ בְּעַלְיְבָתָהָם
אַרְעַמְקִיָתָ – אַשְׁרָעָקָ,

דָאָרָטָגָהָטָה עַר בְּעַטְלָעָן אָן דַי הַיְזָעָרָ.
דָאָרָטָגָהָטָה עַר שְׁטִיקָלָעָךָ בְּרוּיטָ
וּוְאָם אַפְּשָׁרָ נָאָר אַהֲנָדָפָן הַוְנְגָעָרָ
וּוְאָלָטָגָהָטָה עַסְעָן זַיְ פָּאָר נְוִיטָ.

אויף וויאם קאן ער אין ליעבען האפען?
נאר הער זיך צו, בעטראכט –
אויך ער דער בעטלער, אויז מטאפעל
פריה' מארגען און פארנאכט

אויף טהוי און רעגען פאר די פעלדער,
אויף פרישע, גראנע גראז,
אויף גאלבען פול מיט שועערע זאנגען,
אויף קערנער אהן אמאם...

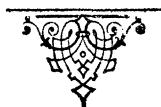
דו, לייעבער נאט, דו, שטארקער נאט,
געשטראפט מיט גרויסע ליד און צארען –
אין נוית און טרויער, שאנד און שפאט
א בעטלער אויז דיין פאלק געווארע...

דערבאָרעם זיך! ניב אויף דער וועלט
אייהם חאטש אַשטייקעל גליק דערזעהן:
ニיב אייהם אַנְאִינְגָּן, אַיְגָּעָן פֿעֶלֶד
אלְיַין צו אַקְעָרָעָן אַונְ זַיְעָן.

ニיב אייהם אַוְאָלֵד, אַנְאַרְטָעָן; ניב
אייהם זַיְעָן אַלְטָעָן ליד פֿערְגְּנְעָסָעָן –
ער זַאל דַּעֲרַפְּיַהְלָעָן וּוֹי סַאיַּזְ לַיעַב
אַנְאִינְגָּן שַׁטְּיקָעָל בְּרוּיטָן צו עַמְעָן.

און צו דער ארבייט פרייש און גרייט –
זין אלטעם, קראנקעם העץ דערקויקען –
וואל ער מיט האפנונג און מיט פריד
צו דיר די ליעבע הפלח שיקען:

בענש אונז גאט דאם יהאר מיט פרוכט און מיט אויבס
פון שטורות און האגעל בעוואה;
ニב טהי און ניב רעגען אויפ אונז ערע פעלדער
ニב אונז געראטגען יאדרו.

אַ בְּלָעַטָּעַל וּדוֹי.

(1890)

וּוי פּוֹיל אָוֹן וּוי שְׁלַעַפְּעַרְגִּינְגּ קְרִיכְעַן דֵּי טָעַג,
וּוי נִיךְ אֶבְּעַר פְּלִיהֻעַן דֵּי יַאֲהֶרְעָן!
וּוַיִּיט, וּוַיִּיט אַיְזָה נַאֲךְ בֵּין צָו דָעַם עַק פּוֹן מִין וּוּגַן,
אָוֹן זַעַחַט, וּוי אַיְזָה בֵּין שְׂוִין פֿערְדְּזְשְׁבַּט גַּעוּאוֹרְעָן!
גַּעֲבוֹינְגַּן דָּעַר רַוקְעַן אָוֹן גַּרְוִי אַיְזָה דָּאָם הַאָרְ.
פֿערְטְּרִיקְעַנְטּ דֵּי בְּזָקְעַן, אַיְן קְנִיטְשְׁעַן דָּעַר שְׁטַעְרָעַן,
דֵּי אַוְינְגַּן פֿערְטְּוּנְקְעַלְטּ פּוֹן בִּיטְעָרְעַ טְרַעְדְּרָעַן...
אַהֲ, בְּרִידְעָרְ! — מִיר גַּעַתְּמַעְתְּ דָּעַר דְּרִיסְגְּנַטְּעַר יַאֲהָרְ? ...

בְּן שְׁלַשִּׁים לְפָחוֹ? — נָגַעַתְּ, וּוי דָעַן?
אַיְדָר וּוַיִּסְטְּ דָאָה, דָאָם זַאֲנָטְ דֵּי נַמְרָא...
טָא נַעַמְטִיזְשָׁעַ, זַיְתְּ מַזְהָלְ, אַיְזָה בָּעַטְ אַיְזָה, אַפְּעַן,
אָוֹן רַעֲבַעַנְטּ נַאֲרָ אַוְים, קִין עַזְהָרָעַ.
אַקְיָמָא לָן, וּוי פְּיַעַל דָאָרְפּ זַיְן אַיְבְּעַרְאָל
בַּיְ יַזְעַן גְּבוֹרִים? — אַשְׁרַעַק בְּנָאָמְנוֹתָן!
אַיְן לוֹצִין, אַיְן פִּינְסָק, אַיְן בְּעַרְדִּיטְשָׁעָוּ — אַפְּלָל
אַפְּאַלְקּ פּוֹן גְּבוֹרִים — אַנְסִיאִמָּה, סְפִנּוֹתָן!

א פאלק פון גבורים! און ווי נאר א יוד –
א גלית הפלשתי, א שם שזון הנבוזר!
עם קאכט ווי א קעסעל, עם ברומט און עס זידט,
עם ציטערט די ערדר אונטער איהם ווי פון פיבער,
מע ארבייט, מע חוליעט, מע טרינקט און מע עטט,
מע באדט זיך אין שפע; און וואו נאר א הייזעל,
און וואו נאר א מנין, און וואו נאר א קליזעל –
א לאגער פון לייבען, פון אדלערם א נעם!

אָה, לַיְבָעַן אָן אַדְלָעַרְמַן! אָה בֵּין אוֹרֶךְ אַמָּלָל
אֲנַאַדְלָעַר גַּעֲוָעָעַן: מִיט לִיכְטִינְגַּן אַוְיְגָעַן.
מִיט קְרָאָפְט אָן מִיט האַפְּנוֹנָג אַוְיְף בָּעָרָג אָן אַוְיְף טַהָּאָל
אוֹיְף טַיְבָעַן אָן פָּעָלְדָעַר גַּעֲשׂוּבְּפַט אָן גַּעַפְּלוֹגָעַן;
מִיר האַבָּעַן די שְׁטָעָרָעַן פָּוּן הַיְמָעַל גַּעַנְרִיסְטַן,
די וואַלְקָעָנָם צָו פִּיסְעַן גַּעַשְׁפְּרִיאִיט זֶה,
די וועַלְדָעַר גַּעַזְגָּעָן, די טַיְבָעַן גַּעַפְּלִיסְט –
גַּעַזְגָּעָן, גַּעַשְ׀יִינְט אָן גַּעַפְּרָעָהַט זֶה,

די וועַלְדָעַר אָן פָּעָלְדָעַר אַרוּם,
די וואַלְקָעָנָם אָן שְׁטָעָרָעַן, די טַיְבָעַן אָן קוֹוָאָלָעַן,
דאָם גַּרְיִינְקָע בְּלָאָט אָן די רַאֲזָאָוּעָ בְּלוּם –
בַּעַשְׁפְּרִיאִצְט מִיט דָעַם טָהָזִי אָן בַּעַשְׁיִינְט מִיט די שְׁטָרָאָהָלָעַן –

דער זילבערנער שניי און דער נאלדענער זאגן,
די ערדר און דער הימעל פון אונטערן און אויבען —
אלץ, אלץ האט געונגגען פון האפונג און גלייבען,
און זים איז געוען זיער ליעבעם געוזאנג!

די גאנצע נאטור איז מײַן רבּי געוען:
ז' האט מיך געלערענט איז זונגען, שפיעלען,
ז' האט מיך געלערענט איז דענקען, איז פידלען,
ז' האט מיר געציינט וואס איז מיאום און וואס שען,
דאם הארין זאל זיין פריש און דער קאָפּ זאל זיין ניכטער
צ'ו אלץ זאל איך האבען אַוְאָג און אַמָּאָ...
אונ איך בין געוארען, צ'ו מול, א... וואס?
אַדיכטער, רבּזיטים, אַיְודִישֶׁר דִּיכְטָעֶר!

אייחר וויסט וואס דאם איז? וואס דאם האט פאר אווערטה?
פון וואנגען דאם נעהמת זיך?... אַה, לאוט מיך צופרייעדען!
פערשאַלטערן איז דער, ווועמען נאט האט בעשרט
צ'ו זיין אַמְּשֹׂרֶר... בֵּי יַדְעַן!
אַמְּשֹׂרֶר — אַפְּלִיזֶר, אַבדָּח איז ער:
אַגראָם און אַוְעָרְטָעַל, אַליַּעַדָּל, אַנְגָּנוּן,
אַדרָּעה זיך אַהֲרִין און אַקְרִים זיך אַהֲרָע —
דער עַזְלָם זאל האבען פון אויהם פערנְגְּנִיגְעַן.

און וועה איז צו איהם, אויב עם זיכט אין זיין ברזנט
א לעבעדיג האָרֶץ, פול מיט ליעבע און צארען,
וואם לאוט איהם ניט מאכען צו שפאמט און צו לומט
די אָרְפַּע, וואם איז איהם געגעבען געווארען
ער זאל אויפֿ איזחד שפיעלען דאמ חיליגע ליעד
פֿון האָפְּנָנָג און ליעבע, ער זאל מיט זיין שפיעלען
ערוואָעָקָעָן די גוֹטָע און רִיְנָע גַּעֲפִיהָלָעָן
פֿון טְרִיאַהִיט און עַהֲרְלִיקִיט, פְּרִיאַנְדְּשָׁאָפְּט און פְּרִיעָד.

יא, וועה איז צו איהם! – ער ווּט זיין ווי דער קול
וואם שְׂרִיְּת אֵין דער מְדֻבֵּר צו שְׂטִינְגָּר אֵין בִּינְעָר:
עם ווּלְעָן איהם הָרָעָן דער באָרג אֵין דער טְהָאָל,
דער ווֹאָלְד אֵין דאמ פְּעָלָד... אַבְּעָר מְעַנְשָׁעָן–נִיט אַיְנְעָר!
אַיְזָד ווּט זִיךְ גַּעַמְעָן דאמ בעַרְדָּל אֵין האָנד,
ווּט שְׂטָעָהָעָן דַּעַם קָאָפְּ אַוְיִיפֿ אַזְּיִיט אַגְּנָעָבְּוִינְגָּן,
ווּט הָרָעָן מִיט אַוְיָרָעָן. קוּקָעָן מִיט אַוְיָגָעָן
און טָאָקָע פְּעַרְשָׁטָעָהָעָן... אֹזְיִוְוִי ווי די ווֹאָנד!...

אָה, זָאנְטָמִיר, עַרְקְלָעָרְטָ דָּאמָ מִיר רִיכְטָהָג אֵין גוֹט
וואם איז דאמ מִיט יְדָעָן גַּעַוְאָרָעָן? –
אוֹזְיִוְיִל גַּעַלְיטָעָן אֵין שְׁרָעָק אֵין אֵין צָאָרָעָן,
אוֹזְיִוְיִל פְּעַרְגָּאָסָע אֵין טְרָעָהָרָעָן, אֵין בְּלוֹט;

א טאג געהט ניט פֿאָר, וואם ער זאל ניט צוקראצען.
צושטעהען א מבה את ווואו נאר א גלייעד;
עם שייטען זיך צרות ווי באפ – און א ייד? –
איוד דארף א פֿלייזמר מיט פֿויקען און טאצען.

א בדחן מיט גראמען און ווערטלעה; את דאמ
פֿערשטעהט ער, אויף דעם איז ער, זעהט איזדר, אמאן;
עם וואקסט אין איהם פֿשׂות דאמ האָרֶץ ווי אויף היינען.
ער טריינקט פֿון דעם נחת און פרײַד אַתְּן אַמאָן;
א פֿשׂטַל אַוְועַרטַל, אַגְּנוֹן, אַליַּעדַל,
אַמְעָשָׁה, אַחִידָה, אַגְּרָאָם אַונְן אַשְׁפִּיעָל...
פֿאָר וואסְזַשְׁע זונגעט דו אַזְוֵי טרוּיעָרִין, שטיל,
מיין, פֿיעַדַּל, מיין אלטַע, צוּבְּרָאַכְּבָּעָן פֿיעַדַּל?

ויאם ווינגען און זיפציגן די סטראָנָען אַזְוֵי?
עם ניסט זיך אַקלָּאנָג פֿון אַנְּאַבלָּן;
סְפִּיעָל יַאֲהָדָעָן צוֹרִיק אוּפְּטַיְּכָעָן פֿון בְּבָל,
אין אַיְזָעָרָנָע קִיטָּעָן, אוּפְּטַיְּנָעָד אַונְן שְׁטוּרָיִ
אוּזָעָלָעָנָד גַּעַלְעָנָעָן די טַאַכְטָעָר פֿון צִוְּן
די וויסטַע אלְמָנָה... – נו, זונגעזשׁ מיר הײַנט
די לַעֲדַעַד פֿון צִוְּן!... האָט צו איהם גַּעַשְׁרָיוּן
דעָר פֿרַעַה לִיכְבָּרָע, גַּלְיכְּלִיכְבָּרָע פֿײַינְד.

“נײַין, אַיךְ ווועל ניט זונגען די טײַיערע לִיעָדָעָר,
די לִיעָדָעָר פֿון צִיּוֹן, פֿון הַיְילְינְגָעָן לְאַנד
פֿאָר יָעָנוּם. בַּיִּ ווּעַלְבָּעָן אֵין בְּלָוט אַיזְדִּי הַאַנד...
זַיִּיט שְׂטָאַלְץַן, מַיְנָעַ קִינְדָּעָר, זַיִּיט שְׂטָאַלְץַן, מַיְנָעַ בְּרִידָעָר!
בְּעַהָּאַלְטַן זַיִּ, די טַיְיָעָרָעָ לִיעָדָעָר, פֿערַשְׁלִיעָסֶטֶן,
בְּעַנְרָאַבְטַן זַיִּ אַין אַיִּירָעָ פֿערַקְוִימְעַרְטָעָן הַעֲרָצָעָן.
הַילְטַן אַיזְדִּי זַיִּ אַין אַיִּירָעָ לִיְדָעָן אֵין שְׁמַעַרְצָעָן,
בְּעַדְעַקְטַן זַיִּ מִיטָּ לִיעָבָעָ. מִיטָּ טְרַעַדְרָעָן בְּעַגְיִמְטַן!”

אַיךְ זַעַה זַיִּ אַין רְוִים צְוִיְישָׁעָן בְּעַרְעָן אֵין לִיבָעָן.
וּוְאַם רְיִיסָעָן אוֹיפְטַשְׁטִיקָעָר אַיְהָר עַלְעַנְדָעָ בְּרוֹמְטַן...
אַיךְ זַעַה זַיִּ אַין שְׁפָאַנְגָעָן, צַו שְׁפָאַטָּן אֵין צַו לְוַסְטָן
אַיְהָר רְיִיכְתָּהָם, אַיְהָר נָאָמָעָן, אַיְהָר בְּבוֹדָן, אַיְהָר לִעַבְעָן...
אַיךְ זַעַה זַיִּ אַין פֿינְסְטַעְרָעָן וּוּעַלְדָעָר אַלְיַין,
אוֹיפְטַשְׁטִיקָעָר אֵין יְמִים פֿון אַלְעָ פֿיְעָר זַיְטָעָן. —
אֵין זַיְכָעָר אֵין שְׂטָאַלְץַן, הוֹיָה אֵין קְרַעְפְּטִיגָן, אֵין רְיִין
טְהוּטָן פְּלִיהָעָן צַו מִיר אַיְהָר צְוָאָה פֿון וּוּיְטָעָן:

— זַיִּיט שְׂטָאַלְץַן, מַיְנָעַ קִינְדָּעָר! זַיִּיט עַרְעַנְסָטָן, בְּעַשְׁעַנְטָן
דָעַם הַיְילְינְגָעָן נָאָמָעָן, מִיטָּ וּוּעַלְבָּעָן פֿאַרְצִיְיָטָעָן!
אַיְהָר הָאָטָן גַּעַשְׁטָאַלְצִירָטָן אֵי פֿאָרָגָטָן, אֵי פֿאָר לִיְטָעָן!
הַיְטָמָאָב אֵין בְּעַשְׁצִטָּמָאָב עַהְרָעָן: בְּעַקְרִיבִינְטָן

דעם ליעבען און טײַדען נאמען פון ציון...
זיט שטאלץ, מינע קינדער!...”

אט דאם איז רב יוד,
פון אנפאנג געוועזען דאם אײַנטיגע ליעד.

זו וועלכעס מײַן האָרֶץ פֿלְעֵגַת זיך רײַסַען און ציהען.
דאם היילגע ליעד זינָג אַיך, ברידער, אוּיך אִיצָט –
עם טרייפט פון מײַן האָרֶץ מיט בלוט און מיט טרעָהָרָען!
עם לוֹיכַט מיר אַין לעבען, עם פֿינְקָעלְט אַין בלִיצָט,
אוּיך ווי בִּינְאָכָט אַין דָּעָר פֿינְסְטָעָר די שטערען.

מיט פֿיַעַל שׁוּעָרָע, זומפִּינָע, פֿינְסְטָעָר טָעָג
האָט נָאָט מִיך גַּעֲתָהָן אַין מײַן לעבען בעשטרָאָפָעָן;
פֿיַעַל גְּרִיבָעָר, פֿיַעַל שְׂטִינְגָּר גַּעֲטָרָאָפָעָן.

נאָר אַיְינָס אַיך מײַן טְרִיאִיסְט: זָאָל עַמ זַיְן נָאָך גַּאנָּץ ווַיִּיט
און לאָנָג נָאָך צַו ווֹאָרטָעָן –, אַיך הָאָפָּאָבָּר, ברודָעָר,
אַיך גְּלִיבָּב: עַמ ווּעַט קוּמָעָן אַלְיכְּטִינְגָּע צַיִת
פָּאָר מִינָע פֿעָרוּוֹיִנְטָע, פֿעָרִיאָמְעָרָטָע לְיעָדָעָר;
עַמ ווּעַט זַיך גַּעֲפִינְגָּעָן אַנְעָרָנְסְטָעָם הָעָרָן,
אַלְעָזָעָר, ווֹאָמ ווּעַט צַו מִיד זָאָגָעָן:
וּרוֹיש אָב דִּינָע טְרָהָרָעָן אַון טְהָר אָב דִּין שְׁמֻעָרָץ:
דִּין לְיעָד אַין מײַן האָרֶץ ווּעַל אַיְבָּג אַיך טְרָאָגָעָן!”

צַיּוֹן .

וֹי ווֹאלקען אֵין שְׁטוּרֶט-זְוִינֶד, לַיְיפָעַן אָונֵן פְּלִיהָעַן
אָהָן אֲנְפָאָגָן, אָהָן אוּיפָהָעָר דַּי שְׁטוּנְדָעַן אָונֵן טָעַג;
דַּי אַלְטָעַ אַלְמָנָה – דַּי מַאֲכָתָעַר פָּוָן צַיּוֹן
וַיַּצְטַטּ מְרוּיעִירִינְג, אַיְינָזָם בַּיִּים וּוּגָן . . .

פִּיעַל רְיוּזָעַנְדָעַר פָּהָהָרָעַן פָּאָרְבִּי אַיְהָר אָונֵן גַּעַהָעַן,
זַי וּוּנְדָט זַיְהָ צַו זַיְהָ מִיטָּ אַבְּיָטָעַר גַּעַוְיָין :
אֲהָ, זָאנְטָ מִיר, צַי הָאָטָ אַיְהָר מִין קִינְד נִיט גַּעַוְעָהָעַן,
מִין עַלְעַנְדָעַן יְהָוָם? . . . – נִין, אַלְטִיטַשְׁקָע, נִין! . . .

זַי גַּעַהָעַן אָונֵן רְיִישָׁעַן
פָּוָן אַלְעַ פִּיעַר זַיְטָעַן
צַוְּסָמָלְטָעַן מִזְבְּחָ אֵין חַיְלָגָעַן לְאָנְד . . .
דַּי מַאֲכָתָעַר פָּוָן צַיּוֹן
טָהָוָט וּוּיְנָעַן אָונֵן קְנִיהָעַן,
אֵין שְׁטוֹבָ צַו פֻּרְבָּאָרְגָּעַן אַיְהָר וּוּהָתָאָג אָונֵן שָׁאָנְד . . .

עם געהען און געהען א מאג נאך א מאג,
עם פלייהען די וואלקען, עם יאמערט דער ווינד:
און טרויעריג ניסט זיך א ביטערער קלאנג:
— וואו ביסטו, וואו ביסטו, מײַן קינד?!

„אי כה“.

טַה אֲשֹׁוֹת לְךָ וְאֶתְמָן,
בְּתוּלָת בְּתִיצְיָוִן? ...
(איכח, ב').

די זון געהט אונטער, טונקעלער און לענגער
צושפּרייטען זיך ארום די שאטענען אויף דער ערֵד;
די אלטַע בוימער שטעההען ווי פֿערקלַעַרט;
דָּאָם סְטוּזְשְׁקִילָע אַין וּאַלְדָּז עַהֲת אָוִים אַלְץ שְׁמָאַלְעָר, אַיְינְגָעַר;
דָּעֵר אַוּעַנְדּ-שְׁטָעָרָעַן גִּסְטַזְיָילָע, קַאלְטַע שִׁין...
שְׁלָאָף אַיְין, מִיְּן קְרַאנְקָעָם הָאָרֶץ שְׁלָאָף אַיְין! ...

די נאכט איז שטום, די נאכט איז טויט... נאָר וועָר
שְׁטַעַהַט אויף פָּאָר מְרוֹד? אַבְּילַד, אַבְּילַד אָוִים אלטַע צִיְּטָעַן...
שׁוּעַבְט, ווַיְעַנְט זיך ווי אַשְׁאַטְעַן פָּוּן דְּעַרְוּיִיטָעַן...
אוֹך קָוק זיך אַיְין אַין דָּעַם גַּעַשְׁטָאַלְט... אוֹך הָעֵד
אוֹעדַעְרְקָלָאנְג פָּוּן ווַאֲפָעַן, פָּוּן גַּעַוְועָהָר...
אוֹך זַה די פָּאָהָן פָּוּן רְוִים... די פָּאַנְצָעָרָם גַּלְעַנְצָעָן, גַּלְיהָעָן...
די מְוַיְעַרְבְּרָעְבָּרָם קְרִיבָעָן האַמְּטִיג, שְׁווֹועָר... .

צ' זעה אוק אין חלום דאם שרעקליבען בילד?
מיד דאכט זיך—ער' שטעהט אויף מיין בעט אנגעפויינען...
עם פונקלען פערוואונדערט אויף מיר זינע אויגען...
זיין שטימע קלינגט רוחיגן, זיין שטימע קלינגט מליד:
—ואם האסטע צו מיר? וויפיעל הונדרטער יאהרען
פערפלאלגען מיין זיך דיין האם און דיין צארען!...
בעקלעד האם, בעטראכט — ווי נאיאו און ווי ווילד!
— יא, אמת, מיין קראפט און מיין מאכט צו בעוויזען
בין פרוי איך גענאנגען מיט שטאהל און מיט אייזען,
די טורמען, די פעסטונגגען, טהויער און ווענט
געשטוייסען, געבראבען, צוהאקט און פערברענט;

אי קינדער, אי זקנימ, געקוילעט, געשאמען.
די גאמען מיט בלוט און מיט טרעחרען בעגאמען;
איך בין און דיין הייליגען טעםפעל ארײַן,
דיין ווירעך, דיין זעמעל-מעהָל, בויאאליל און ווּין,
דיין שמנידַהמְשָׁהָה, דיין להם הפנים,
די איזדעלסטע זאלבען, די טיעערסטע בשמיים
צעוואָרְפָּעֵן, צוֹשְׁפִּצְתָּאָוִיפָּ דִּי וּעֲנָתָן, אָוִיפָּ דָּעָר עָדָר,
זומישט און פֿעַרְטְּרַעְטְּעַן אָזְן קְוִיטָפָּן דִּי פָּעָרָד ...
זוֹ שאָנד אָזְן זוֹ שְׁפָאָטָאָזְן דיין בְּבָוד גַּעֲוָאָרָעָן –
די רִינְעָ מְזֻבְּחוֹת, די פְּרוֹבִּים, דָּעָר אַרְוֹן,
דיין קְרָאָפְּטָאָזְן דיין פְּרִיהִיטָן, דיין שְׁוֹעָרָד אָזְן דיין שְׁלִיד ...
יאָ, נְמָאָם דָּאָרָף זְיַן דִּיר מִין שְׁרַעְקָלִיכָּעָם בְּילָד,
פְּעַרְשָׁעַנְדָּעָטָמִין נָאָמָעָן, פְּעַרְהָאָסָטָמִין יְעַדְעָר אָבָּר
פְּעַדְשָׁאָלְטָעָן אָפִילָוּ די בִּינְעָר אָזְן קְבָּר ...
איַינְסָ אָבָּר פְּעַרְגָּעָם נִיט – וּוֹי פְּרַעְמָד אָזְן וּוֹי וּוֹיַּת
מִיד וּעְגָּעָן גַּעֲוָעָזָן אָזְן אָוְנוּרָעָץ צִיְּטָעָן
פָּנָן אִיצְטִינְגָּעָן לְעֶבֶעָן, פָּנָן אִיצְטִינְגָּעָר צִיְּטָה,
זָאָג אָפָעָן אָזְן עַרְנָמָט פָּאָר נָאָט אָזְן פָּאָר לְיִטְעָן –
וּוֹאָסָטָמוֹ צָוּ מִיד? יָא, אַיךְ, רְוִימִישָׁעָר הַעַלְדָּה.
אַיךְ, טִיטָּוּם „הַרְשָׁעָה“, בֵּין אָפָעָן גַּעֲנָאָגָעָן,
נִיט חַנְפְּנָעָן נָאָט אָזְן נִיט נָאָרָעָן די וּוּלָט,

קײַן שְׂמָדְטוֹב אָוּן קײַן עַלְמִידְהָבָא פֻּעֲלָאָנְגָּנוּ;
פֿרַיִ, אָפָעַן גַּעַשְׁוֹוָאָמָעַן מִיט אַיְזָעַן אָוּן שְׂטָאָהָל
אָוּן בְּלָטַן אָוּן אַזְּ טְרַעְהָדָעַן אוּףַ בָּאָרְגַּן אָוּן אוּףַ תְּהָאָל.
גַּעַשְׁטָאָכָעַן, גַּעַשְׁאָסָעַן, גַּעַרְוִיבָטַן אָוּן גַּעַפְּאָנְגָּנוּן.
קְרַבְנָוֶת גַּעַשְׁעַבְטַן אָהָן אַמָּם, אָהָן אַצָּאָהָל,
דָּעַרְפָּאָר אַבָּעָר הָאָבָּא אַיְהַ קײַן פְּרוּמָעַ העִוּזָּות.
קײַן זִיסְנִיקָעַ מִינְיָעַם פָּאָר קִינְגָּעַם גַּעַמְאָכָט,
קײַן אַוְיְרִידָעַן פָּאָלְשָׁע, הַסְּפָמוֹת אָוּן רָאִוָּת –
אוּ אַיְהַ בֵּין גַּעַרְעַבְטַן – נִיטַּ גַּעַזְוָכָט, נִיטַּ גַּעַבְּרָאָכָט...
גַּעַרְעַבְטַן! נָו, אָוְדָאֵי: מִין קְוַפְּעַרְגָּעַרְ פָּאָנְצָעַר.
מִין שְׂטָאָלָעָנְגָּעַרְ שְׂוֹעָרְד אָוּן מִין אַיְזָעָרָנָעַ האָנָד,
מִיט וּעְלָכָעַ אַתְּלָמָאָכָעַן בֵּין פָּוּן דָּעָרַ גַּנְגָּזָעַר
פָּעַרְצִוְּעַרְטָעַר וּוּלְטַן אַיְךְ גַּעַוְוָעָזָעַן אִיםְשָׁטָאָנָד –
מִין שְׂוֹעָרְד אָוּן מִין האָק, מִינְגַּעַ שְׁפִיעָזָעַן אָוּן פִּילְעָזָעַן
וּוְאָמַ פָּלְעָגָעַן צְוַשְׁפָאָלְטָעַן אֵי פָעַלוּזָעַן אֵי זִילְעָן,
זַיִ, זַיִ זַעַגְעַן עֲדוֹתַן גַּעַוְוָעַן פָּאָר דָּעָרַ וּוּלְטַן,
אוּ אַיְךְ בֵּין גַּעַרְעַבְטַן – אַיְךְ, רֹצֶחֶת אָוּן הָעָלְד!...
מַעַן האָטַן מִיט דֵי גַּלְאָקָעַן פָּאָר מִיר נִיט גַּעַלְוָנָגָעַן
קײַן וּוּיְדָעַקְ גַּעַרְיוֹכְעָרַט, קײַן תְּהָלִים גַּעַזְוָנָגָעַן.
נִיט הַיְילָגְ גַּעַמְאָכָט מִין רֹזְחַשְׁעַ האָנָד
בְּדַי צַוְּ פָּאָרְדָּעָקָעַן אַיְהַ בְּלָוְטִינָגָעַן שָׁאָנָד.

אווי ווי דערנאָך, פיעל-פיעל הונדרט יאָהָר שפֿעטער
אין אַיצטיגען רויַם, וואו, מיט שפֿינּוועֶבֶם אָזְן שׂוֹבֵב
בעדעם, שטעהָען אָוּמְעָטִיגַג, בלְינְדַן, שטומ אָזְן טַוִּיב
די אלְטָעַ, די נָאָרִישָׁעַ רַוִּימְשָׁע גַּעֲטָעַ ...
אין אַיצטיגען לַעֲפָעַן, אָזְן הַיְנְטִיגְנָעַר וּוּלְטַט,
וואו, פְּרִי ווי אַנְאָדָלָעַר אָזְן שְׁטָאָרָק ווי אַהֲלָד,
פָּעָרְשְׁפְּרִיְּט זַיְנָעַ רַיְנָעַ, אַלְמָאָכְטִיגָּעַ פָּלְעָגָעַל
איְזָן-איְנְצִיגְנָעַר לִיכְטִיגְנָעַר נָאָט, וּוּלְבָעַר הַיְסָטַט
געַנָּאָד, בָּאָרְעָמָה אַרְצִינְקִיט, לַיְעַפֵּעַ אָזְן טַרְיסָט.
דָּעַר נָאָט, וּוְאָם אָפִילּוּ אַזְוִיגְ-קִינְד אָזְן וּוּיְגָעָל
חוּבְטַט אָזְן שְׂוִין צָו לַיְעַבְעַן זַיְן כְּשָׁר גַּעֲוִיכְט
אָזְן וּוּאָרִימָעַן זִיךְ אָזְן זַיְן הַיְלָגָעַן לִיכְטַיְּתַט

* * *

די נָאָכְט אָזְן שְׁטִיל ... אַטְיְעָפָעַר דָּרִימָעַל
בָּעַהֲרַשְׁטַטְטַט דִּי וּוּלְטַט ... ווי פִּינְסְטָעַר, נָאָמַט
אָזְן אַיְנָג אָזְן אָנוּגָעַר אַלְטָעַ דָּעַר הַמְּעַל ...
בעדעם מִיט וּוּאָלְקָעַן אָזְן דָּעַר הַמְּעַל ...
שְׁלָאָפַט, קְרַיאָנְקָעַם הָאָרֶץ! ... אַיךְ פִּיהָל, אַיךְ וּוּיִם —
די זָוָן מוֹז אָוִיפְגָּעַהָן הַעַל אָזְן הַיִּם,

די נאכט, די שוואָרכצעּ נאכט פעריאָגעַן.
דעָרוֹויל... דו הערטט דאמ ווילד געַשֶּׁרְיָי
פֿון סָאוּועַם? הערטט דאמ וויאָעַן, קְלָאנַעַן
פֿון ווּלְפֿ?... די נאכט אִיז פֿרְיָי פֿאָר זַי
בִּיז ווֹאן סְזּוּעַט אַנְהוּבָעַן צָו טָאנַעַן...
טָא גַּעַדְזָשָׁעַ, אַלְטָעַר אַבְּלַע, גַּעַה
די אַלְטָעַ, אַלְטָעַ אַיבְּהַי זָאנַעַן!...

חַנֶּפֶת־הַבָּיִת.

...וְאֵין לְנוּ רִשׁוֹת לְהַשְׁתְּמַשׁ בָּהּ
אֲלֹא לְרָאוֹתָן בָּלְבָד ...

וַיַּעֲדֵר בְּרַעַנְתָּם דָּם אַלְטָע לְעַמְפָעַל
אוֹיפְּצָן הַוִּיכָּעַן, שְׁעהָגָעָם אַרְטָם.
יַעֲדָעַם הַיּוֹעַל אָיו אַטְעַמְפָעַל,
אַמְזָבָח פָּונְקָעַלְתָּם דָּאַרְטָם.

וַיַּפְּיעַל צִיְּתָן אִיז שְׁוִין אַרְיֵבָעַר,
סְכָלָאַפְּטָן דִּי עַלְטָעָר שְׁוִין אִין טְהִיר ...
נָאָר מִיד דָאַכְטְּזָוָה, אֹז דָעַר לַיְעַבָּר
זַיְדָע וַיַּעֲדֵר רַעַדְתָּם צָו מָר :

— זַעַמְתָּ, מַיִן קִינְד ? אַבְטָן נְרוֹיִסְעַ שְׁטַעַרְעַן
גַּעַהַעַן־אוֹיפְּצָן אֵין הַיְמַעַל־פְּרָאַכְטָם,
אוֹן דִּי שַׁאַטְעַנְמָן בְּלִיְבָעַר וּוּרְעַן.
הַעַלְעָר וּוּרְטָטָם דִּי שַׁוּוֹאַרְצָעָן נָאַכְטָם.

ריין און הייליג, ליעב און טיעער
דאָרְפַּעַן אָנוּן אוֹף אַיִּבְגַּן זַיִן
זַיִּעֶר שְׁטְּלֵעֶר, מִילְּדָעֶר פִּיעֶר,
זַיִּעֶר לִיכְטַן אָן זַיִּעֶר שַׁיִן:

פָּאָר אַנְּאַיִּבְגַּען זְפָרָן
פָּוּן דָּעַם נָמָן יְעַנְעַן יְהָרָעָן,
וּוְעַן מִיד הַאָפָעַן מִתְּצַן שְׂוּעָרָד
אָנוּן דֵי פְּרִיְּהִיט אָומְגָעָקָהָרָט.

הַחֲאָט אָנוּן גָּאת דֵי לִיכְטַן גַּעֲנָבָעַן;
נוֹצְעַן זַיִּי דַּעֲרָפָאָר אַיִּן לַעֲבָעַן
טָאָר מַעַן נִיט - אַגְּרוֹיסְעַן זַיִּנד
וּוְאָלָט עַם זַיִן, מַיִן לַיְעָבָעַם קִינְד!..."

נַיִן, זַיִּדְעַ! שַׁוִּין צַוְּוִי טַוְיזָעַנד יַאֲהָר אוּם בְּרַעַנְט
די הייליגע מנורה, — אָן מִיר?
מִיד זַיִּעַן צְנוּפָגָעָלָעָגָט רֹהָהָג די העַנְד,
מִיר זַיִּעַן פֻּעָרְחָלוּמָט, מִיר זַיִּעַן פֻּעָרְבָּלָעָנְדָט,
מִיר זַיִּעַן אָן קָקָעַן אוֹף אַיְתָר.

נַיִן! גְּרוּים אִיז די אַרְבָּיִיט, וּוָסָם לַיְעַנְטַן אוֹף אָנוּן; שְׂוּעָר
אָן וּוִיִּט אִיז דָעַר הַיְּלִינָרָן צַוּעָק.

דער צוועק, וואם דארפ זיין אונזער אײַנץיג בעגעעה,
וואם רופט אונזו צו שטראַיטען אהן איזיעָנְגעוועהָר,
אהן פִּיעַר, אהן צָאַרְשֵׁן אָן שְׂרָעָק....

שוווער, זיידע, און גרוים איז די ארבײַט! פיעל טעג
און נעצט וועלען לאננוואט זיך ציהען.
ביז וואגען מיר וועלען דערגריבען צום ברעגן...
טא ברעניזשע און שיין און בעליךט אונזער וועג
דו, הייליגע מנורה פון ציון!...

וואו לאנג זאל ניט זיין נאך און פינסטער די נאכט,
דו בייזט אונזער האפנונג, דו בייזט אונזער מאכט,
דאם גאנצע, דאמ לענט-ביבסעל חייז;
דו דארפנט אונזער פיהרער און ווענויזער זיין,
עם זאל אונזער ארבייט בעיל'כטען דיין שיין,
ליכט, ליכט פון חנכת הבית!...

תחיות המתים.

עם ליבט און שיינט דער אבענד-שטערען
אין בלויין אייביגען געצעלט,
קיין איינציג וואלקענדיל אין הימעל,
קיין שטילעס ווינטעלע אין פעלד.

אלץ רוחט און דריימעלט שטיל און זיבער
און נור פאר דיר, מײַן קראאנקען קינד,
ニישטא קיין רות, נישטא קיין פריעידען...
די נאכט איז טזיב, די נאכט איז בלינד.

די שטערען פיהלען נישט דיין וועהטאג,
זוי זענען העל, נאר קאלט ווי איז...
די מאועם גלאצען מיט די אויגען,
עם פליהען שווארצע פלעדערמייז...

נאר אויפֿ דעם אלטען בית-הקבורות
אייז וואָך א פוינגעָן און זינגט,
ווײַ פערעל שיטען זיך די טראעלען,
דאָם ליעדעלע ווי זילבער קלינגעט...

ז' זונגעט: אַ גָּרוֹם אַיִּךְ, אַלְמָטוּ קְבָרִים
אַ לְיַעֲבָעַן גָּרוֹם הָאָב אַיִּךְ גַּעֲפָרָאכֶט...
וַיְיַ שְׁרַעְקָלִיךְ טַיעַת אַיְזֵן אַיְיָרְתָּוּם
אוֹן שְׁרַעְקָלִיךְ פִּינְסְטָעֵר אַיְיָרְנָאכֶט!

גָּנוֹר פְּרֻעְבָּטִינְג אַיְזֵן דָּעֵר מַאֲגָנָעַן-שְׁטָעָרָעַן.
וּוְאָם וּוְעַט - עַרְשִׁינְגָּעָנד הָעַל אוֹן רַיְזֵן -
בְּעַלְיִיכְטָעַן אַיְיָרְשְׁוֹאָרְצָעַן חָלוֹם,
דָּעְרוֹוָאָרָמָעַן אַיְיָרְקָאָלָטָעַן שְׁטַיְזַן.

מְשִׁיחָה גַּעַתָּמָעַן אוֹן עָרְ וּוְעַט קוֹמָעַן.
דָּעֵר נֹאָלְ-צְדָקָה יָא, אַיִּיךְ הָאָפֵף,
עָרְ וּוְעַט אַיִּיךְ אוּפְּפָוּעָקָעַן צָוֵם לְעַבְעָן
פָּנֵן אַיְיָרְלָאָגָעַן טְוִיטָעַן שְׁלָאָפֵף!...

* * *

דוֹ נָאָרִישׁ פּוֹיְנָעָלָעַן דִּין לְיַעֲדָל
אוֹן מִיר בְּעַקְאָנָט אַלְאָגָעַן צִיְּטָה;
מְשִׁיחָה גַּעַתָּמָעַן אוֹן עָרְ וּוְעַט קוֹמָעַן,
נָאָר - אָוִי, וַיְיַ וּוְיַטְאָ אַיְזֵן עָרְ, וַיְיַ וּוְיַטְאָ

די מְתִימָם קָעָנָעַן רֹוחִינְגָן וּוְאָרָטָעַן;
הַאַלְבָּדְמָוִיטָעַן זָעָנָעַן אַבְעָרָדָא -
אַלְאָנָצָעַם פָּאָלָק פָּנֵן דָּוִיטָה אוֹן בִּינָעָר...
נִיטָּא פָּאָר אִידָּם קִין מְרִיסָטָה, נִיטָּא,

ביז וויאן – מיט קראפט, מיט הייסען גלייבען.

פון לאנגען, טיעבען שלאָפּ ערוואָכט –

ער ווועט אלֵין, אלֵין פעריאָגַעַן

פון זיך די שוואָרְצַע, קאלְטַע נאָכְט ...

יא, פרידער זאלְ דאמּ אלְטַע, קראָנקָע,

האלְבּ-טוֹיטַע פֿאַלְקּ דַעַם שׁוּעַרְעַן שְׁטִין.

פון זיך פֿערְשְׁטוּמַעַן; אָונִ פון קְבָּר.

פון קְבָּר אוּפְּשְׁטַעַהָעַן אלֵין –

מיט שטְאָרְקָעַ הענד, מיט פרִישַׁע קְרֻעְפְּטַעַן

אָונִ מיט גַּעֲפִיהַלְעַן אָונִ פֿערְשְׁטָאנְד:

– וּוי גּוֹטֶן, וּוי זִים, וּוי שְׁעַזְעַן עַם זַעַנְעַן

אנְאיָגַעַן הוֹזֵן, אָנְאיָגַעַן לְאַנד ...

אט דַעַמְאַלְטּ ווועט מִשְׁיחַ קִומְעַן, –

מיט גְּרִינְעַן גְּרָאַז, מיט פרִישַׁע בְּלוּמְעַן

בְּעַדְעַקְעַן אָנוֹזָעַר טְוִיטַעַם פֿעַלְדּ :

אט דַעַמְאַלְטּ ווועט דַעַר מַאְרְגַּעַן שְׁטַעַרְעַן

אוֹנוֹ אָוּפְּגַעַהָעַן הָעַלְ, אָונִ לִיכְטִיגּ וּוּרְעַן

וועט אוֹנוֹ אָרוֹם די נַאֲנַצְעַ וּוּלְטַמְּ! ...

אויפּן ווועגן.

ויהי ידיו אמונה...

דארטען, וואו די בלומען
ווי פון שטהאל און קויפער
אויסגענאנסען, דריימלען
אין דער מדברהיזן;

וואו דער העלער-אַפְּגָּלָּאנֵץ
פֿונִים בְּלָהָעַן הַיְמָעַל
שטעבעט אָוֹן בְּלָעַנְדַּט די אוינען.
און דער שטּוֹרְמוֹוִינְד

דרעהט אין ריעזען-זילען
די צוגליהטע זאמדען,
פליהט אָוֹן רויישט, אָוֹן יאמערט
אויפּן טויטען פֿעלֶד.

דארטען קלינגען שווערדען.
דארטען זומען פֿילֶען,
און ווי וואַסְעַר-שׂטְרוֹאַםָעַן
גִּסְטַּזְקַּעַן מענשען בלוט...

נאך דער זיסער שираה
אויפֿן ברעג פון יסּ-סּוּפּ.
נאך דעם ערְשַׁטָּען, פרישען
פרײַהַיִטּם לויְבְּגַעְזָוָן.

אייז עמלקְסּ חיל
אנגעפֿאַלְעַן פֿלוֹצְלוֹנְגּ
אויףֿ דָּאַם יוֹנָגָעַ, שוֹוָאַכּוּ.
ערְשַׁטּ בְּעַפְּרִיְיטּ פֿאַלְקּ;

גָּאנְצָעַ וּוּלְדָעַר שְׁפִיזְעַן
גָּאנְצָעַן אֵין דָעַר לוֹפְטָעַן.
גָּאנְצָעַ הָאנְגָּלָם פֿיְילְעַן
שִׁיטְעַן זֶיךְ אוֹיףֿ אִידָּם . . .

גָּאָר דָּאַם פֿאַלְקּ דָּאַם יוֹנָגָעַ,
שוֹוָאַכּוּ, עַרְשַׁטּ בְּעַפְּרִיְיטּ
פֿוּן דָעַם שְׁוּעוּרָעַן גָּלוֹתָה,
פֿוּן דָעַם שְׁקָלָאָפְּעַן-יַאֲךְ.

הָאַטּ דָעַם פֿיְינְדּ בעַגְעַנְגַעַט
מוֹתָהִיגּ. שְׁטָאַלְעַן אָוּן זִיכְעַרּ,
רוֹיְשַׁטּ אָוּן פֿלִיסְטּ אַנְטְּקַעְגַעַן
וּוִי אַוְאַסְעַרְפָּאַלּ.

און די אלטע הער'שעד
פון דעם טויטען מדבר
פאלאען ווי די פַּלְגָּנָעַן
פָּאָר דעם יונגען פַּאָלָּק!
... *

*
אויפֿן בארג שטעהת משה.
פון די אווענד-שטראהלען
אייז בעשינט זיין פנים,
און א טיעפע פרײַד

שטראהלט אַרוֹים פון זיינע
געטליך רײַנע אוינען.
יְהֹשֻׁעַס ווּרְטַעַר
הערענדיג: « – דו זעהכט,

« א, מיין הערר און פִּיהַרְעָר!
וּואָם אייז דאמ געשעהען?
אייז דאמ ניט אַחלּוּם?
דו דערקענטז זיַּ אַיצְט?

« זיַּ – די צִינְגַּלְקְנַעַטְעַר,
קראנקע און פָּעָרְשָׂוֹאַרְצָטָע
פון עֲבוֹדַתְפֶּרֶךְ,
איינְשָׁאָפֶט, נִיט און לִיד.

„געבעטען – קנעבט בֵּי פַּרְעָהֶן,
פִּינְסְטְּעֵרֶע אָזֶן בְּלִינְדָּע
פָּאַסְטְּוֹחַעַר אָזֶן גּוֹשָׁן,
גְּרָאָבָע, וְוַילְדָע ... הִיְגַּנְתָּ –

„קַעְמְפְּפַעַר אָזֶן גְּבוֹרִים,
לְעַמְפְּעַרְטָעַן אָזֶן לִיְבָעַן ! ...
זָאג, א., הֻרְרָה, פָּן וּוְאַנְעָן
אָזֶן דַּי קְרָאָפְט אָזֶן זַי ? ...

– פְּרִיְהִי הִיְמָט, יְהֹוּשָׁע, –
עַנְטְּפַעַט מְשָׁח – פְּרִיְהִיט,
פְּרִיְהִיט הִיְסָט דַּי גְּרוֹיסָע,
וְאוֹנְדְּעַרְלִיבָעַ קְרָאָפְט.

אָזֶן דַּי טַיְעַפְע, אַיְנְגָע
שְׂטִיְינְגְּבָרוֹבָעַן אָזֶן הַיְלָעָן,
אָזֶן דַּי שְׂוֹאַרְצָעַ גְּרוֹבָעַן
פָּן דַעַם קְנַעַבְטַשְׁאַפְטָמַדְלָאנְד

אָזֶן דַּי קְרָאָפְט גַּעֲוָאַקְסָעַן.
וְזֶן אַקְוָאָל בְּעַהְאַלְטָעַן
אוֹנְטָעַר זָאמְד אָזֶן שְׂטִיְינָעַר
אָזֶן אַוְיְסָטָעַן אַרְטָ –

“און זי האט צוריסען
אייהרע שווערע קיימען,
און זי האט צופראבען
דעט פעדהאטטען יאה.

“רוישט און פליסט, און גיטט זיך,
רייסט און ברעכט די צוימען,
וויי א שטראמ א פרײיער
אין די פרידלינגס-טונג...

“און דער שטראם זאל פלייסען
ווײַיטער, ווײַיטער, ווײַיטער!
אויפֿן וועג צום ניעם
לעבען שטעהן גרייט

“שׂונאים נאָך ניט וועניג,
ביזע, שטארקע שׂונאים...
זאל-זושע די פערשטיקטע,
אויסגעקרײַנטקָטָע ברומט

“פָּן די ערְשֶׁת בעפְּרִיאַטְעַ
פְּרָעָהִים צִיגְּעָלְ-קְנָעָטְעַר
אנְטְּרִינְקָעַן גַּעַשְׁמָאָק זיך,
אנּוֹאָפְטָעַן זיך זאָט

מיט דעם ווין דעם זיסטען,
מיט דעם ווין דעם שטארקטען
פון נזהן! קינען
זאל זיך אויפֿן וועג

וואי ניט שטעלען! קעטפפענד
דורכגען דעם צוגליךטען
מדבר, פריד גענישען
מיט דער פולער ברומט.

נאך דערבי מיט יעדען
הארצקלאָפּ יעדען אטעהם
פיהלען און געדיניקען
יעדען אוונגענבליך,

או דער שטראַיט מיט אלע
עמלקִים, חוּם,
פריזים און יבום
אייז א מיטעל נאר

דורכציגגען דעם גרויסען.
שווועדען וועג, און קומען
צו דעם שטילען האפֿען.
צו דעם פריעדענס-ברען:

„פָּנָעַן, פָּנָעַן, פָּנָעַן!“ --
זאל בי זי אין הארצען
קליגגען ווי א וווענדלייעד
וואי א האכצ'יטסידליך,

וואי א באדר פון זיסע,
פרישע פריהילינגנס-שטיימען,
און אהין זאל ביינקען,
ציהען זיינער הארץ --

צוז א חיים א שטילער,
צוז א חיים א ליעבער,
וואו עם זאל דער פאלקס-גיסט
זיך ענטווקלען פריי.

„אויפבליהען און רײַנען,
זיסען פריעדגענס-לעבען,
אומגעשטערטער ארבײַט,
אומגעשטערטען גליך!“ ...
* * *

אויפֿן באָרג שטעהַט משה.
פון די אווענד-שטראהַהְלעַן
אייז בעשינט זיין פְּנִים,
און זיין הַעלְעָר בְּלִיק

געהמטע-דורך דעם גאנצען
לאגער-פלאייז, פון וואגען
ס'קלינגען, קלינגען לייעדר
פול מיט קראפט און פרײַד;

מייט דער האנד דער לינקער
אנגעשפארט אויף אהרן-ס
אקסעל, האלט די רעבעט
אוימגעשטראקט ער הויך.

ציינענדיג צרום וווײַטְעָן
לאנד, צרים צוועק צרום הייכען.
היילינגען און לייעבען
פון דעם לאנגען ווועג...

דעַר גְּבוֹר (*)

די גראען דערצעה לען א מעשה;
א מענש אויז געווען אויף דער וועלט;
איהם גובר זיין האט ניט קיין פה געהאט
דער גראטען און שערקליכסטער העלד.

די ערַד אויז געוועזען זיין מוטער;
אין אידער אויז געלעגען זיין קראפט;
ווײַי מײַעַד זאל ניט ווערען זיין קערפֿעַד פָּוֹן שטְרִיַּט,
דערַשְׁרָאַקָּעַן זיין הָרֶץ אָוֹן פָּעַרְשָׁלָאַפְּט;

ווײַי שערקלֵיך עם זאל זיך ניט ניסען
דאָם בלוט פָּוֹן זיין אַפְּעַנְדָּר ווּאוֹנד —
זיך צוֹרְיָהָרָעַן האט ער געדאָרְפַּט צוֹ דער ערַד
אָוֹן פְּלָעַגְט ווּוְרָעַן ווּיעַדְעַר גְּעוֹנָד ...

* * *

מיין פָּאַלְקַן! דו בִּסְמַט אוֹיך אָוִיסְגַּעַשְׁתָּאַנְעַן
פִּיעַל אָוְמְגַלְקָעַן, טְרוּוּעַר אָוֹן שְׁרָעַק;
אָפְטַהָּבָעַן מִיט פְּרִיד דִּינָעַ שְׁוֹנָאִים גַּעַמִּינַט,
אוֹ אָט ווּעַט שְׂוִין קוּמָעַן דִּין עַק.

(*) אַגְּטַעַוָּס, אַיְנָגָר פָּוֹן די עַנְקִים (רַיוּעַן) פָּוֹן דער גְּרוּכִישָׁעַר
מִתְהָאָלָגְנִיעַ. זַיְן פָּאַטְטָעַר אוֹז גְּעוֹעַן דער שָׁרְשָׁל יִם, "פָּאַקְיִידָן", אָוֹן זַיְן
מוּטָעַר — די גַּעַטְנִין פָּוֹן דער ערַד, "גַּעַיאַ".

דיין מוטער איז אבער דער הימעל,
דער הימעל געוווען אויף דער וועלט.
זיך צוריידען פלענסטו נאר דארפען צו אידט –
און באָלד וווערען ווייעדר אַהעלד.

יא, שטארק איז איז דיר די נשמה,
איז אידר ליגט די חימלישע קראפט.
בעתראכט אבער ווי איז געוואָרען אַצונֶד
דיין קערפער פֿאַרדאָרט אַון פֿערשלאָפט.

ניין, פֿלייהען לאֹ אַיְבִּיג צום הימעל
דיין רײַנְגֶּר געַדָּאנְק, נאר דערבי
דיין קערפער פֿעַבְּגַדְעַן לאֹ זיין מיט דער ערְד,
זאלטט לייעבען זי ערְנסט, געַטְרַי.

בעארבייט מיט מיה אַון מיט האָפְּנוּנָג –
דיין גארטען, דיין ווינְשְׁטָאָק, דיין פֿעלְד,
און דעםאלט, מיין פֿאָלְק, ווועסְטָו זיין אויף דער וועלט
מיט נְפָּך אַון נשמה אַהעלד ...

ראמאנטישע און לירישע לעדער

פָּרָאֹוִיס!

אויף די בלזיע, שטילע וועללען
וועלכע גלענצען ווי א שפיעגען;
שועבט א זעגעל, שועבט און פלאטערט —
ווי א נרויסער, ווייסער פליינגעל.

אויף די שטילע, בלזיע וועללען
שווימט א שיפעלע א קלינע;
און פון שיפעל הערד איך שטימען,
— יונגע שטימען, זסעה, רינע . . .

יונגע, זסעה שטימען זונגען,
פון די שטירעם, פון די ווינדען;
פון די שיפערם, וועלכע שטרײַטען
מייט די נרויסע, ביזע אינדען.

וועלכע שווימען אויף דעם אַבְּגָרְגָּנד
ווײַיט, אַין יענע שעהגען, פרײַע
לענדער, וואו די זוּן שיינט אַיבִּיגִן,
וואו עם לעבען גוטען, טרייע,

לייעבע מענשען, גלייך ווי איז
גרזיסע, גליקליך משפהה...
און ווי שטארק איז זייר פרײַינדשאפט
זייר פרײַעדען און הצלחה...

— נויזשע, ברידער! — אין דעם זעגעל
בלאומ דער ווינד!... נו, ניבער, ניבער!
אגנזר שפעלע וועט פלהען
איזיף די אינדען, ווי אוויכאר...

זואלקען שועבען איזיף דעם אַפְּגָּרְזֶּן;
שווער איז שטודעם איז דאם שוויטען.
נאָר פֿאָרָאִים... מיט האָפְּנוֹנָג, ברידער!
— זונגען פרישע, זונגען שטימען.

זונגען, זיסע שטימען זונגען,
און איך זונג מיט זי צוואמען;
טיעף איז הערצען פֿילְ איך פֿלְיםען
נייע קרעפטען, נייע פֿלאָמען.

די פיעדעל.

I.

נות מארגען, רבותים! דער בליזמר אויז דא!
אט בין איך און אט אויז מײַן פיעדעל...
נו, סטראונעלעה, קנדערלעה, לעבעדיג, פריש:
הערט אוים, בזועל איך זינגען אליעדעל:

שולמית יישראלייך דעם בליזמרס אויז היינט
צו מזול געלעגען געווארען —
אוונגעל געהאט, אין אַגְלָלִיבָע שעעה,
אויפֿ לאנגען און גַּלְקָלִיבָע יַהֲרָעָן!

מע וויקעלט, מע ניאנטשעט, מע בעסטעט, מע זוינט,
מע גלעט און מע קוּשֶׁת יעדעם גלייעדעל:
דאם קלײַנִינְקָע בליזמריל וואקסט וואם אַטָּאג...
נו, שפיעל-זשע,נו, זונגעזשע, מײַן פיעדעל!

דאם בליזמריל קרייכט שוין פון וויינגען אַרוּים,
עם רעדט שוין, עם געהט שוין פַּאַמְּעָלֵיךְ;
דאם בליזמריל אויז שוין אין חדר אַריין...
נו, סטראונעלעה, לעבעדיג, פרעהליך!

———

עם לערענט שווין אלפֿ-בֵּית... חומש... תנ"ך —
פערטיעפט אין עניינִ-אמונה...
עם ווערט שווין ברְ-מצוה און אט... שטעה נאר!... טראָך!!
וואם איז דאס? — געלאפעט א סטרונע!...

II.

א טאג נאָך א טאג און אַוְאָך נאָך אַוְאָך
עם פְּלִיהָעָן חֲדָשִׁים און יַהֲרָעָן...
דאָם פְּלִיזֶמֶרְל אַיז זֶה שווין, בְּרוֹךְ הַשָּׁם,
צָו מֹל אַחֲתָן גַּעוּוֹאָרָעָן.

דאָם פְּלִיזֶמֶרְל אַיז שווין אַחֲתָן... אַמְּאָן...
דאָם פְּלִיזֶמֶרְל אַיז שווין אַטְאָטָע!
ニישקsha, דאמ פיעדעלו שפיעלט נאָך גאנץ גוט --
ער זיכט נאָך "אוֹיפֿ קָעֵסֶט" דאָך לְעַתְּדָתָה...

געקאנטשעט די קָעֵסֶט און אַרְוִיָּס אוֹיפֿ דָעַר נָאָם...
נו, פְּלִיזֶמֶרְל נִיעַב נָאָר חִוָּנה!
ער חָאָפְט זֶה דאמ פְּיַעַדְעָלָעָן סְטוּרְיוּעָן אַן... טְרָאָך!!
געלאפעט די אַנְדָעָרָעָן סְטוּרְנוּעָן!...

———

III.

א טאכטער, א בטלעה, צו לייטען שיין גלייך;
די צויזייטע איז אויך קיין עין הרע...
א שידוך... א חתונה... חובות ווי באב...
האטש טדענץ זיך, האטש ווערד א פפרה!...

אַיָּהֶר נָאָךְ אַיָּהֶר — אָזְנָן דִּי עַלטָּעַר קֻומָּת אָזְנָן;
הֻסְמָט, קְרַעֲבָץ אָזְנָן קְרִיךְ פָּאָרָט נָאָבָץ בִּיסְעָן!
אָזְנָן בִּיסְלַעַךְ-זְיוּזָן צִיהָעַנדִיגָן, צִיהָעַנדִיגָן זְיוֹךְ —
נָאָךְ אַיָּנָע — דִּי דְּרִיטָע צְרוּרִים עָן!

IV.

אין סטראונע געבליבען... דאמ פלייזמרל ליינט,
עם ווילט זיך, עם גלומט זיך נאך שפיעעלען...
ער קרייכט צו דער פיינדעל, ער צידחט זיך... נאר ניין!
צו שפטע און אומזנט איז זיין ווילען;

דאמ סטראונעלע ציטערט, זיך קראבעצט, זיך זימצט...
א ביטערער קלאג טהוות זיך גיעסען...
דאמ סטראונעלע ציהט זיך און ציהט זיך און... מראָך –
צוריסען – די לעצטעה צוריסען!

געלאפערט די סטראונעם... עט ליינט אויף דער ערעד
די אלטען, צובראכענע פיעדעל...
אוים פיעדעל... אוים פלייזמר... אראב פונם מארך! —
גענדינט דאס נארישע ליעדעל...

דער וואלד-חלום.

עם שטעחט אָדִין, יונגע בוימעלע
פֿוֹן שטילען טריים געפאנגען,
מייט זילבער-קלאַהרע שנײַ-לאַקען
בעפלאַכטען אָון בעהאנגען.

דער גרויער זיידע שיט עם אָב
מייט טיעערע פרעוענטען –
מייט קיטעלעך קריסטאלענע.
מייט פרענו אָון פֿאוּזְמַעְנְטָעַן.

מייט דימענטענע אוֹוִינְגֶּלֶעֶךְ –
מייט רֵיבֶּכֶע פֿערַעַלְשַׁנְירֶעֶן –
די צארטֶע, יונגע צוֹוִינְגֶּלֶעֶךְ
וואָם הַעלֶּר צוֹ בעצְיעָרֶן.

עד עטיעט, וועהט אָון פֿאַכְט אָוִיךְ זַיִּה
מייט ווַיִּסְעַד זַיִּדְעַן-טִיבֶּעֶר,
וואָם טִיעַפְעַר צוֹ פֿערַשְׁלַעַפְעַרֶן,
פֿערַוּיְעַגְעַן זַיִּה ווָאָם נִכְעַר ...

אָנוּ דָּאָךְ וּוֹאַכְטֵ אֲוִיפֵּ דָּאָם בּוּמְעַלְעַ.
עַם צִיְמָרֶת וּוְ פָוָן פִּיעַבְעַר ...
עַם הָעֲרָתְ זָקְ צָו אָנוּ פְּרָעָנְטֵ מִיטֵּ שְׁרָעָקְ:
וּוֹאָם אָזֵי דָּאָם, זִידָעֵ לִיעַבְעַר ?

דָּעָר אַבְעַנְדְּ-שָׁאַטְעַן וּוַיְקָעַלְטֵ מִיקְ
אַרוּם פָוָן אַלְעֵ זִיְטְעַן ...
וּוְעָרְגַעַת עַם דָּאָרָת אָזֵן וּוֹאָלְדֵ אַרוּם ?
וּוֹאָם רְוִיְשַׁטֵּט עַם פָוָן דָּעָר וּוַיְטְעַן ?

מַיְין נָאָרִישׁ קִינְדֵ! עַם טְרוּמַט זָקֵה דִיר
אַזְן שְׁלָאָפֵ, אַזְן זִיסְעַן, שְׁטִילְעַן ...
דָּאָם שְׁפְרִינְגְעַן גְּרוּעֵהָעַלְעַקְ
אַזְן שְׁנִיְ-בָּאָלְ דָּאָרָת צָו שְׁפִיעַלְעַן ;

עַם קְלָעַטְעַרְעַן דִי וּוַעֲוַרְיְקָלְעַה
פָוָן בּוּם אֲוִיפֵּ בּוּם; עַם לְוִיפְעַן
דִי גְּעַלְעַה פִּיקְסְעַלְעַה צָוֵם מַאְרָק
כְּפָרֹזְתִ-הָעֲנָעָר קְוִיפְעַן ...

אָהֵ, זִידָעַנוּ ! דִי שְׁוֹוָאַרְצֵעַ נָאַכְטֵ
שְׁטָעַהַת אֲוִיפֵּ פָוָן אַלְעֵ זִיְטְעַן ...
וּוֹאָם קְלָאָפְטֵ עַם דָּאָרָת, אַזְן טְיֻפְעַן וּוֹאָלְדֵ ?
וּוֹאָם קְלִינְגַטֵּט עַם פָוָן דָּעָר וּוַיְטְעַן ?

— שלאָפּ, נאריש קינד! אַ חְלוֹם שׁוּעֶבֶת
אויף דיין בעצויבערט וועגעל...
דאָם פְּלִיהָעַן דָּארַט די וואַלְדִּיהָהָנָעַר
און פָּאַטְשָׁעַן מִיט די פְּלִיעֶגֶל;

עמַ פִּיקְטַּדְעַר שְׁפֻעְכַּטְ, דָּעַר האַלְצָהָאָקָעַר,
די דִּינָעַ, דָּאָרָעַ קָאָרָעַ;
די אַיְזְקִירִיסְטָאַלְעַן שִׁיטְעַן זַיְהַ,
די קְלִינְגָּעָנְדִּיגָּעַ, קָלָאָהָרָעַ...

חוֹץ דָּעַם אוֹזֵן תְּנָאִים הַיִּנְטַּא אַין ווְאַלְדַּ
בִּיִּים ווְאַלְפּ, אַונְן ווְיִסְטַּ, מִיט ווְעַמְעַן?
ער נעהַמְט אַיְונָגַן, ווְיִסְטִיעַן צִיעַגְעַלְעַ
מִיט ווְיִכְבַּעַ, לאָנְגָעַ בְּרַעְמָעַן.

מִיט מִילְדַּעַ, בְּלִוְיַע אַוְינְגָּעַלְעַךְ,
אַכְּשָׁרְעַ, אַשְׁטְּלַעַ;
מעַן זָאנְט — אַן אלְטַע לְיעַבְעַ שְׂוִין,
און גַּדְעַן אוֹיְהַ אֲפִילּוּ.

גְּעוּוֹעַהְגָּלִיךְ, בְּרַעְכְּתַּ מַעַן טַעַלְעַר דָּארַט,
מעַן קְלִינְגַּט מִיט גַּאֲפְלַעַן, מַעַסְעַר...
נו, שלאָפּ-זְשָׁעַדְאַיְן, מִין בְּוַיְמָעַלְעַ
און רֹוח זַיְהַ אָוִים ווְאָסְטַעַר... .

* * *

און שטארקער האט דאם בוימעלע
 דער שלאָפּ אַרוֹמְגַּעַנוּמָן ...
 עם הערט שווין ניט, ווי ס'קלאָפט די האָק,
 און ווי די זעגען זוּמָעָן ...

 עם זוּמָט און קלְאָפּט, און קרייזט, און קלִינְגְט ...
 די אלטָע בוימער שטעהן,
 ווי אַין תְּבִרְכִּים אַנְגַּעַתָּהָן ...
 בענְגַּעַן-זְוִינְטְּלָעָה ווּעהן ...

 אַין אַין דער פֿוֹרְפּוֹרְ-מַאֲרוֹגְעַנְשִׁין,
 בענְאָסָעָן מִיט די פֿרִיהָע
 אַון קלְטָע שְׂטָרָאַהָלָעָן, הוּיב זיך אוּיף
 אַ נֵּידְגַּעְבּוּטָע תְּלִיה ...

דער אדלער.

(געווידמעט ה' שלום יעקב אפראַמָּאוֹויטש צו זיין
70 יעהרינגען יופילעאָום).

קוקט שוועלבעליך מײַנע; ווי רוהיג אונן ברײַיט
די גרויסע, די מעכטיגע פֿלְגָּעָל צוֹשְׁפְּרִיט,
ער שׂוועפט צו די שׂטְרָאַהְלָעָן... וואָהוין, פרענט
איידר, האַלְטָעָר עַר
זַיִן לוֹפְּטְּדוּעָג, דער אַדְלָעָר, דער אַדְלָעָר דער
אלְטָעָר?
ער שׂטְרָעֶבֶת צו דער אַיְבָּגָעָר גַּעֲטְלִיכָּעָר שַׂיִּין...
זַיִן הָאָרֶץ וּוַיִּסְטֵּפֶן שְׁרָעָק נִיט, זַיִן קָאָפֶן נִיט
געַבּוֹיְגָעָן;
נִיט פִּינְטָלְעָנְדִּיג קְוַיְקָעָן אֵין הִימָּעָל אַרְיִין
די לִיכְטִיגָּע אַדְלָעָרְשָׁע אַזְיָגָעָן...
ווי אַלְטָעָר אֵיז עַר? — פרענט בי דעם רְזִישָׁענְדָּעָן וּוְאַלְדָּ

אָזֶן פַּרְעָנֶט בֵּי דִי פַּעֲלוֹעַן, אָזֶן פַּרְעָנֶט בֵּי דִי
שְׁתְּרָאָמָעַן,
וּזְאָם פְּלִיסְעַן אָזֶן וּזְאָלָד פְּנֵן דִי פַּעֲלוֹעַן... וּזְאָלָטָה?
עַם זִינְגַּעַן אַחֲרְלִיבַּעַן לְזִיב צַו זִין נָאָמָעַן
דִי שְׁטָעַרַעַן, דִי וּוָאַלְקַעַן... זִי וּוִיְסַעַן דִי צִיְּטַ,
וּזְעַן עַר הָאָט דִי שְׁעַפְפָגְגַּנְסְ-עַנוּיִים גַּעֲלִיטַעַן,
וּזְעַן עַר הָאָט דִי פַּעֲדַעַרַעַן זִינְגַּעַן גַּעֲבִיטַעַן.
זִין אַדְלָעַרְשָׁע זִינְגַּעַן בְּעַנִּית... .

ראמאנטיק-אלבים.

1.

די ווילדע טויב.

צרים גראנטען-פעלן איזה ברומט
לייעבליך צונגערעיסט –
איינגעשלאפען איז א טויב
אין אנדרער-גיטט.
אדלער-טרוימען, אדלער-גיטט.
אדלער-קאמפף און זיין,
האבען זי בעשפיגט, בעוועבט
און פערויענט איזה וויג – – –
אין דערהיים פון דעםאלט-אן
לעבט זי איינזאם, שטום;
וילדע פוינעל, ווילדע טויב;
רופט מען זי ארום.

וַיַּלְדָּעַ קְרֻעַת דֵּי שְׁוֹאָרֶצֶעֶן קְרָאָה,
וַיַּלְדָּעַ זִוְמָט דֵּי פְּלִיעָגֶן - - -

יְנוּנֶנְדְּטְרוֹיִם! מֵין טְוִיבָעַן-שְׁלָאָף
אַזְן דָּעַר אֲדַלְעַד-זְוִיעָגֶן! - - -

2.

חֶבְרִים.

דיין קלאר, זידען הענטעלע,
קינד מיינס, גיעב מיר היינט!
נאהענט, איגען זענען מיר
ווי צוווי אלטע פרײַנד:

איין בעזיזערט מעשההלוּ
ליעזען מיר פראָאים —
דו פון אנדויב, איך צום סופֿ,
נו, וואם מאכט עם אוּס!

איין זים, ליכטיג לעבענ-טרײַסט
און איין לעבענ-זועעה
דעקט מיט שיין דיין קעפֿעלע
און מײַן קאָפֿ מיט שנעה.

איין געשעןк איז אײַנגעטההיילט
אונז פון לעבענ-שׂוּזִים:
מיר — דער שאטען, דיר — דעם שיין, —
נו, וואם מאכט עם אוּס! — — —

3.

צוווי אויגען.

אָךְ שְׁמִיכָּעַל, שְׁמִיכָּעַל, מֵידָעַלְעַ!
עַם קוֹקֶט אַרְגָּנְבּוֹגָעַן
מִיטַּהֲמָלְדְּבָּלוֹי, מִיטַּהֲמָלְגָּלָאנָן
פָּונַ דִּינָעַ לְיעַבָּעַ אוֹיגָעַן.

אוֹן דָּאָךְ... אוֹן דָּאָךְ – צְוּוֵי אַנְדָּעָרָעָ:
זַיְיַ לְיַכְתָּעַן שְׁטִילַן אוֹן זַעַלְטָעַן,
דָּאָךְ נַאֲנַצָּעַ הַמְּלָעַן עַפְנָעַן זַיְיַ,
בַּעַדְעָקָעַן נַאֲנַצָּעַ וּזַעַלְטָעַן.

מִיטַּהֲמָלְדְּתָהְוַיִּי, מִיטַּהֲמָלְדְּשָׁטוֹבַי,
מִיטַּהֲמָלְגָּלְסָטַי, מִיטַּהֲמָלְרִינָעַם, פִּינָעַם, –
די צְוּוֵי, די צְוּוֵי חַנְגָּרִיבָּעַלְעָה
בַּיִּים קְלָאָרָעַן שְׁמִיכָּעַל דִּינָעַם!

4.

דרוי ווועלטען.

I.

עם געהען די ריטטער צוּם קעניג אין שלאמ,
בעוואפענט מיט שוערדען און שפייעזען;
ס'הילכט-אָב פון גערודער דער הויכער געוועלב,
געשטייצט אויף די מאַרמאָרנע רייעזען.
עם שאָלט די טראמייט, און זי שאָלט און זי רופט,
פון העלדען-מאָכט, העלדען-מוֹתָה ציטערט די לופט...

II.

דער אַרגעַל-בָּאָר בְּרוּמָט אָוּן עַם שִׁינְעָן די לִיכְט,
און שִׁינְעָן אֶלְץ מִלְדָּעָר אָוּן מִלְדָּעָר.
די קעניגין געהט צוּם בעשטראהַלטָּען אלטָאָר
און קְנִיעַת פָּאָר די הַילְגָּע בַּילְדָּעָר;
די ווּירַעַך-פָּאָם אַטְהָעַט אוֹיף אַיְהָר פון דָּעָר הַיְּיך...
און קְרִיזְעַלְט אָוּן קְנוּילְט דָּעָם פַּעֲרָגְרַוִּיט-בְּלוּיָּעָן רַוִּיך...

III.

עם קומען די שְׁפָעָן פון רַוִּישְׁעַנְדָּעָן מַעֲעָר,
מִיט האָב פון די ווּיטְעַסְטָע לְעַנְדָּעָר;

די יונגע, די שענה פְּרִינְצָעַסִּין בעטראכט
די נאלד-שטאפאען, טיכער און בענדער.
וואם פֿינְקָעַלְטַּט דא הַעלְעַר פֿוֹן פֿרִיְּד אָוּן פֿוֹן גְּלִיק —
דעָר אַיְדָעַלְשְׁטִין, אַדְעָר דָּעָר מִיְּדָעַלְשָׁעַר בְּלִיק?...

IV.

דרֵי מְעַנְשָׁע — דְּרֵי וּוּלְטָעַן — — —
און אַיְזָמָּאָל פָּאַרְנָאַכְטַּט,
די שְׁנָעַע-שְׁטוֹרְמָעַן וּוּיְנָעַן אָוּן בְּרוּמָעַן...
פֿוֹן נְעַבְעַל, פֿוֹן שְׁנָעַע שְׁוֹוִימָט אַשְׁאַטָּעַן אַרְוִים —
אַגְּסָטַט אַיז אַין שְׁלָאַמְּדוֹף גְּקוּמָעַן.
די גְּלָאַק הַאֲט אַקְלוֹנָג גַּעַתָּהָן הַילְבִּיג אָוּן רַיְּזַן.
דעָר טְוִיעָר הַאֲט שְׁטַיְּל זַיְּק גַּעַפְעָנָט אַלְיַיְּן....

V.

וּועֶר אַיז ער? פֿוֹן וּוֹאָן אָוּן וּוֹאָחִין לִיגְט זַיְּן וּוּעַג?
מַעַן פְּרִעְגַּט נִיט, ער זַאנְט נִיט. אָוּן קִיְּנָעַר
בְּעַמְּרָקְט נִיט די הַאנְד, וּוּלְכָע עַפְעָנָט פָּאַר אַוְהָם
די טְהַוְּרָעַן — — — עַם גִּיסְט זַיְּק אַרְיִינָעַר
בְּעַלְעַבְעַנְדָּעַר לוֹפְּטַשְׁטָרָם מִיט וּוּאַרְעָמָעַן שַׂיְּזַן
אַיז אלְטָעַן, פְּעַרְנָעַבְעַלְטָעַן טְרָאַזְיָאַל אַרְיַיְּן.

VI.

דעָר וּוֹאַנְדָּעַר-גָּאַסְט שְׁטַעַהַט פָּאַרְזַן גַּלְעַנְצָעַנְדָעַן טְרָאַן.
וּוי טְוִנקָעַל, וּוי אַרְעָם זַיְּק וּוּעַרְעַן

די קרוינען, די שלדען ארום פאר דער שיין,
וואס גליהט פון זיין ליבטיגען שטערען!
דער קעניג – זיין שטאלען און זיין מאכט זענען וויתט:
ניט רעדען, נאר הערען איז אידם איצט די ציימט.

VII.

עם קווקען די מאַרמאָרדֿ-אַטְלַאנְטָעַן אַראָפּ,
אווי ווי ערְשְׁטוֹינְט אָונִן דָּרְשְׁרָאָקָעַן – – –
ווער שפּרִיצְטַטּ עַמְּ מִיטּ פָּרָעָלּ אַוִּיפּ בְּעַקְעַןּ פָּוּןּ גָּאָלְדּ,
מייט גָּאָלְדּ – אַוִּיפּ קְרִיסְטָאַלְעָנָעּ נְלָאָקָעּ?
די טְעַנְעַרּ, די טְעַנְעַרּ, וואָסּ הַעֲרַטּ זִיךְ אֵין זַיְהּ?
אַוְאָפּּעַןּ-גְּעַרְוִישּׂ! ... אַפְּרַצְוּיּוֹפְּלוֹנְגָּסּ-גְּעַשְׂרִיּוֹ!

VIII.

עם פְּלָאַטְעָרָעָן פְּאַהְנָעָן ... עַמְּ שָׁאָלָטּ די טְרָאַמִּיּוֹת
אָונִן בָּאָלְדּ שְׁוּיְמָעַן-אַוִּיפּ, ווי פָּוּןּ פִּישְׁוֹפּ –
די רְעהָרָעָן פָּוּןּ אַרְגָּעָל, דָּעַרּ אַיְנָקָלָאָגּ פָּוּןּ בָּאָרּ,
דָּאָם בְּעַנְשְׂדוֹאָרָטּ פָּוּןּ גְּרִיזְגְּרִוְיָעּ בִּישְׁאָפּ – – –
אַטּ צִיהָתּ אַוִּיפּּ די וּוּעָלָעּ אַשְׁטִילּ דְּרִימְעַלְיוֹנְדּ
אָונִן פִּיעַמְטָעָטּ אָונִן גְּלָעָטּ זַיְהּ אוּוּיּוֹ ווי דָּאָם קִינְדּ.

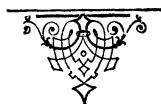
IX.

אָונִן פִּיעַמְטָעָטּ אָונִן גְּלָעָטּ זַיְהּ, אָונִן קְרִיזְעָלָטּ דָּעַם שְׁוִים
אוּן זִידָעָנָעּ, זַוְּלְבָעָרָנָעּ לְאָקָעּ – – –
ווער שפּרִיצְטַטּ עַמְּ מִיטּ פָּרָעָלּ אַוִּיפּ בְּעַקְעַןּ פָּוּןּ גָּאָלְדּ,

מיט נאלד – אויף קרייסטאלענע גלאקען? — —
עם שיימט אין די האכז'יטס-באקלען דער ווין;
וואם ווינקט ער? וואם רויימט ער אין מידעל-הארץ אין?

X.

איין וועלט! איין אונשטייער בליכע, בליהענדע וועלט,
איין ווינשטיאק, א הייליגער, ריינער,
א הוועגןגעשענק פונם הימעל דער ערעד,
דער בלה – דער ליעבער און שעהנער.
פעראייניגט אין ניסטמאכט, אין גיסט-קייט פערשמיידט...
לויב! לויב דיר, דו, פריעם, דו, גלקליכען לעיד!

די נאטוּר.

ליכטיג שײַנט דער אווענד-שטערטען;
שאטענען ליעגען אויף די פעלדער;
פייכטע קיהלקײַט וועהט און גסט זיך
פָּוֹן דִּי גַּעֲרְטְּנָעֶר, פָּוֹן דִּי וּוּלְדָעֶר.

און דִּי גְּרוּסָע, אַלְטָע בּוּמָעָר
שָׁקַלְעַן מֵיט דִּי גְּרִינָע בּוּלְטָעָר.
און מֵיד דָאַכְטַּזְעַךְ, אוֹ זַיְיַ רְוִישָׁעָן:
— זַעַהַ, וּוֹ פְּרִישָׁ אַיְזָא דָאַדָּם וּוּטָעָר!

טראָפָעָןָם טָהָיִ, וּוֹ פֻּרְעָעָל, גְּלֻעְנְצָעָן
אין דִּי לְעַצְטָע אוּוּנְדַּשְׁטְּרָהָהָעָן,
און דִּי פִּיכְטָע, גְּרִינָע תְּהַאֲלָעָן
שְׁלַאֲגָעָן פְּרִישָׁע, קָאַלְטָע קוֹוָאַלְעָן...

“קָומַ אַרְיָין אַיְזָן וּוֹאַלְדַּ! מִיד וּוַיְלָעַן
דִּיקְ עַרְפְּרִישָׁעָן אַיְזָן עַרְקְרַעְפְּטָעָן...
וּוֹ מֵיט וּוַיְכָע, גְּרִינָע פָּאַדָּעָם
דִּיקְ בַּעֲשְׁפִּינָעָן אַיְזָן בַּעֲהַעַפְטָעָן...

“מית א שטילען, זיסען דריימעל
וועלען מיר דיין הארץ בעועעהן,
מית א ליעבען, זיסען חלום
דייך ערקוינען און ערפרעהן”...

אונ פון וואלד, מיט זיסע פרישקיט
אנגגעטראונקען, אングעזונגען.
געה איך צו דעם נריסען אבענורנד,
וועלכער ליענט פאר מינע אויגען.

ל'כטיג שיינען, ל'כטיג גלענצען
 אין דעם רײיטען, פֿוֹרְפּוֹרְדָּהּ עַלְעַן
 לעצטען אַבְשֵׁיָן פֿוֹן די שטראַהַלְעַן
 די בענאנָלְדְטָעַן, בְּלוּיעַן ווּולְלַעַן.

אויף די בלוייע, שטילע וועלען,
וועלכע גלענצען ווי א שפיעגעל,
שווועבט אונגעל, שווועבט און פלאטערט
ווי א גרויסער, ווייסער פליינגעל.

אויף די שטילע, בלוייע וועלען
שווימט א שיפעלע א קליגען,
און פון שיפעל הערד איך שטימען.
וינגע שטימען, זיסען, רינע...

וינגע, זיםע שטימען זינגען
פון די שטראעם, פון די ווינדען,
פון די שיפערם, וועלכע שטראיטען
מייט די גרויסע, בייעז אינדען.

וועלכע שוויימען אין דעם אבגרונד
וואיט, אין יענע שענגן, פרײַע
לענדער, וואו די זון שיינט איביג,
וואו עם לעבען גוטע טרייע,

לייעבע מענשען, גליך ווי איינע,
גרויסע, גליקליכע משפחה, —
און ווי שטארק איז זייר פרײַנדשאפט,
זייר פרײַדען און הצלחה...

— נידשע, ברידער! — אין דעם זענעל
בלאות דער ווינד!... נו, ניבער, ניבער!...
אונזער שיפעלע וועט פליהען
אייפ די אינדען, ווי א וויבאר ..

ווארקענס שווייעבען אייפ דעם אבגרונד:
שוווער אין שטורם איז דאס שוויימען,
נאָר — פֿאָרָאוּס, מיט האָפְנוֹנָג, ברידער!...
זינגען פרײַשׁע, זינגען שטימען.

זונגע, זיסע שטימען זונגען,
און איך זונג מיט זי צוואמען;
טיעפ אין הארץ פיהל איך פלייסען
ニיע קראפטען, ניע פלאמען:

ניע האפנונג טרייפט, ווי טראפעען
קאלטע וואסער אויף דעם גומען
פון דעם קראנקען... אָה, אָדָאַך אַיְה,
בויימער, זאנגען, גראאו און בלומען.

פרײַע פוינעל, בלוייז וועלען,
פונם טיעפען, הייסען הערצען,
צווישען אַיְך האָב אַיְך פֿאַרְגּוּסָען
מיינע אלטען, גראיסע שמערכען!

פרהילינגעס-לייעד

דאָם טִיבְעַלָּע וּוֹאַרְקָעַט,
דאָם טִיבְעַלָּע רָופָט:
שְׁטַעַת אַוְף, קִינְדָּעָר! לִכְתִּינְג
אוֹן פֶּרְיִיש אֵיז דֵי לוֹפְט!

עַמְצִיהָען זִיךְרָה, צִיהָעָן
פָּוּנְחִימְעָל אוֹן פָּאַלְעָן,
וּוְיַגְלְדִעְנָע פָּאַדְעָם,
די וּוֹאַרְעָמָע שְׁטְרָאַהָלָע;

דאָם בִּינְעַלָּע זְשֻׁמְעַט
אוֹן זְוִינְגָט אַהֲן אַמָּאַם
די זְאַפְטָט פָּוּנְחִידְעָן,
דָּעַם טְהָרִי פָּוּנְחִידְעָן.

עַמְבִּלְהָעָן דֵי גַּעַרְטַנְעָר
עַמְגַּלְעַנְצָעָן דֵי בְּלוּמְעָן ...
צָו אַוְנוֹ אֵיז דָעַר זְוּמָעָר,
דָעַר זְוּמָעָר גַּעַקְוּמָעָן ...

שטעהט אויפֿ קינדער! ליכטיג
און פריש איז די לופט.
דאם טייבעלע וואركעט,
דאם טייבעלע רופט!....

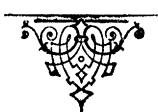
דאם טייבעלע וואركעט,
דאם טייבעלע רופט:
שטעהט אויפֿ, קינדער, – ליכטיג
און פריש איז די לופט.

עם בליהען די בוימער,
עם שפראצען די בלמען
צו אונז איז דער פריהלינג,
דער פריהלינג געקומען;

די פויגעלאַך זינגען
און וואלד און איז מהאל:
עם הערען זיך ליעדר
ארום אהן א צאהל.

די פישעלעה שוויימען
ארויַף אויפֿ די וועללאַן –
זוי טאנצען איז וואסער,
זוי שפּרײַגען, זוי קוועלאַן..

עם שפראצען די בלומען.
און פריש איז די לופט...
דאם טיבעלע וואركעט.
דאם טיבעלע רופט...

זומער-לייעדר.

.א.

אויף די גערטנער, אויף די פעלדער
הער איך זיסע שטיימען זונגען, -
ווײ די פרײַע, בלוייע וועללען
רוישען, ניסען זיך און קלינגען.

אין אפרישען קראאנץ פון זונגען,
פרײַי פון טרייער און פון קומער,
אויף די טהאלען, אויף די פעלדער
שווועבט דער שעהנער, ליעבער זומער.

זומער-פֿרִינְגָּלֶעֶךְ פון גָּארְטָעָן,
סְטָאַיִּים בִּינְעָן פון די שְׂטָאַקְעָן
פְּלִיהָעָן אֹוִים אָן טָאנְצָעָן, שְׁפִּרְיָנְגָּעָן
איַבְעָר זִינְגָּעָן שְׁוֹאַרְצָעָן לְאַקְעָן;

זִיסְעָן וּוְאַרְעַמְקִיְּתָן תְּחֻטָּה וּוְעַהָּעָן
פִּון די גְּרוֹיסָעָן בְּרִינְגָּעָן פְּלִיעְנְגָּעָן
אוּף די שְׂטְרָאַמְעָן וּוּלְכָעָן גְּלַעְנְצָעָן
הָעָל אָן לִיבְטָיגָן וּוּי אַשְׁפִּיעְנְגָּעָן.

אויף די בוימער, וועלכע שטעהן
שווין בעוואקסען און בעהאנגען.
אויף די פריעע, נרינע פעלדער,
וואו די הויבע שעהגע זאנגען

בוייגען און די שטאלצע קעפליעך
איינס צום אנדערען און זומען:
- אָה, ווען וועלען זי, ווען וועלען
שווין צו אונז די שניטער קומען?...

און די שניטער געהן, אילען...
סעדפעם, קאמעם גלענצען, קלינגען...
אויף די טהאלען, אויף די פעלדער
הער איך יסע שטימען זינגען.

אויף די פעלדער, אויף די טהאלען
הער איך קלינגען זיסע ליעדר, -
און מײַן אלטער, טיעפער טרויזע
ויאכט שווין אויף אין הארצען וויעדר!...

ב.

ריין און ליבטיג איז דער הוועל;
פריש און פרעהליך וועהט דער ווינד...
— זינג מיר, זינג א זומער-לייעדעלוי! —
בעט דאם שוואכע, בליעב קינד:

— קומ מיט מיר איז טהאל, איז גארטען.
פלעכט א קרענצעלע מיר אוים
פונ די בלומען, וועלבע וואקסען
דארט און בליהען, שעטן און גרוים!...

אָך, מײַן קינד! דו זעהנט? — צוּבראָכען
הענגט מײַן האָרְפֿע אָוֹפֿ דער ווֹאנְד;
אָבְגָעְוּהָנְט שׂוֹיִן לְאָנְגָפּוֹן שְׁפִיעָלְשָׁן
אַיז מײַן שוֹאָכָע, קְרָאָנְקָע הָאָנְד;

אָבְגָעְוּהָנְט פּוֹן זִיסְעַ פְּרִידְעַן
אַיז שׂוֹיִן לְאָנְגָפּוֹן מײַן קְרָאָנְקָעַם הָעָרָץ.
זְוּמָעַר, ווֹינְטָעַר, הָעָרְבָּסְט אַיז פְּרִידְלִינְגָן
בלְיִיבְט אַיז אֵיהם דָעַר אלְטָעַר שְׁמָעָרַץ

א זומערַן אַבְטַן.

די נאַבְט איז שטיל, די נאַבְט איז פינסטער,
מייט שוואָרץע שאטענען איז בעדעקט
דעֶר שטילער טיך. די גערטנער שלאָפָען:
עם וועהַט מייט פרײַשׁ גראֹ, עם שמעקט
פָּן וואָלֵד מייט שוואָמָען און מייט בלומען:
די לוֹפְּט איז רײַן, און פריש, און קידל.
אלִין שלאָפָט און רוחט אַין שטילען פרײַעַדָּען.
נאָר פָּן דָּעֶר אלטער וואָסער-מִיהָל
הָעָר אֵיך צוּוִי לעבע, זיםע שטימען:
צּוּוִי יונגע טיבען וואָהנָען דארטָן;
זַי וואָרְקָען, האַלְזָען זַי... זַי רוחַיג
איַז זַי אוּף זַי עָרְשָׁען שטילען אַרטָן...

אֵיך נעה אהין. אַנְיאַלְטָע ווערבע
שטעהַט אוּפְּז שטילען, נְרִינָעַם ברעַג.
זַי אַז מַיִּין פְּרִינְד, זַי אַז מַיִּין חָבָר
אַין מַיִּינָע טְרוּיְעִינָע טְזַעַג.

מיר זענען ליעב די אלטע צויניגען,
וואם הענגען טריינערינג אראב,
גליך ווי פארצייטען בי אנאבל
די האר פון טריינעריגען קאפ.
די איז מיר ליעב די אלטע ווערבע:
אפט זין איך אינזאם אונטער איהר,
און זי בעדקטט מיך מיט די צויניגען,
ニסטע אוים א זמע רוח אויפ מיר.

פאר וואט-זשע ציטעלסטע מײַן קראנקען,
מײַן עלענד הארץ, אין פײַן, אין שרעק?
די אלטע טריינעריגע בילדער –
אָח, געהט אָוועק פון מיר, אָוועק!...
נײַן, ברידער מײַנע! אִיביגן טראגען
מוּ אֵיך מײַן גרויסען, שׂווערטען יְאֵך;
ניטא פאר מיר קײַן רוח, קײַן פריעדען –
די אלטע בילדער לעבען נאָה...
אין טיעפען שלאָף, אין שטיילען דריימעל
שטעהת אויף אָוועק אַויטען, לייעבעס לאָנד
מייט אלטע הויבען, גרויסע דעםבען,
וואם וואקמען בי אָנְאלטער ווֹאנְד... .

בי' יענער וואנד פון ביתהמקרדש,
 וואם איז פאר אונז געליבען שטעהן
 ווי א מツבה; א זפרון
 פון דעם וואם איז אמאל געווען...
 איך זעה דאם פעלד, איך זעה די קברימט,
 אין וועלכע סליינט דאם אלטע גליק.
 די קראפט און מוטה און פריד, פאר וועלכע
 עם איז ניטא קיין וועג צורייך...
 פון באָרג נבוּ, פון ראַש הפסנה
 שטעהט אויף אַהוֹיבער, גרוּיעָר מאָן,
 איך חער זיין קלָאג, אַטְיעָפָען יאמער:
 "בּוּ ווֹאָן, דוּ שטָאָרְקָעָר נָאָט! — בּוּ ווֹאָן!"...
 עם הוּיבָט זיך אויף אַוִינֶד, אַשְׁטָוָרָם,
 עם געהט אַיאָמָעָר, אַגעְשָׂרִי...
 די גרוּיסָע דעֲמָבָעָם רְוִישָׁעָן, ברומען,
 די צוּווִינָעָן בְּרָעְכָּעָן זיך אויף זַי.

און פון דער אלטער וואנד טהוֹט געהן
 אַ קלָאג פון גרוּיסָען, טִיעָפָעָן שְׁמָעָרִיך...
 שלאָף אַיִן, שלאָף אַיִן, דוּ אלטעס אַומְגָלִיך,
 נִיבָּרָה צוּ מֵין פֻּרְאַמְעָרָת הָעָרָץ!...

* * *

את, לאו שוין זיין א סוף אמאלו!
גענונג געקלאנט, גענונג געליטען....
ニין, וועה צו מירן – עם שלאפט זיך ניט,
ניטה פאר מיר קיין שלאף, קיין פריעדען.

עם שלאפט זיך ניט; זי' רוחהען ניט
די אלטער וואונדרען – אלטער צרות;
זי' ברענען, רײסען מיר מײַן הארץ....
אוועק! אוועק, מהשבות זרות!

א זומער-נאכט... א בוים... א בלום...
א זיסער שלאף אין רזה, אין פריעדען...
דו נאר, דו נאר, דו אלטער נאר!
וואם קעהר זיך אן דאם מיט א יודען?!

שוין! אלץ פערגענסען, וואם מיט דיר
מען לערנט, חורט שווין אנטערך
צוווי טזענד יהאר!... א בוים, א בלום...
נו, נאך וואם? פײַן פון דיר, א דורך...
א זומער-נאכט... א טײַך... א בוים...
פײַן! שפיעל זיך, שפיעל זיך מיטן שטן!...

דו ווייסט שוין ניט, געדענעם ניט, וואם
אייז דיר ערלייפט און וואם פערפאטען? –

שטעעה אויף צו חצ'ות, הויב אויף דיין קול,
שרי', קלאג און יאמער, וועק דעם עילם,
שרי', קלאנ! – אה, אפשר וועט שוין פארט
דעיהערען דיך דער בורא עולם...

* * *

*

עם שלאפט זיך ניט... אה, קומ צו מיר,
דו, גוטע, ליעבע, טרייע, פינע;
בעשיין דיין עלענד, קראנקען קינד,
פערוואיג, פערוואיג מיך, מאמע פינע!

מיין הארץ איז קראנק! מיין הארץ איז נרי;
דעך גלומט פון אלע קראנקע זיעעלען –
דעך שלאף – ער לוייפט פון מיר אווועך...
דו איינע, איינע קאנטט מיך היילען.

אה, זעה: איך בין דאך נאך א קינד,
אניעלענד קינד...: ניב, ניב מיר ניע
און פרישע קראפטען... קומ צו מיר,
פערוואיג, פערוואיג מיך, ליעבע, טרייע!...

* * *

פָּנוּ יַעֲנֵר זִוִּיט וּוְאַלְדָּן
גַּעֲהַת אֹוִיפָּט דַּי לְבָנָה,
וְוי בְּלִיְקָה אַיז אַהֲרָן אַנְבָּלִיק,
וְוי קָאַלְטָה אַיז אַהֲרָן שִׁין!

אַהֲילְגָעַ רֹוָה,
אַגָּלְדָעֵנָר חַלּוֹם —
גַּסְטָה זִיךְ מִיר לְיעַבְלִיק
אַזְיַן הַאֲרָצָעַן אַרְיָין.

עַם שְׁטוּחַת פָּאָר מִיר אַוִּיפָּט
מִין וּוַיְטָעַר גַּעֲבָוֶרְטָמָס-אַרְטָט:
אַצְימָעָרְלִיל לִיכְטִינְג
אוֹן וּוַיְבָעַר אוֹן קִיחָל...

אַוְיַעַגְעַלְעַ שְׁטוּחַת...
אַוְיַסְינְקָעַר פָּאָרְהָאָנָג...
וְוי רֹוָהִינְג אַיז דָּאַרְטָעַן,
וְוי רֹוָהִינְג אוֹן שְׁטִילְ! ...

אַיךְ בֵּין נַאֲךְ אַקִינְדָה,
אַלְעַבְדִּינְמָ, פְּרִישָׁעָם;
אַיךְ וּוִים נַאֲךְ נִיטָה וּוּעָר אַיךְ בֵּין,
וּוּאָס וּוּעָל אַיךְ זַיְן... .

עם שפיעלט זיך מיט מיט
דאם קיחלינקע ווינדטעל.
מייך וואריםט, גאלובגעט
די זילבערנע שיין.

דאם לעמפעעלע ברענט;
ביים טיש זעה איך זיעזע
מיין אלטיטשקע באבע
מייטן זאך אין דער האנד;

דער שאטען פון שליעיר
ווײזט אוייס ווי אהי
מייט הערנער, וואם ציטערט
און לוייפט אויף דער וואנד ...

מיין אלטיטשקע באבע
דערצעהלט מיר א מעשה ...
ווײז ליעבליך, ווי ווארים,
ווײז פרעהליך אויז מיר ! ...

עם שמעקען די בלומען,
עם שיינען די שטערען ...
אָח, זעהט נור, וואם אויז דאמ ?
וואער געהט דאמ צו מיר ? ...

- - - - -

דאמ קלײַנִינְקע ווּיסְנְקָע צִינְגָּלֶע
 שְׁטָעָהָט ווּיְדָעָר שְׁוֵין הִינְטָעָר מִין ווּעֲנָלֶע
 אַיְדָר קֻפְּפָלֶע צִיחָמֶת זִיךְ צֹ מִיר ;
 אָוָן רַיְנִינְקָע, ווּאַרְיָמָע טְרַעַרְעָלִיךְ .
 ווי הַעַלְעָ אָוָן לְכַטְּגָע פָּרַעַלִיךְ
 טְרִיפָעָן אָוָן פָּאַלְעָן אוּף מִיר ...
 צְוּוֵי בִּילְדָעָר – צְוּוֵי ווּיסְנְקָע פְּוִינְגָּלֶיךְ
 מִיטָּהַעַלְעָ אָוָן לְכַטְּגָע אַוְינְגָּלֶיךְ
 פְּלִיהָעָן אָוָן שְׁוּעָבָעָן צֹ מִיר :
 מִין קִינְדָּהִיט אָוָן יְוָנָעָן בְּעַגְעַנְגָּעָן זִיךְ
 זִיךְ זְגַעַן, זִיךְ ווּיְגַעַן – זִיךְ זְגַעַן זִיךְ
 אוּף אַיְבָּגָן, אוּף אַיְבָּגָן מִיטָּהַעַלְעָן ...

הערבטיליעדר.

.א.

וּי נאָם אָן פִּינְסְטֶעֶר אַיז דָּעֵר וּוְאַלְדֶּר,
וּי וּוְעַנְגֶּלֶבֶל בְּלוּמָעָן אַיז גַּעֲבְּלִיבָעָן:
אַיז בִּינְטָעַל פָּאָר אַגְּנָצְעַן טָאגּ
הָאָב אַיךְ זַיְקָוּם צְנוּרִיפְּגָעְלִיבָעָן.

וּי שְׁוֹאָה, וּי דָוְנְקָעַל זְעַנְעָן זַיְקָוּם,
פָּעָרְשָׂוְאָרְצָט פָּוּן קָעַלְטָ, פָּעָרְנָעָצָט פָּוּן רָעַנְעָן!...
אוֹיְף וּוְעַמְעַם קָבָר זָאָל אַיךְ אַיְתָם.
דָּעַם לְעַצְטָעַן קְרָאנְץ אַנְיְעָדְלָעְגָּעָן?

אַיְזָנְצִיגּ קְרָעְנְצָעַלְעָה הָאָב אַיךְ,
אוֹיְפָרְוּאָלְעָטָ, שְׁוֹאָה אָן אַרְעָם.
אָן דָּא, אוֹיְפָיְדָעָן, יְעַדְעָן טְרִיטָ
זְוַה אַיךְ צְוָשְׁפְּרִיטָ אַויְ פְּיַעַל קְבָרִים!...

מִיט הַגְּנָדָעָט רִינְגָּעָן, הַגְּנָדָעָט הַעֲנָד
הָאָט מִיר דָעֵר טּוֹיטָ אַרְוָמְגָעְנוּמוּן –
וּוְאַהֲיַן-זְשָׁע זָאָל אַיךְ לְעַנְעָן דָא
דָעַם לְעַצְטָעַן קְרָאנְץ, דִי לְעַצְטָעַ בְּלוּמָעָן!...

* * *

מיין ליעד, מיין טרויערגעム ליעד !
דו ביסט דאמ קלינע קרענצעל בלומען.
זו לאנג געוועזען אין מיין וועגן,
זו שפעם בין איך מיט דיר געקומען...

ב.

שווין שלאָפ און דונגעל זענען מיינע אוינען.
מיין קאָפ געפוניגען, שוואָך און גרוּי
און אויפ מיין האָרִיך, אָטראָפַען נאָך אָטראָפַען,
תְּפָאָלֶט שווין דער קאָלְטָעֵר אווענד-טהָוִי.

די לעצטַע בלום איז שווין פערוועלקט, פערדאָרְפַעַן.
די לעצטַע בלעטַע פֿאלַעַן אָב...
ערלוֹיב אויפ דיינע קנייע אַנְידָעַרְלַעַגַען
מיין אלטַען, קראָאנְקַען, גרוּיַען קאָפ.

שווין ציִיט, מיין קינַד, שווין ציִיט מיר אַבְצַוְזַהַען !
שׂוּעָר איז געוועז מיין וועגן: אין קעלט,
אין היַץ און רענען, פֿינְסְטַעְרַנְיש אָן שְׁטוּרָם
בֵּין איך גענָאנְגַען אויפַ דער וועלט.

איך האב שווין אלע טרעהדען אויסגענאנסן;
מיין הארץ איז טויט... דארט וואו אמאל
פלעגט גריינעם גראז און פרישע בלומען בליהען,
אייצט וואקסען דערנעער אהן א צאהל;

דאם ארט, וואו בלוייע אינדען פֿלעגען פֿלייסען,
איז שווין, מיין קינד, פֿערויסט, פֿערשטיינט...
איך האב שווין אלע ליעדר אויסגעונגען,
שווין אלע טרעהדען אויסגעויזנט...

אָה, הִיָּס אָוֹן בַּיטְעֵר זָעֲנָעֵן זָיִ נְעוּזָעֵן.
די טרעהדען, וועלכע טאג און נאכט
פלעג איך פֿערנִיסען, זִינְגְּנֶנדִיג די לִיעְדְּרֵר
און וואם האב איך מיט דעם געמאכט?

וואם וויסט אַיְדַּ, וַיִּקְעַן אַיְדַּ פֿערשטיינָהעַן
וואם טהוט זִיךְ אֵין דעם דיבטערִים הָעָרָץ,
וַיִּגְּרוּם, וַיִּשְׁוּעֵר, וַיִּשְׁרַעְקְלַךְ אֵין זִין טְרוּעָה
וַיִּטְיַעַף אָוֹן בְּרַעְנֶנדִ אֵין זִין שְׁמַעַץ?

אַיְדַּ אֵין גָּאָר צַו אַנְדְּעָרָעַ גַּעֲפִיהַלְעַן
גְּעוּזָהָנָט גְּעוּוֹאָרָעַן זִינְט עָרָהָט
זִיךְ אַוִּיפְּ דִּי פִּים גַּעֲשְׁטָעַלְטַ אָוֹן אַנְגַּעַהְיוֹבָעַן
זִין גְּלִיְּךְ צַו לִיְּטָעַן – דָּאַנְקָעַן גָּאטָן!

ער האט געהאט פון אייביג-אן א מנד,
וואם האט איהם ידע וואך געזאנט,
און הערענדייג האט טרעערען ער גענאסען,
געויפצט, געאויקעט און געלאלנט;

ער האט געהאט א ווילדע זאך – א בדחן,
א שארפען מוח, א קלונגין יונגע;
ער פלענט זיך קויקען, האבענדייג די נראמען
און אונטערקנאנקען מיטין צונגע;

און חוויך דעם פלענט ער בי דעם פאקען-טריעגע
א „מעשה“ קויפען... זאך, דו נאט!
מען פלענט זיך פשומט בי די זיטען האלטען,
דאם ביכעל לעזענדייג... מען האט

געליענט און געלאכט, געלאכט און וויעדע
געליענט און געלאכט, געלאכט,
ווייל דער מחבר האט בפיזן טאקו
נאך אויף צו לאכען עם געמאכט.

וואם איז? אין אונזער ליעבען איז דען עפעם
פייעל דא איזוינט, וואם זאל דאם חערץ
פערקלעמען מיט א נרויסען טיעפען טרויער,
צורייסען עם פון ליאד און שמערץ?...

און ווינען טאכע, ווינט מען דען גאר וועניג?
 אָנוּ, אַט נעהמְתָ גָּאר, רעבענט אָוִוָּס:
 מען ווינט יוֹם-כְּפֹר אָוִיפָּ אֶגְּוֹטָעָן קוֹוִיטָעַלְ:
 מען ווינט צו אַיכָּה. קְלִין אָוּן גְּרוּוּס:

 מען ווינט צו קִינּוֹת אָוּן מען זִיפְצָט צו סְלִיחָזָת,
 מען אַזְיָקָעַט גָּאנְצָע טָעַג אָוּן גַּעֲכָט —
 נָגָן שְׂוִיזָשָׁע לְאַבְעָן טָאָר מען נִיט אַבְּיסָעַל —
 עַט, לְאוֹט צו רָוָה... סְאַיז גָּאר נִיט רַעֲבָט...

 מען האט גַּעֲלָאַבָּט אָוּן לְאַגְּגָן וּוּעַט מען לְאַבְעָן —
 בֵּיז וּוְאַגְּגָן לְעַבְעָן וּוּעַט דָּעַר יְוָד...
 נָו, הַעֲרִיזָע אָוִיפָּ!... גַּעֲנָג, גַּעֲנָג צו ווינען,
 מִין לִיעַד, מִין טְרוֹויְעַרְגָּעָם לִיעַד!...

אַ הָרְבָּסְטָלִיעָדָעַל.

(פֿאָרְ חֶרְ-יְוָנְגְלִיךְ.)

אין חדָר, קינְדָעְלֵיךְ! דער וואָלֶד
האט שַׁיִן הַוְשָׁעָנָאָם אַבְגָּעָשְׁלָאָגָעָן,
און מיט וואָלְקָעַן, שְׂוֹאָרֶץ אָוָן קָאָלֶט,
הוַיְבָטָאָן דער הַיְמָעָל גַּשְׁמָ זָאָגָעָן:

פֿעָרוֹוְיָאָלָעַט אַיְזָ דָעַר נְרִינְעָר סְכָּה
פֿון אַלְעַ סְוָבָּהְלִיךְ אַיְן גָּאָרְטָעַן;
די צְוַיְיָנָעַן הַעֲנָגָעָן הוֹלָי אָוָן שְׂוֹאָהָךְ
מיט בְּשָׁמִים שְׁמַעְקָט שַׁיִן נִימָט פֿון דָאָרְטָעַן...

אין חדָר, קינְדָעְרֵי! – זְוִינְגָט דער ווַיְינְד
אין חדָר, – בְּרוּמְעָנְצָו די וּוּלְלָעַן...
עם ווַיְלָט זַיְקָ נִימָט? אַיְודִישׁ קִינְד,
אַיְודִישׁ יְוָנְגָעָל טָאָר נִימָט וּוּלְעָעַן!

וּוְאָם? דָאָרָט אַיְזָ פֿינְסְטָעָר? עֲנָגָן? דָו נָאָר,
איַזְוּ וּוְאָם? אָבִי נָוֶר לְעָרְנָעָן תּוֹרָה:
אַיְודִישׁ יְוָנְגָעָל דָאָרָף זַיְינְ דָאָר
און גַּעַל אָוָן גַּרְין – אַמְּרָה-שְׁחוֹתָה...

אין חדר. קינדרליך. מיט היין!
אוים יומ-טوب. אוים דאם פריעע לעבען!
אניער זמן מיט ניעע שמיין –
מיט ניעע שמיין ביימ אלטען רבין!

* * *

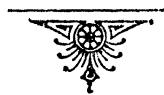
*

אי. דאם אלטען נאריש ליעדעל,
עם געדענקט זיך נאך ביז איצט...
קליגנט-זשען. סטרונען! ווין. מין פיעדעל.
ווין און זינג! ...
עם רויישט. עם בליצט ...

וואלקען געהן אויפז הימעל ...
אבער דארט. אין טיעפערן וואלד.
ליינט נאך אלץ דער אלטען שימעל
אויף דעם אלטען ביימ און האלט
אייהם אין טיעפערן. טוידטען דריימעל ...
זינגע פעלקער וווערטן אלט ...
נייע לענדער וואקסען. בליהען ...
צ'יטען געהן. צ'יטען פליהען

- - - - -

מיין פאלק! שוווער זענען דײַגען זינד:
האָסְט אַבְגָּלְעָבֶט אָזִי פִּיעָל יָאָהָרָעָן,
פֿערְעָלְמָעָרט, שְׁוֹאָךְ אָונְן גְּרוּיְנְגָּוָאָרָעָן –
אָונְן בְּיוֹתְן נָאָךְ אַלְץ אַחֲדְּקִינְד!...

וינטער-ליידער.

.א.

בעדעת האט דער ווייסער, דער זילבערגער שניעע
די וועלדיידער, די בערג און די טהאלען;
עם גלאאנצען די בוימער, עם היינגען אויף זי
די צויניגען ווי העללע קרייסטאללען.
די יונניךע ווערבע בײם ברעג פונם טייך,
דער צעדער, דער שטארקער און אלטער,
אין ווייסע תבריכים האט אングעהאן גליך
זוי אללע דער ווינטער, דער קאלטער...
ס'או פינסטער און שטום,
ארום און ארום,
מען זעהט ניט קיין איינציגען שטערען;
דער שניעע שיט און שיט,
עם פרידערן נאר ניט
די טרעהרן – די ביטערע טרעהרן...
ניטא נאר פאר זי

קײַן פֿראַסְט אָזֶן קײַן שְׁנָיעַ,
זִי טְרִיפְפָעַן אָזֶן טְרִיפְפָעַן פֿוֹן הָעֲרָצָעַ;
עַם וּוְאֲדֻעַמְתָּ זִי דָּארַט,
עַם זִידַט זִי אָזֶן קָאַכְטָן.
דָּאַם פֿיְיעַר פֿוֹן אִינְגְּנָעַרְעַ שְׁמָעַרְצָעַ.
עַם וּוְאַיְעַט דָּעַר וּוְינְדָן,
עַר וּוְיַיְנְטָן וּוְיַיְנְדָן,
עַר בְּרוּמְטָן וּוְיַהְיָה... עַם רְוִישָׁעַן
די בְּוַיְמָעַר אָזֶן וּוְאַלְדָן,
וּוְפִינְסְּטָעַר, וּוְיַקְּאַלְטָן,
וּוְשְׁרַעְקְלִיךְ אַצְוַנְד אֵיז אָזֶן דְּרוּיסְעַן!

* * *

ב.

אָךְ, גְּלִיקְלִיךְ אֵיז דָּעַר וּוְעַמְעַן נָאַט הָאַט גַּעַנְעַבְעַן
אַוְאֲדֻעַמְעַן וּוְיַנְקָעַלְ, אַשְׁטִילְעַן אָזֶן לְיַעַבְעַן.
וּאוֹ אַוְהָם אֵיז פֻּעַרְבְּרַעְנָגָעַן זִיְן לְעַבְעַן בְּעַשְׁעַרְטָן;
נִיטָן וּוְהָנָעַן אָזֶן שְׁכָנוֹת פֻּעַרְפִּינְסְּטָעַטָּם דָּארַט וּוְעַרְעַן.
אָזֶן צָהָלְעַן שְׁבָרְ-דִּירָה מִיטָּ בְּלוֹט אָזֶן מִיטָּ טְרִיעַהְרָעַן.
נָאַר — — — אַיְהָר הָעַרְטָן?
אַשְׁטִימָעַ קְלִינְגָטָן, אַלְיַעַבְעַן רִיְנָעַן;

דאמ זינגט איזר ליעדעלא – איזר הערט ? –
דאמ וריעה-קערענדיל, דאמ קל'ינע.
וואם ליענט בענראבען אין דער ער :
– ניט קיין ווארעם ליכטיג שטיבעלע
האט דער בויער מיר געמאכט :
אין א קאלט און פינסטער גרביעלא
ליינט איה אינזאם מאג און נאכט.
אַךְ, פִּינְסְטָעֵר אַיזְ מִידֶ,
עֲנָגֶן אַיְזֶ מִידֶ דָאֶ,
קִיןְ טֹוּעֵר, קִיןְ טֹהָרֶ,
קִיןְ פֻּעְנְסְטָעֵר נִיטָאָ.
אַיךְ לְעֵגֶן דָא אַיןְ שְׁטוּבֶ אַון אַיןְ שִׁמְטָעֵל.
אַיךְ לְעֵבֶן אַבְעָרֶ, בְּרִידְעָרֶ!
אַיךְ לְעֵבֶן וּוַיְילֶ אַיךְ וּוֹאָרטֶ,
אַיךְ וּוַיִּם דָאַךְ, נִיטֶ עַוְוִינֶ
וּוְעַטֶּ הַעֲרָשָׁעָן דֵי נָאכָטֶ,
דֵי וּוֹאַלְקָעָן בְּעַדְעַקָּעָן דָעַם הַיְמָעֵלֶ;
עַם מָזוֹ זַיְן אַסּוֹפֶ!
עַם וּוְעַטֶּ זַיְן אַסּוֹפֶ
צָוָם פְּרָאַסְטֶ אַון צָוָם שְׁטוֹרָםֶ,
צָוָם פִּינְסְטָעֵרֶן שְׁלָאָגֶן.

דער פַּרְיָהְלִינְג, דער פַּרְיָהְלִינְג ווועט קומען.
מייט ליכט און מייט וואָרָעְמְקִיֶּט,
פַּרְיָיד און גַּעֲזָאנְג;
און פַּרְעָהְלִיךְ ווועט שְׁפָרָאַצְעַן
מיין נַאֲלָדָעָנָע זַאֲנָג
פָּונְ צַוְּיְשָׁעָן דַּעַם נְרָא אָן דֵּי בְּלָוְטָעָן!"...

אין א ווינטער נאכט.

I.

די באבעניז זיצט מיטין זאק אין דער האנד.
דאם לעמעעלע צאנקט. פון די שפיולען
צעוינגעזיך, לויפען ארום אויף דער וואנד
אי חיזט, אי פונגעל, אי ריזען...

די באבעניז שוויינט... אלע מעשיות שוין לאנג
אונו איבערדערכעטלט פארן זומער...
אין הארצען בי איהר ליינט א ניפטיגע שלאנגן,
א טיעפער, א גליהענדער קימער...

אין דרייסען אויז פינטען, אין דרייסען אויז קאלט,
דער שני האט די סטעזקען פער'שאטען...
אנ'אומטען בילד, א פערטרויערט געשטאלט
שווועבט לאנזואם אין שטיל ווי א שאטען...

די אלטיטשקע זיצט בי דעם לעמעעלע, שווער
און טיעפ אויז איהר רוקען געבונגען...
וי זיפצט אין זי שעפטישעט... א טראחר נאך א טראחר
בעליכטען די دونקעלע אויגען..

II.

“אוֹי֙ נַעֲמְתָעַלְעַךְ֙ נַעֲמְתָעַלְעַךְ֙ פּוֹסְטָעַ֙ מִיטַּ שְׁנִיְּ
פֿערְשָׁאַטְעַןְּ, פֿערְגְּלוּוּעַרְטְּ גַּעֲוָאַרְעַןְּ...
עַםְ פְּלִיהָעַןְ דֵּי וּוֹינְדְטָעַןְ אָוֹןְ קְלָאָגְעַןְ אוֹיְףְ זַיְּ
אָוֹןְ רְוִישָׁעַןְ אָוֹןְ גְּרִימָעַןְ מִיטַּ צָאָרָןְ...”

“אוֹי֙ פֿוֹגְעַלְעַךְ֙ לַיְעַבְעַךְ֙ וּוֹאַוְזְעַנְעַןְ וַיְ אַיְצַטְ
אוֹוּעַקְ אַיְבָּעַרְ בְּעַרְגְּ, אַיְבָּעַרְ מַעְרְעַןְ;
אַהֲזָןְ, וּוֹאַוְדָעַרְ מַאֲרְגָּעַןְ-שְׁזִיןְ פּוֹנְקָעַלְטְ אָוֹןְ בְּלִיצַטְ
אָוֹןְ שְׁמִיבְלָעַןְ דֵּי גַּאֲלְדָעַנְעַ שְׁטָעַרְןְ.”

“אַהֲןְ, וּוֹאַוְדָעַרְ אַזְ נַעֲזָנְדַ, רַיְיןְ אָוֹןְ פְּרַיְ”,
— וּוֹאַוְשְׁנִיְ-זְוִיְיסַעְ וּוֹאַלְקָעַנְסְ נַוְרְ שְׁוּעַבְעַןְ
צָוְ אַנְהָיוּבְעַןְ דָאָרְטְ פְּוֹןְ דָאָםְ נַיְ, פְּוֹןְ דָאָםְ נַיְ
אַפְּרִיעַםְ, אַגְּלִיקְלִיבְעַםְ לַעֲפַעַןְ.”

“דָעַרְ וּוֹינְטָעַרְ אַזְ לְאַנְגְּ, נַאֲרַ דָעַרְ שְׁנִיְ וּוּעַטְ צְוָגָעָהָןְ,
דָעַרְ גַּאֲלְדָעַנְרְ פְּרִיהְלִינְגְ וּוּעַטְ קְוָמָעַןְ;
דָעַרְ הַיְמָעַלְ וּוּעַטְ וּוֹעַדְעַןְ אַיְ לִיכְטִינְ, אַיְ רַיְיןְ
דֵי גַּעַרְטָנְעַרְ בְּעַשְׁאַטְעַןְ מִיטַּ בְּלִומָעַןְ.”

“דֵי עַרְדְ אַזְ אַיְדְ אַלְטָעַןְ, גַּעַוּזְעַנְעַםְ גְּלִיקְ
וּוּעַטְ וּוֹיְעַדְעַרְ אַיְ שְׁיִינְעַןְ, אַיְ בְּלִיהָעַןְ.
אָוֹןְ פְּרֻעְהָלִיךְ אַהֲרָעַןְ וּוֹעַלְעַןְ קְוָמָעַןְ צְרוּיקְ
דֵי פֿוֹגְעַלְעַיךְ וּוֹיְעַדְעַרְ צְוָפְלִיהָעַןְ...”

III.

“אוֹי֙ קִינְדָּעְלִיךְ מַיְגַּעַן֙ פָּנִים וַיְגַדְתָּעַן֙ אָן֙ קָעֵלֶט֙
פֻּרְגָּלְיוּוּרְטָעַן֙ קְרָאָנְקָעַן֙ נְשָׁמֹזָת֙!...
זַיְיַעֲנַעַן֙ אָוּוּק֙ עַרְנִיז֙ דָּאָרְטַּה֙ אוֹף֙ דָּעַרְתַּה֙ וּוּלְטַ
צַוְּבַעַן֙ הַצְּלָחוֹת֙ נְחַמּוֹת֙.”

“זַיְיַעֲנַעַן֙ אָוּוּק֙ אַיְן֙ אַפְּגַסְטָעַרְעַזְצִימַּתְּ,֙
אַיְן֙ שְׂוּעָרַעְ,֙ אַיְן֙ בִּיטָּעַרְעַזְ יַאֲהָרָעַןְ;֙
אָן֙ זַיְעַרְ גַּעַבְרוֹטְדָּאָרְטַּה֙ אַיְזְ פְּרָעָמְדַּשְׁוִיןְ אָן֙ וַיְיַתְּ
פָּנִים זַיְעַרְעַזְ אַרְגַּעַןְ גַּעַוְאָרָעַןְ.”

“צַיְיַהְבָּעַןְ זַיְיַדְאָרְטָעַןְ שְׁוִיןְ גַּעַסְטָעַןְ גַּעַבְוִוִּיתְ
צַוְּבַעַןְ פִּיהָרָעַןְ אַפְּרִיעַןְ, אַזְיַסְעַןְ.”

“אַלְכְּטִינְגַּעַןְ לְעַבְעַןְ, פָּנִים שְׁרָעַקְ אָןְ פָּנִים נְיַיטַּתְ
פָּנִים קָעֵלֶטְ אָןְ פָּנִים וַיְגַדְתָּעַןְ נִיטְ וַיְסַעַּןְ.”

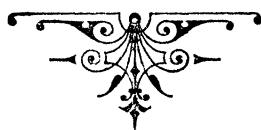
“אָןְ אַפְּשָׁרְ אַוְיַחַדְ דָּאָרְטַּה֙ אַיְזְ נְיַטָּא֙ וּוּאוֹ פָּאָרְ זַיְיַ
צַוְּבַעַןְ צְוּטוֹלְיַעַןְ זַיְיַהְ מִיטְזַןְ אַלְטָעַןְ
פֻּרְגָּלְיוּרְטָעַןְ קָאָפְ, אָןְ פָּנִים קָעֵלֶטְ אָןְ פָּנִים שְׁנִיְיַ
דַּיְיַעַלְעַנְדָּעַ בְּרוֹסְטַןְ צַוְּבַעַןְהַאֲלָטָעַןְ.”

“קַיְיַןְ אַיְיַצְיַינְגַּעַןְ טְרָאָפְעַןְ אַיְןְ לְיִידְ אָןְ אַיְןְ פִּיְיַןְ
נְיַטָּאְ צַוְּבַעַןְ בְּעַפְרִישַׁעַןְ דָּעַם גַּוְמַעַןְ...
אַיְיַנְםְ וַיְיַסְ אַיְחַ: וּזְשַׁלְעַבְטַןְ עַמְ זָאָלְ דָאָרְטָעַןְ נִישַׁטְ זַיְןְ –
צְוָרִיקְ וּוּלְעַןְ זַיְיַשְׁוִיןְ נִיטְ קִומְעַןְ...”

* *

*

“דער פראַט ווערט אלֵן גָּרְעָסָר; זִין אַיִּזְקָאַלְטָעָר פְּלוֹם
צָוִינְסֶט זַיְה פָּנוֹ אַלְעָ פִּירָ זַיְטָעָן ...
פָּעוּרוּאַגְּנָעַלְטָעָ פָּוָגְּנָעַלְעָ מִינְעָן! אַ גָּרוֹם,
אַ הַיִּסְדְּלִיעָבָעָן גָּרוֹם אַיְהָ פָּנוֹ זַיְטָעָן” ...

וַיַּגְתֵּעֶר־בִּילָּדָעַ.

I.

אלֹץ אֵין אַרְדְּנוֹנָגָן.

עם געהט אַרְוָם דָּעַר פְּרַאֲסַט דָּעַר אַלְטָעַר
וְאַלְדָּאָוָם. וְאַלְדָּאַיִן, פָּנוּ פֻּעַלְדָּ צָוָם טִיְּהָ
פָּזָן בָּאָרָגָן צָוָם טָהָלָל; בְּעַקְיָקָט וַיַּן נְחָלָה –
וַיַּן טַוִּיטָּפְּעָרָוּוּנְטָעַם קַעְנִינִירִיךְ.
– גָּוָטָן! – זָאָגָט עָר – זָעָהָר גָּוָטָן! מִיְּזָן מְלָאָכָה
אַיְזָן רַוְהִינָּג. וּוְאָמָן אַנְיָאוּגָן נָאָר זָעָהָט.
אַיְזָן פְּעַרְשָׁמִיעָדָט אֵין שְׁוּעָרָעָ קִיְּטָעָן.
אַלְצָן, אַלְצָן פְּעַרְפָּרָהָרָעָן אַזָּן פְּעַרְשָׁנָעָהָט...
עַם רַזְיָשָׁעָן נָאָר דִּי וְוַאֲסָעָרָפָאָלָעָן.
עַם פְּלִיהָת אַזָּן שְׁפִּרְצָת דָּעַר שְׂזָים פָּנוּ זַי;
נָאָר אַיְיךְ פְּעַרְקָלְלָעָהָט אֵין טַוִּיטָעָ רַאֲהָמָעָן

פָּוֹן בְּלָאַהָעַן אִיזֶׁ אָזֶׁן וּוַיִּסְעֵן שְׁנָעַן.
גָּאַךְ עַרְגָּעַץ דָּאַרְטָעַן אִין דִּי טִיעָפָע
אָזֶׁן אַיְינְגָעַ קַעַסְעַלְגְּרִיבָעַר שִׁיסְטַ
אָזֶׁן שְׁלָאָגָט דָּעַר וּוְאַמְּדָרְזִיל דָּעַר בִּיּוֹזָעַר
פָּוֹן אַבְּגָרוֹנוֹן... נָאָר — אָוּמוֹיסְטַ, אָוּמוֹיסְטַ!
סְּאַיזְ אַלְצַ פֻּעֲרָגָנָאָסְעַן אָזֶׁן פֻּעֲרָקָאָוּעָט
אִין שְׁטָאָהָל אָזֶׁן אִיזֶׁעַן דָּאָרָט אָזֶׁן דָּאָ...
עַם וּוְאַיְעַן נָאָר דִּי וּוּעָלָף פָּוֹן הַונְּגָנָעַר,
עַם קַאְרָקָעַט נָאָר דִּי שְׁוֹאָרָצָעַ קְרָאָה.
אָזֶׁן פָּוֹן דִּי וּוְיִסְטָעַ, וּוּלְדָעַ טִינְדָּרָעַם,
פָּוֹן יְעַנְעַ זְוִמְפָעַן, וּוּאוֹעַם זְעוּתָ
קִיְּן אַיְינְצִיגְ גְּרַעְזָעַלְעַדְ אָדָם אַיְינְגָ נִיטָּ
וּוּאוֹ אַיְיבִּינְ הַעֲרָשָׂט אָזֶׁן אַיְיבִּינְ וּוּהָתָ
דָּעַר שְׁלָאָפְ דָּעַר טְוִיטָעַר, קְוָמָט צּוֹפְלִיהָעַן
דִּי וּוְיִסְעַסְאָוּעַן, זִי צּוֹשְׁפְרִיָּת
אַיְצַפְ מִידַ, וּוּי זְעַגְלָעַן אִין דָעַר לְופְטָעַן,
דִּי פְּלִיעְגָּלָעַן אַיְהָרָעַ פְּרִיְ אָזֶׁן בְּרִיְיטָ;
זִי שָׁאָרָפָט אָזֶׁן שָׁאָרָפָט דָעַם קְרוּמָעַן שְׁנָאָבָעַל, —
זִי פִּיהָלָט — סְזָוָעַט זִיְן אַרְיְכָעַר רְזִיבָ...
עַם פָּאָלָעַן שְׁפָעָרְלִינְגָעַן פֻּעְרָפְרָאָרָעַן,
פֻּעְרָחְלָשָׂט זִיכְטַ אָזֶׁן נְעַסְטַ דִּי טְזִיבָ... .

די זון איז מאט, די זון איז רוזיג...
אליך ליאונט פערשטיינט, פערנליווערט שווין,
עם פונקעלט נאר און בליצט די נאוד-שיין –
די קאלטע, טויטע ווינטער-קרזין !!

II.

בִּימָם סְמַاطְשִׁים.

אין בית-מדרש בי א סְמַاطְשֵׁיךְ
ויצט דער אלטער, נראהער זיידע,
מייט די לעצטע פוזחות
צאנקען מאט און דונקעל בײַידע. —

סְגֻּהַת צוֹם סְוִּיפֶת דָּאָם דִּינָעַ קְנִיטָעַל
סְבָּעַטְעַן רֹוחַ דיַּאלְטָע בִּינְעַרְ;
נָאָר דָּעַם זִידָעַנְמַן אוֹגְעַן בְּלִשְׂטְשָׁעַן
וּוְאָמַרְ אַרְגָּעַן, קְלָאָרָעַר, רִינְגָּעַר.

אין די אַותּוֹת די שׂוֹאָרְצָעַ.
אין די שׂוֹרְזָת שׂטוֹמָעַ, קְאַלְטָעַ,
שׂעַפְט אַן טְרִינְקָט, וּוּ פָן אַ בְּרוֹנוּם,
לִיבְטַ אַן קְרָאָפְט די בְּרוֹסְט די אלטע.

אין די שׂטוֹמָעַ, שׂוֹאָרְצָעַ שׂוֹרְזָת.
וּוּ די שׂטְעַרְעַן אוֹיפְּזַן דּוֹנְקָעַלְעַן
הִימָּעַל אַין אַזְמָעָר-אוּעָנדַ,
שִׁינְעַן, לִיבְטַעַן, פְּלָאָמַעַן, פְּוֹנְקָלַעַן

שְׁמוֹת הַיְלִגָּע אָוֹן הוַיְכָע,
אֲנְגָעָזָפֶט מֵיט זְוִידַהְשְׁבִּינָה,
שְׁמוֹת לִיכְטִיגָּע אָוֹן רַיְגָע
פָּוֹן דָּעָר סְטָרָא דִימָינָא.

שְׁמוֹת הַיְלִגָּע אָוֹן הוַיְכָע,
פָּוֹן מְלָאכִים אָוֹן פָּוֹן שְׁרָפִים;
זַי פֻּרְדָּהְוִידָּעָן, זַי פֻּרְוּוּיְעַגְּעָן
אָזָן אַטְיְעָפָעָן, זַיְסָעָן שְׁלָאָפָא אֵיהָם . . .

אַט צְוִישְׁטָעָן זַי זַיְקָ פְּלוֹצְלָוָנָג
אַיְנָמָ אַוִּיר אַיְנָמָ הַעַלְעָן.
שְׁוּעוּבָעָן, שְׁוּימָעָן אָזָן דִּי בְּלָאָהָעָן,
דוֹרְכְּנָעָשְׁטָרָא הַלְּטָעָן הַיְמָעָלְ-זָוָעָלָעָן.

שְׁלִיסָעָן זַיְקָ צְוָנוֹיָף אָזָן רַיְהָעָן .
קִיְטָעָן זַיְקָ צְוָנוֹיָף אָזָן רִינְגָעָן;
סְדוּרְיוֹשָׁעָן פְּיִיעָרְדָּגָעָן פְּלִיעְגָּלָעָן,
סְגָלָאָנְגָעָן פְּלָאָמְעָדָגָעָן קְלִינְגָעָן . . .

אָה, אַיְזָן וּוְאָרָט, אַיְינְ-אַיְנְצִיגָּן וּוְאָרָט נָאָר!
אַיְזָן הַשְּׁבָעָה-דוּוְאָרָט גַּעֲפָנוֹנָעָן, —
אוֹן עַמְּ פְּלִיהָעָן טְוִיזָעָנְדָן בְּלִיצָעָן,
אוֹן עַמְּ בְּרָעָנָעָן טְוִיזָעָנְדָן וּוּנָעָן!

און עם פאלט שוין דיר צוּפִיםען,
איילט און קארטשעט זיך דער שטן,
ברעכט זיך, בונגט זיך, ווי א ווארים
מייטן פום אין שטוייב צומראטען.

ברעכט די פַּלְיעָגָלָעַן, בייסט די פִּינְגָּעַר,
רייסט די הויט פָּוּן בְּרוֹסְט, פָּוּן שְׁטָעָרָעַן...
מְאַת אָן דּוֹנְקָעֵל צְאַנְקָט דָּעַר סְטָאַטְשִׁיק,
אוַיְסְגָּעַלְאָשָׁעַן שוֹין צָו וּרְעָעַן.

אוֹיפֶּה די שְׁטוּמָע, שְׁוֹוָאַרְצָע שְׂרוֹזָה
זִיכְּטָה דָּעַר זַיְדָע אַיְנְגָּעָבְּרִיגָּעַן,
און פָּוּן דְּרוֹיסָעַן דְּרוֹכְּזָעַן פָּעָנְסְטָעַר
קוּקָט די נָאַכְּט מִיט טְוִיזָּעַנד אוֹינְגָּעַן.

קוּקָט אָן שְׁעַפְּטְשָׁעַט: «— אֹוי, דו, בְּלִינְגְּדָע,
דו, פַּעֲרַחְלוּמְטָע נְשָׁמָה!
וּוְלְסָט מִיט שְׁמוֹת אָן הַשְׁבָּעוֹת
גַּעַנְהָן צָוָם שְׁטָן אוֹיפֶּה מְלָחָמָה? »

«ועהסְטָט דָעַן נִיט, ווי פְּרִי, אָין מִיטְעָן
הַעֲלָעָן טָאג אָן נִיט נִיט קְרוּמָע
הַינְּטָעָר-גַּעַסְלָעָך, הַינְּטָעָר-זּוּעָנָעָן
גַּעַתָּה אַרְוֹם אַצְוָנָד די טּוּמָאָה? ...»

„שלאנגען, ושבען, קען און סאוועם –
ניין, דאמ איז שווין לאנג אלט-מאדייש :
אויפ איזהר פאהן שרייבט אויפ די טומאה
אייצט אלײַן א „שמ-הקדוש“ ! ...

„ברײַיט צעוווקעלט, אויפגעהויבען
הויך און שטאלץ די פאהן די ניעע.
פיהרט זי עפערנטליך און זיבער
אייזהר פער' שאלטנען חביבה ...

„זעהט ? האלב-נאקט, און דער לויפטען
פרוי די שווארכע האר צושאטען,
געעהט א „בשערטאנץ“ די קליפה ;
סעודת-מצוה“ ! שרייט דער שטן .

„סעודת-מצוה ! סעודת-מצוה !“
היילכט און אלע ניחנום-קרוייזען ...
זעהטטו, זעהט די ציידן, די גענעל,
שאָרף ווי מעסער, שטיאָרַק ווי איזען ?

שאָרבען, רוקען טרייעשטשען ... שדים
גראָבען, גראָפלען זיך ווי ווערים,
מייט די הענד און פים פערפלאנטערט
אין צוּשְׁלִיְדְעֶרְטָע געדערים ! ...

שְׁדִים חָלִיעַן, פִּיְפָעַן, טָאנֵצָעַן,
וְאֵם אָונַ שְׁבָרַ פָּוֹן נְקָמָה . . .

אֲהֶ, פָּעָרְלָעַשְׂ, פָּעָרְלָעַשְׂ דָּאָם קְנִיטָעַל,
אַלְטָעַ, עַלְעַנְדָּעַ נְשָׁמָה ? . . .

פָוּן טַאנְגְּ-בּוֹה.

אין פֿוֹרְפֿוֹרְדְּרוֹיטָע וּוְאַלְקָעַן
פֿערְגְּנְהַטְּ דַעַר אַוּעַנְדְּ-שִׁין.
דאַם, זָאנְטְ-מָעַן, אוֹזְ אַצְיְבָעַן,
אוֹ סְזְוּעַלְעַן וּוַינְטָעַן זֵין.

אין פֿוֹרְפֿוֹרְדְּרוֹיטָע פֿלְאַמְעַן
גַעַתְמַ-אַיְףְ מַיְין בְתְדִ-הַשִּׁיר;
די סְטְרָנוּסְ מַיְינַע דִי-עַגְעַן
אלָם מַאֲגַנְעַטְ-זּוּיְזָעַר מִיר.

די סְטְרָנוּסְ פָוּן מַיְין הַאַרְפָּע
די נְעַרְוּעַן פָוּן מַיְין לִיעַד —
זַיְ צִיטְעַרְעַן, זַיְ צַאֲפָלַעַן ...
אַ צְוִיבְעַרְ-פָחְ זִידַט.

אוֹן שְלָאַגְטְ פָוּן יְעַדְעַן פְאַדְעַם
מִיטְ שְׁמַתָּה אוֹן מִיטְ פִיְין :
— עַם וּוּעַלְעַן רְוִישַׁעַן וּוַינְגְטַעַן !
עַם וּוּעַלְעַן שְׁטוּרְמַם זֵין !

וּואכטֿ-אוֹיף, גְּבוֹרִים-הָעֶרֶץ-עוֹרֶךְ!
שְׁטוּרַעֲנַטְּ-אָן וּוֹךְ, הָעֶלְדָּעַנְ-הָעֶנְדְּ!
צּוּבְּרַעְכְּטַ דִּי אַלְטָעַ דַּעֲבָעַ,
צּוּוּוֹאַרְפְּטַ דִּי אַלְטָעַ וּוֹעֵנדְ.

זַיְיָ קָאנָעַ שְׂוִין נִיטַּ שִׂיצְעַן
פָּונְ קָעַלְטַ אָונְ וּוַינְדְּ... גַּעַנוֹגְ!
אָרוֹסִים אַיְן פָּעַלְדַּ, אַנְטְּקָעְגַּעַן
דַּעַם הָעַלְעַן פְּרִיהְלִינְגְּ-צָוָן!

עַם פִּיהְלָעַן שְׂוִין זַיְיָ אַבְּקָלָאנְ –
פָּונְ עַרְשָׁתְּעַן שְׁטוֹרָאַל צּוֹגְלִיחָט –
דִּי סְטוֹרּוֹנָעַם פָּונְ מַיְן הָאַרְפָּעַ –
דִּי נַעֲרוּעַן פָּונְ מַיְן לַיְעַד... .

נִיןַ, וּוְעהַ צֹּוֹ מִירַ, נִיןַ!
אַיְיךְ פִּיהְלַ, זַיְיָ, אַיְיךְ שְׁפִירַ,
דִּי צְאַרְעַן-גַּעַשְׁרִיְעַן
דִּי פְּלָאמָעַן, דִּי קָלָאנָעַן.

זַיְיָ גַּלְיהָעַן אַיְן מִירַ,
זַיְיָ דַּיְלְבָעַן אַיְן מִירַ,
זַיְיָ זַוְּגָעַן דָּאַם הָאָרֶץ מִירַ
וּוְיִ שְׁפִינָעַן, וּוְיִ שְׁלָאַגָּעַן;

און רידר איך נור אן
די טטרונגסם – פער'שטיינעט
דעך וועהטהג מײַן שטיט
אין 'שטההלהגען קייטען,

און שלאָפּ איז מײַן ליעד
און קאלט איז מײַן ליעד :
ניט נאָלְד – נור אָ נאָלְד-פארבּ,
ניט בלומען – נור קוֹוִיטען ...

די נײַנטיגטע נאָכט,
דעם נײַנטיגטען טאג
בענְגַּליַּיט איך אַין לִידְעָן.
און, גָּרְעָנְדִּינְג וּוּיְדָעָר,

פֿון וועהטהָנְג-בָּעַט פְּלִיהָת
מײַן גְּרוּם אָן מײַן קְלָאנְג
צַו אַיךְ, מֵינָע וּוּיְטָע
חֲבָרִים אָן בְּרִידָעָר !

דעך שְׂטָרָאָם הַוִּיבֶּט מֵיכְאָרִיףּ,
עַר טְרָאָנְטּ מֵיכְ, עַר צִיחָת
צֻוּם שְׂטוּרָם אָן פְּלָאָם,
צַו קַעְמַפְּפָעָן אָן שְׂטָרָעָבָעָן.

סוויל פלאצען דאמ האָרֶץ. –
זאל ס'פְּלאצַען ! מײַן לִיעַד –
מײַן לִיעַד זאל נֹרְקַלִינְגַען.
מײַן האָרֶפַע זאל לַעֲבעַן ! ...

איינער פון די בעסטע.

I.

צו מיבַּל גארדאָן.

(געשריבען בייס הארויסנאנט פון זיין בוך "יידישע ליעדר").

וואס איז דאמ געווארען? וואס זעה איך און הער? –
די קלינגע זילבערנע גלעקלעך קלינגען...
די טיבעלעך ווארקען... קאנאָרעלעך זינגען...
דאמ וויינעלע וויונט זיך אהין און אהער...
דאמ וויינעלע וויונט זיך... דאמ ל'עמאָפֿעלע ברענט...
די באָבענו זיצט איבער מיך אַנגעבִּיגען;

איך זעה איהרע קליניגקע. דארינקע הענד.
איך קוֹק אַין די אלטינקע. דונקעלע אויגען.

ז' אַרבײַט דעם זאָק אַין ז' זינגט ווי אַמָּל:
אַיהֲר זוּת דאָק רב אַיד, אַין פָּאלְטָאוּע געוועזען.
אַדָּאנַק אַיך, רב מִיכְל, אַדָּאנַק טויזענד מָאָל! –
אַיך האָב אַיְעָר בִּיכְל, לִיעְדָּר, גַּעַלְזָעָן.

איך האט וויעדר פרעה לך און יונג מיך געמאכט,

ווי ליכטיג איז מיר אויפֿן הארץען געווארען! —

איך האט מיר אגרום פון מיין קינדהייט געבראכט

אגרום פון די ליכטיגען, גליקליבע יהרען...

* * *

איך זייט פון די ערשטע, וואם זענען ביינאכט

פון שלאט צוישען יודען געווארען ערלוואכט,

זו קלאפען צו זי אין די פונגסטער און טהירען —

ארוים אויף די ליכטיגען וועלט זי צו פיהרען.

איך זעה אייער יודישע מזוע געקל'ידט

אין פראמטען, אלטמאדיישע, יודישע בנדימ:

דעראפֿאר אבער זענען זי גענ'יט

בעל-הבית'יש: אי שטארק, אי מיט פשריע פאדעם...

און קנטצען, און צאצקען, פראמטארנע און לאנג,

זי זאל אומעטום פריי און רוחיג זיך פיחלען —

אין שוחל ביימ באלעמער, אין קלויו אויף דער באנק

און אויך אויפֿן מארק, ווואו די יאטקע-הינד בילען...

די יודישע מזוע! איך איז דאך בעשערט

זו קריבען אין אלערליי יודישע בלאטעם,

מיט חמדיישע שטריימלעה, פאנטאפעל, קאפאטעם,

וואם זענען א קופערגען גראשען ניט ווערטה; —

זו פֿשְׁרַעַן הָעֲצָעַד, זו שִׁיעַרַעַן קָעַפּ
און האפַעַן נִיט וּעַלְתַעַן אֵי קָלְלוֹת, אֵי קָלְעַפּ...
די אלטע יותמה אהן טאטען אהן מאמען,
וואם שלעפט אויף די פֿלְיַיצַעַם אַטְאַרְבַּע מִיט גְּרָאַמְעַן...

דּוּרְפָּאָר אֶפְעַר וּוְאָם פָּאָר אַפְּיַעַרְדִּיגּ הָעָרַץ
הָאָט אַיְהָר בְּמַתְנָה דּוּר בּוּרָא גְּנַגְעַבָּעַן!
דוּר יְוִדְיַשְׁעַר אָוְמְגַלְקָ, דּוּר יְוִדְיַשְׁעַר שְׁמָעַץ.
דאָם גְּאַנְצָע פֿעַר/חַשְׁבַּטַּע יְוִדְיַשְׁעַר לְעַבָּעַן –

עַם קָאַבְטָ אָוָן עַם זִידָט אָוָן עַם פְּלִיטָט וּיְ אַטְיַיךְ
פָּונְ יְעַדְעַר זְשָׁאָרְגָּאָנְיַשְׁעַר שְׁוֹרָה בְּיְ אַיְיךְ.
ニִימָא קִיְּזָן צְעוֹזָר אָוָן קִיְּזָן מְשֻׁקָּל בְּיִים זָמָר.
דּוּרְפָּאָר אֶפְעַר טְרַעְדָּרָעַן – הָאָטְשָׁ שְׁעַפּ מִיט אַנְעַמְעַר.

דּוּרְפָּאָר אֶפְעַר וּוְעַהְתָּאָג אָוָן טְרוּיְעָר אָוָן שְׁמָעַץ.
דּוּרְצָו מִיטָּן אַמְתָּן יְוִדְיַשְׁעַן קְרַעְבָּן.
פָּונְ וּוּלְכָעַן אַטְוִידְטָעַר קָעַן לְעַבְעַדְגּ וּוּרָעַן.
אַשְׁטַיְין זִיךְ צְוַנְיסָעַן אַיְן בְּיַטְעָרָע טְרַעְדָּרָעַן –

אָט דָּאָם אַיְזָ – כָּל דְּכְפִין – קְזַמְטָ, טְרִינְקָט זִיךְ גּוֹט אָן
טְרִינְקָט, יְזָעָן, סָאיְזָ פּוֹל אָוָן וּוּעַט לִיְדִיגּ נִיט וּוּרָעַן.
דוּר הַדָּם מִיט פֿעַפְעַר, דוּר בְּעַכְעַר מִיט טְרַעְדָּרָעַן.
דאָם יְוִדְיַשְׁעַר לְיַעְדָּל פָּונְ מִיכְלָ גְּאַרְדָּאָן!

II.

אויפֿ מיכל נאָרדאַןְסּ קָבָר.

נאָך אַכְבָּר, נָאָך אַהֲרֹן
איַז שְׁוִין טְוִיט אָונְ קָאַלְט גְּעוּוֹאַרְעָן,
פְּרִיּוֹן פְּרִיּוֹד אָונְ פְּרִיּוֹן שְׁמַעַרְןּ,
פְּרִיּוֹן לְיעַבּוּ אָונְ פְּרִיּוֹן צָאַרְעָן.

אוּיפֿ דָּעֵר עֶרֶד, אוּיפֿ אַש אָונְ שְׁטְרוֹן
פָּאַלְט אַרְאָבּ דִּי אַלְטָע פִּיעַדָּעַל,-
מיַטְּזַן טְיעַפּוּן לְעַצְמָעַן אַוְיַז
נְעהַמְתּ אַנְשָׁקּ דָּאַם נָאַרְישּׁ לִיעַדָּעַל.

הַוִּיחָ אָונְ עַרְעַנְסַטּ, טְיעַפּ אָונְ שְׁטָאַרְקּ...
הַאַטּ אַמְּאַלּ דָּאַם לִיעַד גְּעַקְלוֹנְגַּעַן...
אָונְ אַנְשָׁקּ! — אַרְאָבּ פְּרִיּוֹן מַאְרָק! —
הַאַדְיַע וּוַיְינְעַן, הַאַדְיַע זַיְגַּען!...

שְׁלָאַפְּ-זְשַׁע זִים אֵין דִּין גַּעַצְעַלְטּ,
לְיעַבּוּ, טְהִיעַרְעַ נְשָׁמָה!
נְעהַמְתּ מִיטּ זִיךְ אוּיפֿ יְעַנְעַ וּוּעַלְטּ
חַאַטְשַׁ דִּי אַיְנְצִינְעַ נְחַמְּהָ,

או דיין ליעד, דיין יודיש ליעד
וועט נאך לאנגגע יאהדרען קלינגען
און וואו נור עס לעבט איז,
וועט מען דיינע ליעדר זינגען.

שלאָפֿ-זְשַׁע פְּרִי פּוֹן לֵיד אָוּן פִּין;
שלאָפֿ, נְשֻׁמָּה, לִיעְבּוּ, פִּינְעָן
דיינע ליעדר וועלען זיין.
אייביג זיין קְדַשִּׁים דיינע!...

אַחֲלוּמָן

שטעעה אויף, שטעעה אויף, מײַן ליעבעם קינד!
דעָר ווינטער אויז פערנגאנגען;
עם וועהט פון פעלְד אַ פרישער ווינד
אוֹן בוינט דֵי גְּרִינְעַזְעַן.

די פִּינְגָּנוּ-בּוּמָעָר בְּלִיהָעָן שְׁווֹן,
די אַיְלְבָעָרְטּ-בּוּמָעָר גְּלָאנְצָעָן,
די גְּרִינְעַזְעַן וּוּלְדָעָר וּיְ אַ קְּרוּן
דעָם הַזְּבָעָן בָּאָרֶג בְּעַקְרָאנְצָעָן.

אין גְּרִינְעַם גָּאָרְטָעָן אין דֵעָר פְּרִיה
הָעָר אַיךְ דֵי פּוֹינְגָּעָל זְוִינְגָּעָן;
אַיךְ הָעָר דֵי גָּלְעָקְלָעָה פִּון דֵי פִּיה
אויף אלְעָ לְאַנְקָעָם קְלָנְגָּעָן.

עם שְׂיִינְטָם דֵי זְוִין, עם וועהט דֵעָר ווינד . . .
אַהֲ, ווּפְיִיעַל גְּרָאֹז אַזְעָן בְּלוּמָעָן! . . .
שטעעה אויף מײַן קִינְד, מײַן ליעבעם קִינְד –
דעָר זְוּמָעָר אויז גְּעַקְיָמָעָן!

שטעעה אויף! . . .

... שטעה אױף, דו נארר! דו אלטער נארר!
דו רעדסט פון היטז און פיעבער ...
דו רעדסט פון שלאָפ, ביומת טויב און בלינד ...
דעָר רעגען גיעםט פון איזבען,
אין קוַיְמָעָן רויישט און ברומט דער ווינד,
עם ציטערען די שויבען ...

דעָר רבּוֹ זצט בִּים טיש און שעַיְית:
— נָ, זאנְדֶשָׁע, זאג, יְשָׁרָאֵלִיק! ...
עם רויישט אין קאָפ, עם שטעבעט אין זיַיט —
עם געהָט די סדרה בְּלָק ...

די אלטער סדרה ... אלטער שמיין ...
די אלטער, אלטער קולות ...
די טייטעל אַרבּיַיט מיט דעם שפֿיעַז,
דעָר קאנטשיך טאנצט אַפרעהַלְיכָם ...

דעָר אלטער דלוֹת קרייכט אין חזַיפּ;
די אלטער צרות געהָן ...
וואָאָך אַזַּיפּ, דו אלטער נארר, וואָאָך אַזַּיפּ! —
שׂוֹן צַיְיט דִּיר אַזְיכּוֹשְׁטָעהָן! ...

אָמוּוֹזִילְגַּע קְרַבְנוֹת.

אן אַדְלָעֶר האט מען היינט דער'הַרגְנָעַט,
פֿון פֿעלְד אַין יַעֲנֵדְרְשָׁטוֹב גַּעֲבָרָאַכְט.
די טַוִּיטָע פְּלִיעָנְגָּעַן בְּרִיְּתָ צַוְּדוֹאַרְפָּעַן,
די הַעַלְעָ אַזְיָגָעַן צַוְּגָעָמָאַכְט —
איַ עַר גַּעֲבְּלִיעְבָּעַן לַיְעַגְעַן דָּאַרְטָעַן
איַ נְבָלָוֶט, אַין שְׁמוֹן... דָּעַם פְּרִיזָּס הַונְּד
הָאַט אַיְהָם אַרְוָמְגָעַשְׁמָעַט מִיטַּחַק
גַּעֲנוּמָעַן לְעַקְעַן פֿון דָּעַר וּוְאַונְד
די לְעַצְטָע טְרָאַפְעָנָם, אַן גַּעֲוָאַרְטְשָׁעַט
פֿון פְּעַרְגָּעַנְגָּעַן... סְהָאַט די נְאַכְט
דָּעַם עַזְפּוֹתְדְּהַזְּיָפְט אַין רֹהֶה פְּעַרְוּוַיְקָעַלְט,
די טְהַוְּלָעָה, לְאַדְעָן צַוְּגָעָמָאַכְט.
עַם זַיְגָעַן רֹזְהָג אַין די שְׁטִיגְגָּעַן
גַּעֲוָעָמָעַן דָּאַרְט, פֿון קְעַלְט בְּעַשְׁיכְט.

די פטע גענו, די דיקע ענטען.
 אין שלאָפּ בעקויקט זיך און געשוויצט . . .
 און נור דער פֿעלען-קואָל האָט רויישענד
 זיין פרײַען שטראָם און טהאל געיאָנט.
 געשפֿרײַצֶּט אַרום מיט טְרָעָען-פֿערָעָל
 און אָזִיףּ דעם אַדְלָעָרָם טְזִיט גַּעֲלָאנָט . . .

* * *

יאָ, אַמת, שטאלְצֶעֶר, שטארקער אַדְלָעָר!
 דוֹ, אלטער העלְד פֿוֹן לוֹפְט און שיין!
 דיַין גַּעַסְט אַיז אָזִיך נִיטּ פֿרְיִי פֿוֹן שאָדָעָן,
 עַמְּ רֵיסְט זיך אָזִיך אַהֲן אַרְיִין
 דָּעָר צְפּוֹנְ-זְוִינְד מִיטּ פֿרְעָסְט אָן שְׁנִיעָן . . .
 עַר פֿיְיפּט, עַר טְאַנְצֶט, עַר דְּרָעָת זיך וּוְילְד
 עַר פֿרוֹבְט צְוֹבְרָעָבעָן דיַיְנע פֿלְיעָגָלָעָן,
 דיַין אַדְלָעָר-פֿרוֹסְט – דיַין הַעַלְדָעָן-שְׁילְד.
 נָאָר דוֹ הַזְּיִבְסְט אָזִיףּ דעם קָאָפּ דעם שטאלְצֶעֶן,
 צְוּשְׁפֿרְיִיטְסְט דיּ פֿלְיעָגָלָעָן בְּרִיטּ אָן פֿרְיִי
 אָן וּוְיעָדָעָר קַעְמַפְפַסְטָו, וּוְיעָדָעָר פֿרוֹבְסְטָו
 דיַין גַּפּוֹרְ-מָוֵל פֿוֹן דָּאָם נִי! . . .

בעויענט דער שונא דייך דער בייזער,
לעשת אוייס און פרומט דעם לעצטן גלוט, —
און הו בענסט און פיין און וועהטאג
די קאלטעה ערְד מיט ווארעם בלוט...
בלײַבָּט פֿאַרטֵּט די טרייסטֵט דִּיר: בִּזְיַת גַּעֲפְּלוֹיְגָעָן,
געַפְּלוֹיְגָעָן מעכטיג הוייך און ווייט;
דו האסט געלעבט אן אַדְלָעֶר-לַעֲבָעָן,
דו האסט געפִּיהָרֶת אַהֲלְדָעָן-שְׁטָרִיכִית! ...

*

* * *

אַך, אַדְלָעָר, אַדְלָעָר! זעהטְטוֹ אַבָּעָד
די פּוֹסְטָעָן גַּעֲמְטָעָלִיךְ גַּעֲפְּזִיט —
און וויסטָעָן חַוְּרוּבָּות, קַאֲלָטָעָן קַוְּמִינָּם,
אין אלטָעָן ווּנְדָן? צַו יְעֻדָּעָן פְּלוֹזִיט,
צַו יְעֻדָּעָן צְוַיְינָעָלָן צְגַעַטְזִילִיט,
אין יְעֻדָּעָן שְׁפָאַלְטָן, בַּי יְעֻדָּעָן בְּרִיךְ?
דו זעהטְטוֹ דִּי גַּעֲמְטָעָלִיךְ די פּוֹסְטָעָן?
די לעצטָעָן טְרִיסְטָן, דָּאָם אַיְינְצִיגָּעָן גַּלְיכָּק
איַז דָּאַרטָּן דָּאָם ווַיְנַקְּעַלְעָן דָּאָם שְׁטִילָעָן,
דָּאָם בִּסְעָלָן וּוְאַרְיכִּיקִיט אַן קַעַלְטָן,

דער מלדער בליך מיט פרײַד אָן פָּחֶד
 אַרְזִיף, צוֹם ווַיְתַעַן הַמְּעוֹלָצָלֶט –
 צוֹ גַּעֲהַט שְׁזַׁיְן נִימֵּט דָּעֶר לַיְעַבֵּר פְּרִיהַלְינְגַּן,
 סְזַׁאַל זַׁיְן חַאַטְשׁ וּוֹאַ, אָן פָּעֵלַד, אָן טְהָאַל
 אַ טְּרוֹקָעַן קָעָרָעַנְדַּיל גַּעֲפִינְעַן.
 אַ פְּלִיעָג, אַ וּוּרְעַמְּלַ אַמְּאַל...
 דָּו זַׁעֲהַסְטַּדְיַיְן פְּזִינְגַּלְעַךְ דַּי טְזִיטְעַ?
 זַׁיְהַאַט דָּעֶר וּוַיְנַד פָּעָרוּוּהַט מִיט שְׁגַּעַע,
 מִיט שְׁאָרְפַּעַן אַדְלָעַן אַזְּיַמְּגַעַשְׁטָאַבָּעַן
 דַּי קָלָהָרָע אַוְגְּנַעַלְעַךְ בַּי זַׁיְן.
 דַּי שְׁוָאַכְעַ פְּלִיעַגְעַלְיךְ צְוָרָאַבָּעַן,
 דָּעַרְשְׁטִיקָת, אָן טְזִיטְעַן שְׁלָאַפְּ פָּעָרְשְׁמִיעַדְט;
 אָנוֹ אַיז זַּיְקַ פרַּיְיַ אַוּוּקְגַּעַפְּלוֹגַעַן,
 אָנוֹ לְאַכְטַן, אָנוֹ זַּיְגַּטְיַ זַּיְן תְּלִזְ-לִיעַד!...

*

* * *

אַיְהָר, אַדְלָעַן, קָאנְטַ אַפְטַ זַּיְקַ רַעַטְעַן
 פָּנוֹן טְזִיטְ-גַּעַפְּאַהָר אָנוֹן פָּנוֹ גַּעַוְאַלְדְּ:
 נִימָא פָּאַר אַיְיךְ צְוַדְזַׁוְיךְ אָן הַמְּעַל,
 נִימָא פָּאַר אַיְיךְ צְוַדְטִיעַף אָן וּוֹאַלְדְּ.

אידער ווילט ניט אדלעָרָן אידער ווילט ניט
פֿון שׂוֹנָא אַבְטְּרָעְטָעָן אַטְרִוְיט,
און זַיִדְעַלְעֵנְדָע אַזְנָשׂוֹאָבָעַ,
זַיִקְאַגְעַן נִיטַע. זַיִקְאַגְעַן נִיטַע!!!..

צוויי מאטען.

וּוִי אָזִינְגַּעַטְאַקְטַּ פָּוּן אַלְטָעַן הַעַלְפָאַנְדְּ-בֵּין
אַ חַוְילָעַר שַׁאֲרֶבֶן. אָזִינְגַּעַן טִיעָפָע, בְּלֹאַהָע
וּוִי יַמְדוֹאַמְעַר; אַ בָּאָרְד אַ לְאָנְגָע, גַּרְאָהָע.
אַ מְוַיל, אַנְאַיְנְגַּעַפְאַלְעָנוּם, אַחֲנַ צִיְהָן.
אַ וּוְאַיקְס אַ הַזְּיכָעָר. אַקְסְלָעַן דָּאָרְעַ, שְׁמַאָלָע.
דיַ ברְוָסְט, דָעַר רַזְקָעַן – הוּוִיט אָזַן בִּינְגָעַ נַאֲלָע...
אַ זָּאַמְדַ-אַזְהָדָר הַאַלְט עַד אַזְנַע לִינְקָעַר הַאַנְדָר.
אַ קָּאַסְעַ – אַזְנַע רַעַכְטָעַר... דָזְרוֹת בְּלִיהָעַ
אָזַן וּוּלְקָעַן וּוִי דיַ בְּלַעַטְעַר... יַאֲהָרָעַ פְּלַהָעַן
פָּאַרְבַּי וּוִי שָׁאַטְעָנָם אָזִיפָאַ וּוּיְסָעַר וּוּאַנְד...
נִיטָא פָאָר אַיְהָם קִיְין שְׁנָאָה, קִיְין רַחְמָנוֹת,
נִיטָא קִיְין פְּרִיד, קִיְין לִיְד, קִיְין שְׁמַעַרְץ אָזַן וּוּאַנְד...
פָאַרְצִיְיטָעַן אַזְנָעַוּן זַיְן נַאֲמָעַן „קְרָאָנָאָם”,
„דיַ וּוּלְטַ-גַּעַשְׁכְּטַע” – רַזְפָּט מַעַן אַיְהָם אַצְוָנָד...
דָעַר אַלְטָעַר אַבְגָּאַט שְׁטָעַהָט אָזַן שְׁוּוֹיִיגַט, בְּעַדְאַלְטָעַן
אַזְנָעַטְעַן גַּרְאָהָעַן נַעֲבָעַל אַזְנַע דָעַר הַזְּיָה...”

נאָר ערנְגֶעָן דארטַעַן, דורךַן פּוֹלוּעָרְדוּזַּיךְ
און קִיטֻעָן-קָלָאנְג, פּוֹן אַבְנָרוֹנד פּוֹנִים קָאלַטַעַן
צָוַיִי טָאַסְטַעַן הַעֲרָ אַיךְ קָלִינְגַע שְׁטָאַרְק אָן הוּא.

I.

מייט לִיבְטַ פֿערְגָּאַסְעַן אַיזְ דַעַר זָאַל,
דַעַר טִישׁ בְעֵפְצַטְמַן מִיטְ פֿרִישׁעַ בְלָאַטְעַן;
שָׁאַמְפָאַנְיָעַרְ פֿלִיסְטַ וּוּ פּוֹן אַקוֹאַל...
עַם קָלִינְגַט אָן זִינְגַטְ דַעַר גָּאנְצַעַר זָאַל
אַ וְיוֹוָאַט! – “נִיְיָאַהָר אַיזְ גַעְקָוּמָעַן!”...
אַ בְּרִיגְנָעְרִיזְמְ-טוֹב אַיזְ אַין לְאַנְדַן.
כְּמוֹ אַיזְ מִין בְּרִיגְנָעַר חַזְבְּ עַרְפִּיהְלָעַן,
כְּמוֹ נַעַמְמַעַן אַיזְ אַ פּוֹסְ אַין הַאַנְדַן
און נַאֲכַזְמַטְמַט אַ וְיוֹוָאַט שְׁפִיעָלָעַן...
נִין, נִין, לָאוֹט רֹהָהָג שְׁטָעַחְ דַעַם וְוַיַּן –
כְּדַאֲרַף קִינְעַם נִיטְמְטְרִיחַ זִין:
מִין פּוֹסְ אַיזְ לְאַנְגַשְׂוִין פֿילְגַעְוָאַרְעַן
מייט נִיפְטַ אָן הַאַמְמַט, מִיטְ פּוֹיַן אָן צָאַרְעַן, –
כְּעַסְ-אַוִים אַיהם דִיר אָן פּנִים הַיַּנְטַ,

עם זאל אין היטץ, אין קעלט, אין רעגען,
וואויהין דו וועסט זיך נאר בעוועגען,
בענלייטען דיר איזיף אלע וועגען
מיין ליאד, מיין פײַז; אָ, בײַזער פֿריינְד! ..

II.

די נאכט איז טויב, דו נאכט איז שטומ
און שרעקליך פֿינְסטער איז אַרום ...
מיין פֿריינְד! פֿון שטאטאל איז אַיסגענָאמָען
דיין ניסט, ער פֿלאamt מיט העלדען מאכט;
דיין הארץ פֿאָר טרייסט איז ניט פֿעדמאכט.
דיין טהיר פֿאָר האפּנונג ניט פֿערשלאמָען;
עם זענען אַבער דיק די ווענד
און שטאָריך די שלעסעֶר און די ריגלען, -
און דו פֿערברעכּסֶט מיט פֿײַן די הענד,
די פֿעַסֶט פֿערשׂמִיעַדְתָּע אַדְלָעַר-פַֿלְעַגְלָעַן ...
אַיאָהָר אוועק ... סְאַיז נֵיַּאָהָר היינט -
און דורבן נַעֲבָּעֵל דַּוְרָכְךָ שַׁוֹּאָרְצָעָן
בענרים איך דיך, מיין ווייטער פֿריינְד,
פֿון טיעפּען ברידערליךען האָרְצָעָן

טיט איז געפיהל, טיט איז בענעהר:
עם זאל איז שווערען קאמפֿ און שטרעבען
פערזיסען דיר מײַן הייסע טרעעהר
דעם ניפט פון דיין פער'סם'טע לעבען!...

קריטישע אוו סאטירישע ליעדר

פָּאַנְטָאֶזְיָע.

דער מענטש אויז א סוחר,
די וועלט איריד;
מ'האנדעלאט, מזיאנדעלט
מקאכט אוון מזידט,
ס'אייז ממיש גאר רעכט
אָפְּרָה צו ווערען,
אָפִי צו בעקומען
דעם רוח וואם מעחד...
אָך נײַן, ניט קײַן בָּתָה,
אָיך וויל, אָיך בעגעעהער –
ניט אָפּ מיר צוריק
דעם קָרְנוֹן, דעם קָרְנוֹן!...

אָיך האָב אין דעם האָנדעל
דאָך איינגעלאנט אלָז,
דאָם טהיערטטע גוטס אָרוֹיפּ דער וועלט:
מיין קִינְדָּהֵיט, מיין יונענד,
מיין זָוָן אוון מיין הָרָץ
הָאָב אָיך אין סְכָנוֹת גַּעַשְׁטָעָלָט,

געיאנט זיך נאך רוח –
נאך כבוד, נאך יחום,
געארבייט, געקאכט און א שיעור...
אה, ברידערלעה, לאוט מיך
ארויס שווין פון שותפות –
זו שעוד איז דער האנדעל פאר מיר! –

זו גרים איז דער קרן,
זו קלין איז דער רוח...
געהמת, געהמת איך אין גאנצען
די פריד און דאמ גליק,
אי יחום, אי כבוד,
אי חכמה, אי גבורה,
מיר גוט נאר מײַן יונענד,
מײַן יונענד צוריק!

אה, ניט מיר צוריק
די גאלדענע יהדרען.
וואם זענען פערגאנגען
אויף אייביג פאר מיר,
אה, עפנענט מיר אויף
דעם טויער פון גליבען,

פָּנִ קְרַאְפֶּט אָן פָּנִ האַפְנוֹנָג
די נָאַלְדָּעָנָעּ מְהִיר ! . . .

אוֹהֵר קוֹקֶט אוֹיפֿ מֵיר, בְּרִידָעַר,
אוֹהֵר זִפְצָט, אוֹהֵר בְּעוֹהִיעָרֶת
מֵיַּן אֲרִימָעָם לְעַבְעָן.
מֵיַּן נָאַרְיִישָׁעּ זָוּ . . .
אָךְ, אֲרִימָעּ מְעַנְשָׁעּ.
אָךְ, נָאַרְיִישָׁעּ מְעַנְשָׁעּ.
אוֹהֵר וּוַיִּסְטָט נִיטָּה,
פְּעַרְשְׁטָעַהָּט נִיטָּה,
וּוְ גְּלִיקְלִיךְ אֵיךְ בֵּין ! —
וּוְ גְּלִיקְלִיךְ אֵיךְ בֵּין
וּוּן, פְּרִיִּי וּוְ אַנְיָאַדְלָעַר,
צּוֹשְׁפְּרִיִּים זִינָעּ פְּלִיעָגָעּ
מֵיַּן נִיסְטָט אָן עַר פְּלִיחָת
אָהִין, וּוֹאָו עַם שִׁינְגָּעּ
די אַיְבִּיגָּעּ שְׁטָעָרָעּ
וּוֹאָו אַיְבִּיגָּעּ יוֹגָנְגָּד
דוֹפְטָעַט אָן בְּלִיחָת,
וּוֹאָו אַונְזָעָרָעּ פְּרִידָעּ
אָן אַוְזָעָרָעּ לִיְדָעּ
גַּעֲפִינָעּ זִיךְ נִיטָּה ! . . .

די קארטענדזואראפערקע.

א פאר פעדדארטע, אלטע הענד,
נור הויט און ביינער ווי די חארטען;
אנ'אלטער שליער אויפֿן קאָפּ,
אנ'אלט פערשמאַלצען פֿעְסְעָל קארטען.

אט האט איזה זי ווי אַבְגַּעַמְאַלְטָם,
די קארטענדזואראפערקע. א זקנה,
ニישטּאָ – זוכט אֹוִים די גאנצּע וועלט –
ニישטּאָ איזה גֶּלְיִכּעַן, זי אַיז אַיְינָע.

דָּאָם אלטע פֿעְסְעָל קארטען – אָחָ,
רְבוּתִים. נִימְטּ מִיר צָו פֿעְרְשְׁטַעַהָעַן,
וְוָאָם פָּאָר אֲפָחָ לְעֵנְטָמָאַן דָּעַם,
וְוָאָם קָאָן אַלְץָ וּוַיְסָעָן. הָעָרָעָן. זַעַהָעָן? ...

נו, נִיכְעַר, בָּאָפָע, נִיכְעַר, נִעְזָהָם
צָוּלָעָג די קארטען. מַאְךָ קִין שְׁחוֹזָת:
דוּ הָעָרָסָט, וּוי שְׁרַעְקָלִיךְ קְלָאָפְטָ מִין הָאָרֶץ?
דוּ זַעַהָטָ? – עַמְּגַעַת מִיר אֹוִים מִין חִזָּת? ...

ニישט פון דערדהים בין איך צו דיר
געקומען; ניין, איך בין געוועזען
אין פיעל מקומות און געוובט,
געוובט א מיטעל זיך צו געווען.

חכמים, לומדים, נרויסע ליט,
די קריין פון אונזער קאָפּ, די צ'יהרונג
פון אונזער פאלק - איך האב געהאפט
פון זי צו האבען א קוריונג.

צו זי געווענדעט האב איך מיך
מייט א געבעט אין מײַנע ליעדער,
איך האב געוויינט, געלָאנט פאר זי;
אָתֶה, האט רחמנות, ליעבע ברידער!

הילט אוים מײַן הארץ, מײַן קראָנקעם הארץ,
פער'שלימט דעם קוואָל פון מײַנע טרעהרען;
בלאות אויף און מיר אין הייסען פונק,
צינדט און אין מיר אין העלען שטעדען.

קעהרט אום מײַן הארץ, מײַן קראָנקען הארץ,
דעם אלטען הייסען, רײַנעם גלייבען;
עם זאל די האפּונונג נאָך אמאָל
וּיְ פריהער שיינען מיר פון אויבען.

איך האב אמאָל געהאט אַ נײַסְט
מיט נרויסע, שטארקע, וויסע פַּלְיעַנְגָּל...
אַ ברוֹסְט גַּעֲקוּוּט ווי פֿוֹן שְׁתָאָהָל
און אוּגָּעָן הַעַלְעָן ווי אַ שְׁפִּיעַנְגָּל;

איך האב גַּעֲנוּלִיבֶּט: איך וועל מײַן פֿאַלְק
פֿוֹן שְׁלָאָפּ עַרְוָעָקָעָן אָן בְּעַפְּרִיְּעָן:
זִין אַלְטָע בְּרוֹסְט, זִין אַלְטָעָן גַּיְסְט
מיט קְרָאָפּט בְּעַפְּרִישָׁעָן אָן בענִיְּעָן.

איך וועל אַיהם צִינְגָּעָן, וואָו עַם לִיעַנט
דָּעַר רַעֲכָטָע ווּגַּג, וואָס ווּט אַיהם פִּיהָרָעָן
צָו קְרָאָפּט אָן לַעֲבָעָן, לִיכְטָא אָן גְּלִיק.
זִין קָאָפּ בְּעַקְרְוִינְגָּעָן אָן בעצִיהָרָעָן.

איך האב גַּעֲנוּלִיבֶּט... אָן זַעַט, ווֹאוּהָן!
דאָם לַעֲבָעָן האָט מֵיָּחָט אַיצְטָט פֻּעַטְרִיבָּעָן!
פָּאָרְבִּי מֵיָּן האָפְּנוֹנָג אָן מֵיָּן קְרָאָפּט.
נוֹר טַרְעַהָרָעָן זַעַנְעָן מִיר גַּעֲבְּלִיבָּעָן.

איך זַינְג בְּיַינְאָכְט מֵיָּן קִינְהַדְלִיעָד,
איך זַינְג — אָן מֵיָּנָע שְׁכָנִים זַעַנְעָן:
— אָח, ווּשְׁן ווּט עַר שְׁוִין שְׁלָאָפּעָן גַּעַהָן
און ווּט שְׁוִין אוּפְּהָעָרָעָן צָו קְלָאנְעָן?!

חברים, לומדים, גרויסע לייט –
איך בין אומוסט צו זי נאך עצות
גענאנגען. אלע הערען מזק
פערוואונדערט, קוועטשען מיט די פלייזען;

זי ווינסען ניט, פערשטעהן ניט
מיין שמערין. מיין יאמער טהוט זי שרעקען...
נו, באבע, אפ'שר ווועט די קארט
דע רעכטן אמת מיר ענטפלעken?

נו, זאנדזשע, זאנ, וואם זעהטען דארט? –
אבריעפ?... אווועג?... נו, נ... אספה?...
דו שווייגט, דו לאזט דעם קאָפּ אראָפּ?...
דו ווינסט?... אה, ווין ניט, ווין ניט, ליעבע!

געה, אלטע, געה געונדערהייד!
דיין קארט ווועט מיר קײַן ניט זאגען...
איך וויס מיין נורל אויף דער וועלט
און רוחין וועל איך איהם פערטעראגען.

איך וויס: מיין ליעד אויז ווי א קוואָל,
עם קען ניט אוינגעטיקענט וווערען;
נו, קלאנציגשע, קלאנג, מיין ליעד ביז וואָן
דו ווועסט ניט אויסגעהן אין טרעהָרְעָן!...

נאכט-ביבלדער.

אָך, ווֹי שְׁמוֹצִין, פִּינְסְטַעֵר, נָאָם.
אַיְז אָזֶיף אָגְנוּזָר אַלְטַעֵר נָאָם!
טִיהָרָעַן, פֻּנְגְּסְטַעֵר שְׁטַעַהָן אָפָעַן
אַיְז דָּעַר עֹולָם – אַלְעַ שְׁלָאָפָעַן;
שְׁלָאָפָעַן קִינְדַּעַר, שְׁלָאָפָעַן זְקָנִים;
בְּלִינְדַּע, קְרָאנְקָע – אַלְעַ אַינְאַיְגָעָם!
אָזֶיף דָּעַם פָּאָרְקָאן אָזְיְבָעָן-אָן
שְׁטַעַהָט אַיְז שְׁרִיְיט דָּעַר אַלְטַעֵר הָאָן –
שְׁטַעַהָט אַיְז שְׁרִיְיט זַיִד הוּי וּקְיִם,
צַו אַלְעָפָעַן, צַו אַנְיִיעַם
פָּגָנִים שְׁלָאָפָעַן צַו וּוּקָעָן זַיִד ...
אָך, אָוּמָוִסְטָן אַיְז זַיִן גַּעֲשָׂרִי! ...
שְׁטָאָרָקָעָר דָּאָרָף מַעַן זַיִן פָּוּן אַיְזָעַן
דָּאָם צַו זַעַהָעָן, לַיְעַבָּר נָאָט!
קִומָט אַבִּיסְעָל, בְּזַוְעַל אַיְיךְ וּוּיְזָעַן
וּוֹי מַעַן שְׁלָאָפָט בַּיִּ אָגָנוּ אַיְן שְׁטָאָדָט:

* * *

דאם וועלטַל דרעחת זיך,
דאם לעבען געהט זיך:
מע לוייפט
מע וואנדעלט,
מע קז'יפט,
מע האנדעלט;
מע מאכט געשעפטלעהָ
ביזן טזידט
און טאקי אפטלעהָ
זיצט מען אהן ברזיט...

מען קרייבט צום אסעמסאָר
מע לעקט איהם די פינגעָר,
די מבה ווילט נרעסער.
דער בייטעל וויערט גריינגעָר...
מע שיט חאָפֿאָרלעהָ
אוֹזִי ווֹי באָרלעהָ,
מייט אָקְרָעָצֶן,
ליינְקָם אוֹן רַעֲכָטָם...

מע פאהרט אין טאלגען
שירם האפען –
או דער קווארטאלגען
זאל מעדר ניט קלאפען...
אין באלטע, אין האמעל
מאכט זיך א סבה:
מע האפט א פאנראמעל
און מע זאנט "ספאטמא"...

מע לוייפט,
מע וואנדעלט,
מע קוייפט.
מע האנדעלט:
טרייבט מען פון מאסקווא –
לויפט מען אין האלע;
יאנט מען פון האלע –
לויפט מען אין שפאלע;
פון שפאלע טרייבט מען –
אייז דארף מען זיך סטארען;
קאן מען – בליבט מען,
און ווארגט זיך, נארדען!

אויב ניט – איז וויעדר
א דרעה די מאשיגע:
עמ, רזטלאנד, ברידער
אייז א גרויסע מדינה!
ניט דא – איז דארט,
וועס זאל מען מאכען?
און טאכע פארט
די אלטע זאכען:

מע לוייפט,
מע וואנדעלט,
מע קוייפט,
מע האנדעלט;
מע קל'יבט א גבאי
הוּשענזהדרפה,
מע חאפט עליות –
עם איז א חיוט!
מע האט א שטאדט
איין שוול בײם אַרְזָן.
מע געהט איז באָד –
צ' לאנגע יאהדרען!

מע קל'יבט רבנים,
מע הערט חונים,
מע האלט א באר, —
עם האט א פנים
פָּזְן דֶּרְיַי שׁוֹאַרְצִיַּהְרַ! . . .

א בריווועלע.

... מכתבך, חבר טהיערער,
קבלתי, ווי די ביהנעלעה
די פרעהליך פון ביינונשטייך
און העלער זומער-שיין,
האט רזישענד זיך א שאט געתהין
אナンצע מחנה גלענצענדע
זברזנות פון די נאלדענע —
און ליעבע קינדייטס-טונג —
זברזנות פון א יידייש
דערשראקגען נשמהלע,
א צאפעלדיגע טיבעלע.
וואם אויפֶן ערשותן טרייט
פון וויענעל האפט עם אומגערכט
א שטויים, א שלידער ... ארימע
און עלענדע יתומהילע ! ...
זברזנות ... דז געדענקסט ?

אמאל, אין חדר געהענדיג.
פלענט דער בעהעלפער שלאגען אונז,
דערנאָך אין חדר קומענדיג,
דער רבוי געבען קליעפֿ;
געפֿיניגט און געקאטעוועט
פֿון דאנערשטאג ביז דאנערשטאג,
זיך קלאגען, דו, ל'ידאָק! ...
מסתמאּ, דו געדענקסט זוי נאָך,
און שאָ! דער מאַמען סמעיע ניט,
די מעג, די זיסע, גאלדענע ...
אייצט פריענסטז, חבר מההיינדרער,
ויאָם הערט זיך נײַם ביַ אונז
אין שטעדטיל? — עט, מְשִׁתְיִינָם געזאגט,
נייעס! גארנישט: יודען הונגערען
און קרענקיין זוי דער מנהג איז;
די גבירים העלפֿען זוי —
מייט איינגעמאַכטם, מייט לימנע
גאטשריליך וווען זוי גזססען
אין בית-החוֹלִים אונזערען.
ניט אין דער היַם ביַ זיך! ...
אוֹזֵי איז פֿון קְרָמָנוּם שְׂזִין

בֵּי אָנוֹ אֵין שְׁטוּדְטִיל אַיִינְגָּעְפִּיהֶרֶט,
אוֹזִי וּוֹי כִּמָּה אַנְדָּעַרְעַ
מְנַהֲגִים אָזִיף דָּעַר וּוּלְטַ
צָוֵם בִּיְשְׁפִּיעֵל נְעַמְּמָעֵן: קְרִיעַנְעַן זִיךְ
מִיט וִידָּעַרְיָעַן, שְׁעַלְתְּעַנְיִישׁ
אָנוֹ, אוֹ גָּאַט הַעֲלָפְט, מִיט פָּעַטְשׁ אַמְּאַל
מָה רְעַשְׁ ? מַעַן וּוּרְטַ אַיִינְגָּעְוָעָהָנֶט –
אַפְּאַטְשׁ אִיז קִיְּן סְפָנָה נִיט,
מְנִיגְט צְרוּרִיק מִיט רֹות נָאַךְ
אָנוֹ וּוּיְדָעַרְעַ נְוֹטָעֵ פְּרִינְד ! ...
אִיז מָאַכְט זִיךְ אָזִיף צְוָלְחָבָעִים גָּאַר
בֵּי אָנוֹ אֹזָא מִין קָאַמְּדִיעֵ
צָוֵי בָּעֵלִיְּ-בָּתִים הַאָבָעֵן זִיךְ
צְוָקְרִיעַנְטַ, אָנוֹ טְרַעַף פָּאַר וּוּאַם ?
הָא ? פָּאַר אַשְׁטָמָט אֵין מְוֻרְחָדוֹוָאנְד ! ...
אֵין קָלוּזַי בֵּי אָנוֹ אִיז קָאַלְט אָנוֹ פִּיכְטַ
אָנוֹ פִּינְסְטָעַר, אַדְרַעַשְׁטִיקְעַנְיִישׁ;
דָּאַם דָּאַךְ אִיז אַלְט אִין פּוֹיל,
די וּוּנְדַּפְּרַעַשְׁמַעַלְט: יְאַהֲרַעַן לְאַנְגַּ
נִיט רַעַטְאַנְטִירַט וּוֹי סְדָאַרְפַּצְוּן זִין,
אֲפִילּוּ נִיט פֻּרְדִּיבַט אַמְּאַל

קיון פענטשער און קיון טהיר.
 דער עולם רעדט: קיון עילֶה ניט
 וואלט זיין, די "פאחן די גאלדענע"
 זאל עפעם טהון, עם זאלען זיך
 א רייחר טהון פונט שלאפ
 די פנוי, די פריצים אינגעערע —
 צייט, כלעבען, לאנג שזין צייט!...
 אין מיטען דרינען, אומגערכט,
 ווערט א מלחה... נאטט מײַן הארד!
 עם דונגערט און עם בליצט,
 די גאנצע וועלט געהט חאָדָאָראָם...
 וואָם איז? הוiot איז מורה-וואָנד
 איז דא א שטאט וואָם יעדערען
 פערוילט זיך זען דארט!...
 די שטאט, בעדארף איך זאגען דיר,
 איז איינעטליך, א פרעמדע נאר —
 געהרט צו א פערארימטען,
 אַנְאַלְטָעַן בָּעֵלְהַבִּית;
 דער בעל-הבית, פערשטעהטען מיך,
 ליענט נעפיק איז שפיטאל בי אונז
 שזין יאהרען-לאנג... נאר נין, מײַן פרײַנְה,

וואם טוינען חקירות דא?
דער עיקר איז — אין ארימען.
איו וויסטען שטעטיל אונזערען
אייז חזשך! ... ווי די הינד
איזף א נבלה, האבען זיך
א שאט געתהון, א ווארף געתהון
דער שווארכער יאהר וויסט וועל —
בינדיוושניקעם און באדיינגען,
שכורים איז אַסְטָרָאַזְשָׁנִיקָעִם ...
עם פלייען קליעפ ווי האלץ,
בלוט שפריצט און טראחרען ביטערע
פערנישען אונז, פערפליטען אונז ...
אנ'זולם-הפהך, ברודערקע,
א ניהנэм, ליעבער פרײנד!
עם ברענט, און מענשען טריינקען זיך
אין ליאד, אין פיין, אין שדרעניש ...
שלעכט, ביטער! ... און ביים רב
זיצט אנאסיפה: מהאלטען זיך
אנעיצה, קלערען, טראכטען דארט
די בעליך-מוחות אינזערען.
און רයידען רעדט מען דארט

או פונט שלאך פון אונזערען
וועט גאר ארזים איזה'ש
א טובה פארין בל':
מײּוועט נבאים אויסקליבען
גאר נײַע... הערסטן? אמתע
מתעסקים, ריעכטע וועלט-טהוער,
וואם וועלען ווי א שטראָם
פון אונזער ליעבען אַבְשׁווענקיין
דעם שאנד אָזֶן שמיין, דאמ העסליבע
און שווערדע שקלאָווערַי...
איך הער זיך-צו צו זיעדרע
הבטחות — בזימאָיל וואַרִימע
ציניסט-זיך איזען האָרֶץ בֵּי מִיר,
א הווֹת געהַט אַרְזָם
אין יעדען גלייעד... אָך, מהיערער
און ליעבער פרײַנד! דו קענסט דאָך מִיכָּ:
איך בין ניט קיַין פָּאַלִּיטִיקָעַר,
איך בין אַפְּרָאַסְטָאָר יָוד
איזַף קיַין אַסְיְּפָזָת גַּעַת אָיך נִיט,
קיַין עֲצֹת קָהָל גַּעַב אָיך נִיט
און זאג קיַין דָּעוֹת נִיט;

נאר אין מײַן ארים ווינקעלע
פֿון קִינְדּוֹיוֹז עַלְעָנֶד זִיכְעָנִידִין,
אוּ, פִּיהְל אֵיךְ יַעֲדָע שְׁטָאָךְ
אָזְן יַעֲדָע בְּרִיחָה!... אֵיךְ וּוְאַרטַּ, אֵיךְ הַאָפְּ
אָזְן גְּלוּיבַּ – אֵיךְ, קְבָּצַן בִּיטְעָרָעַרַע,
אֵיךְ קָאַלְקָעַ פֻּרְעָרָם עַמְּתָעַרַע,
דָּעַרְשָׂרָאַקְעָנָעַרַע, דָּעַרְשָׂלָאַגְעָנָעַרַע,
אֵיךְ וּוְאַרטַּ, אֵיךְ הַאָפְּ, אֵיךְ גְּלוּיבַּ!...
דָּעַרְוַיְיל אָזְן אַפְּעַרַע, בְּרוֹדְעָרָקָע
שְׁלָעַכְתַּ, בִּיטְעָרַע!... בְּלִי יְשָׁרָאֵל – שְׁטָעַחַט –
חַבְּרִים, אָזְן דֵּי קְלָעַפַּ
די קְלָעַפַּ, די שְׁוֹעָרַע אַיְזָעָרָנָע
חַאָפְּ אֵיךְ דָּעַרְוַיְיל!... די פְּנִי,
די מִזְחָסִים אָנוֹעָרָע –
זַיְיַ נְרִיְטָען זַיְיַ אָזְן נְכָעַן שְׁוִיַּן
גְּבָאִים קְלִיְיָבָעַן... אַיְנִינָעַ
גַּעַנִּימָעַן שְׁוִיַּן פָּאַרְאָזִים
די גְּדוֹלָה פֿון אַגְּבָאַי זַיְיַן,
דָּאָם מְתִיקָּות, דָּעַם גַּנְדָּעַן-טָעַם
פֿון זִיכְעָן אַיְבָעַן...
אָזְן אֵיךְ, אֵיךְ קְבָּצַן פִּינְסְטָעָרָעַרַע.

פערנעה דערוויל פון נויטה, פון פיין,
פון גוואלד, פון אנטסט. פון שראקעניש...
די לעצטע בחוז צאנקען שיין,
דאם חיוט געהט מיר איזים!...

אידר הערט דעם קלאג דעם ביטערען,
דעם יאמער און געשרי?
זאנט, ליעבע פרײנד, וואם ענטפערט מען,
וואם ענטפערט מען אויף זיין!...

משיח'ס ציימען.

ער געהט.

אין בן דוד בא אלא בדור
שפלו ומאי או שפלו חיב.
(א נטרא)

— מולד-טוב איה, ליעבע ברידער!
חוליעט יודען, אהן א שיינער!
אלע אדרערן און גלייעדר
זינגען, פרעהן זיך אין מיר...

וואם מיר עשו, ווער מיר האמן,
וואו מיר אונסטען, שרעיק און לייד;
לייבט און דאנקט זיין ליעבען נאמען,
זינגעט און טאנצעט — משיח געהט!

יא, דער אמתיער, דער אלטער
נאַל-צדך. אין דער האנד
ニישט קיין פאהן — אַשׁופֶּר האַלְטָעָר,
בלאַזְטָע אַן רופט אין היילג לאַנד:

— מלָא חדוה, מלָא דיזה,
קומט, רב איזע, קומט, רב פיצע.
גרייט זיך־זו איז איזן מעטלעת
מייט דעם גאנצען פערגעניעגען:
מייט די וויעגען, מייט די ציגען.
מייטן פסח'דינען געפעם:
אלע פינען, אלע וואוילען.
פרומע קינדרע אויפֿ דער וועלט!...
הילכיג געהט די תקיעה־גדולה,
פרעהלהך שפֿרינגען וואלד און פעלד...
און אנטעך דער סדרה בלְקֿ!...”

שייט די ווערטער, ווי א ווינד —
האטטיג, פלייהענדיג, גע'שווינד,
לויפט אריין צו מיר ישראליך,
מיינט א שטייקעל שוועסטער־קינד;
טהזט א ווארפֿ א גרויסען, דיקען
פאק גאוועטען אויפֿן טיש;
— גא! ס'אייז מטש זיך צו קווקען —
ווארימ, צאפעלידיג און פריש;

יעדר נומער, יעדער בוינען.
יעדע שורה אין דעם פאך,
וועט דיר עפערען די אויגען.
לייען, ברודער... הא? – געשמאק?...

טעלענראמעם פליהען – שרעליך!
مارטיניקא בראט און ברענט:
מענישען, חייזט, בויינער, ווענד
רייסט און ברעכט דער שטורות אויף ברעליך;
און קרבנות שעכט דער טויט
צעהנדלינג-טווונדויז טאנד-טעגליך...
ווײַזְשָׁע מײַנסטו – איז עם מעגליך –
פלציטס, פון דער העלער-הויט?
געעה שווין, געה, דערצעהיל מיר שמאבטעם;
געהיהם אַדאָך, אַסְטִיְינְג, אַוּאלְד,
צינד זַי אַונְטֶער – זִידֶט עַמ, קַאַבְּטֶעַמ,
ברענט און פלאקערט – אַגְּעוּאַלְד!
אויך דָּאַם זַעְלְבָּעַ, אוֹ מִיר לְעֵזָעַן
מַארְטִינִיקָא אַיז פֻּעְרְבְּרָעֵנט,
מענְסָטו זַיבָּעַ זַיְן – גַּעַוּעַזְעַן

זענען דארט יענקלם הענד:
 מיט א סטאטשיק, א הבדלה
 (צונעדעקט זי מיט דער פאלע)
 קרייכט ער צו בי-נאכט צום באָרֶן –
 און עס ברענט!... דו מיינט – ס'אַיז קאָרג?...
 ס'לענט זיך דיר ניט אויפֿן שבל?
 קוּקְסְט אַין מוּיל מִיד מיט אַשְׁמִיכָעַל.
 הָעָר: אַהֲן סְלִיעַדְסְטוּעַם! – אַ נָּזְעַט
 ווֹיְסְט מַסְתָּמָא ווֹאָם זַי רַעַדְט...
 פָּוּן פָּאַרְיָז בֵּיז נִקְאָלָאַיְעוֹ
 אַון פָּוּן קָאוּנוֹנָא בֵּיז אַלְוָשָׂר –
 פָּלוֹ חִיב, פָּלוֹ חִיב,
 פָּלוֹ חִיב – זענען מִיר!...

פָּוּן אַ גְּלִיק פָּוּן גָּאָר אַ נִּיעַם
 הָעָרֶט מַעַן רַיְדָעַן – גַּעַה אַון שְׁרַיִ
 צַו דַעַם בּוֹרָא חַי וּקְים;
 רַצְיחָת וּוַיְעַדְעָר אַין קִיטִּי,
 אַ בְּהָלָה אַ גַּעַרְוַדְעָר...
 וּוְעָר? – דַעַר "גְּרוּסְעָר קָוְלָאָק"! גַּעַם

אבער טיעפער, לייעבער ברודער!
געdem מיט קאָפּ דעם טעם פון דעם
יא, דער „kolack“, אמת טאָקע,
נאָר דער עיקר פֿאָרט איז ער,
יענְקָעַל (ונְאַל זִין אַידָם אַמְּפָה!),
וַיְיַלְלָה, פֿערְשְׁטָעַהְמָטוּ, האָרֶץ מֵינָס, וַיְיַלְלָה
שפֿיעַלְטָה די חתונה די שעַהְנָעַ?
וַיְיַלְלָה פֿערְקָאָכְטָה דָּאָրְטָה דַּעַם יַרְדֵּן?
טְשִׁינְטְּשָׁוְןְטְּשָׁחִי? אַ נִּים, — מַאֲחִינוּ!
אוֹן טְשָׁאַןְטָפּוּ אַיז אוֹרָה אַיְוד!...
— אַ גַּע... מאָכְטָעָר?
— „אַדְרָפָא,

ערְגָּמָט, פֿרוּם, פון שעַהְנָטָעַן גְּרָאָד,
אַ מְיוֹחָם אוֹן אַ גְּבָאי
צְוֹוָאנְצִינָן יַאֲהָר שְׂוִין אַין חְבִּיד.
געdem דָּאָրְטָה אַלְעָ קָאָמָאנְדִּידָעַן,
יעַנְעַרְאַלְעָן! אוֹן בְּסֹוד
הָאַלְטָעַן אוֹן עַקְמָפְּלָאָאַטְירָעַן
וַיְיַלְלָה די טָאַקְסָע, וַיְיַלְלָה די באָד...
קוּקָסָט אַין מְוַילְלָה מִיט אַ שְׁמִיכָעַל?
סְלַעַגְטָה זַיְהָ דַּיְרָה נִתְאַיְפְּזָן שְׁבָל?

נאר דו אײַנער! אָנוֹעַט
וּוַיִּסְתֶּן מִסְתְּמָא וּוְאַם זֵי רַעַדְתָּ...
אוֹן פָּוֹן פַּעֲקָן בֵּין פָּאַטְשָׁאַיּוֹו,
פָּוֹן טִיאַנְ-צִיוֹן בֵּין סָאנְדָאַמִּיר —
פָּלוֹ חִיב, פָּלוֹ חִיב,
פָּלוֹ חִיב — זְעַנְעַן מִיר? ...

עַרְגִּינְץ דָּאַרְטַּ, אַז חַיֵּץ לְאַרְצָן;
כְּזֹוִים — זָאַל זַיִן אַזְיַן בּוּקָאַרְעָשֶׂט,
אַז נַאֲלָאַץ, אַז יַאֲמַן, פְּלַאיַעַשְׂתָּ —
הַאַט אַנְאֻמְגָּלֵק מִיט אַפְּרִיךְ
זַיְךְ גַּעַטְרָאָפָּעַן: טַיעַף פַּעַרְטְּרָאָכָּט
וּזְעַנְעַן הַאָבָּעָד, גַּעַשְׁטָעַן, קָאָרָן —
אַז עַרְגָּהָג זַיְךְ גַּעַפְאָהָרָעָן
אַז אַבְּרִיצְקָעַלְעַ פִּידְגָּבָט.
אוּפְּגַּן וּוּגַּן, דָּאַרְטַּ, וּוּאַז בְּלָאַטָּע
שְׁוַיְמַעַן גַּעַנְזַיְן אַגְּנַצְעַ רַאַטָּע
אוֹן דֵי זְשָׁאָבָעָם זְיַנְגָעַן פָּאָר,
שְׁטַעַהַט אַבְּרִיקָעַל, שְׁוַיַּן אַיְאָדָר
זַעֲבַצְיָג, זַעֲבַעַצְיָג אַנְיַעַרְךָ

קרים און פויל און אלט ווי תרת,
 און רעמאנט – און שטעהט זיך פארט;
 טרייטשעט, טרייטשעט זיך, נאר נאָר ניט
 או אין ברידה, ווילט ניט – פאהר ניט.
 און דער עולם געהט און פאהרט
 איהם אריבער זעהר גערן;
 היינט וואָם האט מען דא צו קלערען?
 אונזער פרײַן מהוּט אַשְׁמִין
 פאהרט אַרוֹיף און... ווי אַבלֵַין.
 ווי אַ פַּיְל פָּוּן בּוֹיגּעַן פְּלִיחַת עַר
 פּוֹנֶס בְּרִיכָּעַל קָאָפּ אַין דְּרִיעַד
 מִיט דַּעַר בְּרִיטְשָׁקָעַ, מִיטְזַן פֻּעַרְד
 גְּלִיכַּץ אַין בְּלָאָטָע – נָאָם אַון שִׁיטָּעָר.
 קָאָלְט אַון קלעפֿיגּ... נָאָך אַ גְּלִיכַּ
 וָאָם אַ פְּאַסְטוֹךְ אַיז גְּעוּזָעַן
 אַקוּראָט נִיט וּוּוִיט פָּוּן בְּרִיךְ
 אַון דַּעַם פרײַן מִיט אַשְׁטְרַיךְ
 פָּוּן די זְשָׁאָבָעָם אַיסְגָּעַלְעָזָעַן...
 וּוּרְט אַ סְלָעַדְסְטוֹוִיעַ – וּוּרְט אַון וָאָם?
 אַון פָּוּן וּוּאָנָעַן, אַון פָּוּן וָאָם?
 מעַן דָּרְגָּהָט: וּוּרְט? – יַעֲנְקָעַל! קוּלְעַט,

הענט איהם, שיט. ער זאנט זיך אפ.
נאָר עם העלפט ניט. הערט מיט קאָפּ:
— ס'אַז בֵּי אַיְיךְ געווען דער מולד
יענעם אווענד?"

— יָאָ.

— אָהָא!

און בשעת קידוש לבנה
האָסְטוֹ, ברודערקע, אָזָא
שפרונֶג געטהָן פֿאָר נְרוּיִס פֿוֹנָה,
אוּ דֵי הַוְּתָעֵל אַיז פֿוּן קָאָפּ
אוּף דער ערְד בֵּי דֵיר אַרְאָבּ!
וּאָסְזֹשָׁע דָאָרְפּ מַעַן לְאָנָג דָא בְּרִיְעָן?
ס'אַז דָאָקְ קְלָאָר פֿאָר אַלְט אָוּן יוֹנָג
אוּ דֵי בְּרִיךְ אַיז פֿוּן דִּין שְׁפְּרוֹנֶג
איינגעַפְּאַלְעַן — זָאנְט דֻּעָר בְּזִין —
על פֿוּן, יַעֲנְקָעַלְעַ בְּעַצְּאַהְלַ,

וּאָמַז דֵי הַאָט גַּעֲקָאָסְט אַמְּאָל,
חַאָטְשׁ פְּעַרְמְשָׁבֵן בָּאָרְד אַיז פְּאוֹזָתָן...
קְלוֹג, אַיאָ? אַיְ קלְג, אַיְ גּוֹט,
אַפְּמַקְדִּין לְכָל הַדְּרֻזּות:
אַיז רַוְּמַעְנִיעַן אַסּוֹד

וַיִּסְטֵ מִסְתָּמָא וַוָּם עַד טַהוֹת!
פָּנוּ מִצְרִים אָנוּ בֵּין קְרָאִיעּוּ,
פָּנוּ בְּעַרְדִּיטְשָׁעוֹ בֵּין קָאָאֵיר –
כָּלֹז חִיב, כָּלֹז חִיב,
כָּלֹז חִיב – זַעֲנָעָן מִיר! ..

גְּנוּבָת, הַיִּשְׂעִירִק, הַאֲלָעָרָא,
פְּלִיעָנָעָן, וּוּרְיִים, פִּילָּאָקְמָעָרָא.
קָעָלֶט, סְזָחָאָטָע, הַגָּנָעָל, וּוִינְד –
דָּעֶר וּוּרְטָט טְרוּב אָנוּ יַעֲנָעָר בְּלִינְד;
דָּא אַיְזָה הַגָּנָעָר, דָּאָרְטָה קְדָחָת,
דָּא אַקְלָאָג, דָּאָרְטָה אַגְּשָׁרִי –
אוּמְעָטוֹם, לְכָל הַפְּחוֹתָה,
מוֹז אַיְדָה זַיִן, אַדְעָרָ צַוְּיִי :
יַודְעָן טַהוֹעַן אוֹיפָה צָוָה לְהַבָּעִים,
שְׁנָאת חָנָם קָאָכְט אַיְ .. .
אָנוּ אַיְךְ שְׁרִיִּי, אָנוּ שְׁרִיְעָן וּוּיְעָדָעָר
וּוְעָל אַיְךְ – אַיְבָּגָן אַהֲן אַשְׁיָּוֹר :
כָּלֹז חִיב, לַיְעָבָע בְּרִידָעָר,
כָּלֹז חִיב – זַעֲנָעָן מִיר! ..

בליך און דער רוקען געבעיגען
זיצט מײַן יִשְׂרָאֵלִיק. ווי בְּלִיעָנָע שׁוֹועָר
פָּנִים דַּי פֻּעָּרְטָוּנָה עַלְתָּע אַוְינָגָן
טְרִיפָּעָן אַטְרָעָהָר נָאָךְ אַטְרָעָהָר . . .
— “אָנְצָשָׁע מִיר — פְּרָעָמָן אֵיךְ אֲהָם; וַיְיַקְרַב מִתְרִיחָה
או ‘כָּלֹן חִיב’ בַּי אָנוּ אֵיז שְׁוִין גְּרִיטָה
טָא וּוְאָרְצָשָׁע אֵיז עֶד ?
— מְשִׁיחָה ?
נָאָרָעַלְעָן! הָעַרְמָתְדָאָךְ — עֶד גַּעַתְהָן ! . . .

מֶשְׁיחָם צִיּוֹתָעַן
די פֿאַפְּרַעַנַּע בְּרַיךְ.
(אַבְּאַבְּעַ מְעַשָּׂה)

אין אַשְׁטַעַדְטֵיל
וּווֹ גַעֲהִיםַע
הָאָטַדְטֵיל לְיַעַבְעַ
שְׁטַעַדְטֵיל, — וּוַיִּסְעַן.

גַלְוִיב אַיךְ, אַלְעַ,
קְלִין אָונַן גְּרוּים;
אָונַן אַוְיבַּ נִיטַּ,
מַאֲכַטְמַאֲכַט אַוְיךְ נִיטַּ אַוְים;

נִשְׁן, נִינְשְׁפְּרִינְגַּ,
יַאֲרַמְעַלְנַע —
וּוְאַם אַיז דָא
די נַפְקָא מִינָה

וּוְאַסְעַר שְׁטַעַדְטֵיל,
וּוְאַסְעַר טַיְיךְ?
כַּשְּׁרַיְיב דָאַךְ נִיטַּ
קִין גַט פָאַר אַיְיךְ

אין דעם שטעדטייל,

ערב פורים,

חויה און מעבעטיג

וואו א שטורות.

האט א בת-קול

זיך דערעהרט:

— יודען! נליך

אייז איז באעשערט:

אוים בהלות,

אוים ילאות,

אוים, א סוף

צו איעיר גלאות:

ניכער, ברידער,

מאכט זיך גרייט,

מאכט זיך גרייט —

משיח געהט! ...

* * *

און משיח

אייז געקומען ...

יודען לויפען,

שרײַען, ברומען,

אומגעעלטערט
און צוהיצט,
אי פערמאטערט,
אי פערשוויזט,

רויט ווי פיער,
בליך ווי מתים.
חאפען תפליין
און טליתם,

ספרים, בעטנעווואנד
און טעפ;
ס'עהען הארארים
די קעפ;

א יריד, א מארק,
א מזרא;
ס'אייז אין שטיעטיל
שמחת תורה;

און שוין פלאגען
טאקו באולד
מאכען אלע,
יונג און אלט,

וַיֹּאמֶר דָּרָת
אֲנַצְׁוֹחִיבָּעַ
נָאָר אֲנַיְּעַם,
זִיסְׁעַם לְעַבְּעַן.

* * *

מָאַטְּיָע טְשָׁוָאָק
דָּעָר וּוְאַסְעָרְפִּיהְרָעָר
הָאָט גַּעַחַאְפָט
דָּעָם לְעַצְּטָעַן פִּיעָרָעָר

אוֹן, צְוָפְּלָאָקְעָרָט
וַיֹּאָבְלֵין,
בָּאָלְד אַיְן שָׁעָנָק
אַרְיָין מִיטְ חִין:

— אָגָאָט הַעַלְפָּר,
אָנוֹ, רַבְ חִים,
גַּיסְטָ נָאָר אַיְן
אָפָום לְחִים

אוֹן פָּוָן גַּרְעַסְטָעַן
טָאָקָע שְׁמָאָפָּ.
וְאַסְעָר פִּיהְרָעָן?
אוֹיָם. אָסְוָף

וַיְיָל אֹרִיף נָאָנֶץ
יְרוּשָׁלָם
וּוְעַלְעַן זִין דָאָךְ
שְׁוָאָבִי מִים

די בְּנֵי גְּבֻעָן! ...
גְּעַחְתָּ אֵין דְּרָעֶרֶד
אי דָּאמָ פְּעַסְעָלֶר,
אי דָּאמָ פְּעַרְדָּן! ...

* * *

— הַעֲרֵסְטוּ, סְעַרְדְּצָעַ,
הַעֲרֵסְטוּ הַאֲדָעַל,
צָוָם שְׂוֹאָרְצִיְּאָהָר
די שְׁעָרָ אָוָן נָאָדָעַל,

אוִים, אַנְיַעַק
צָו שְׂנִידְעָרִי,
אוָן אַלְעַבְעַן
פָּנוּ דָּאמָ נִי! —

הָאָטָם גְּעַשְׁרִינְגָּעַן
יְעַנְקָעַל שְׂנִידְעָרַן:
בְּצִיָּה אָטָם בָּאַלְדָּן
אַקְלִיְידָ פָּנוּ זִידָ דִּיר

“און א שלעפ-שאל
קייפ איך דיר ...
געלד? דו, בהמה, —
און א שיעור,

הוילעט, קינדעָר!
הוילעט, ברידער!
ווײַיל או באַלְד
נאַט ווועט שוין וויעדעָר

מייט זיין גרויסער,
שטאָריךער האַנד
פֿידְרָעָן אָנוֹן
אין אָונֶזֶעֶר לאַנד

און דעם בית
המקדש בויען,
בִּין איך דאָה,
מיין וויב, אַפְּהָן!

זײַן זיך רודיגַן
אין געצעלט,
און צו דיר
אַגאנַצֵּע ווועלט

געהת און טראגט
פון אליעם בעסטען
הוּהנער, טויבען
גאנצע געטען

מעשר, תרומה
פלע זעך,
מעהָל און בוימאַיל
אָהָן אַנְעָך.

וְאַרְמָעָם קָאָכָעַן,
הָאָרֶץ מִיְנָם ? אָח,
וְוָאָם דֵּיר גָּלוֹסֶט זִיךְּ
גַּעַתְּ אָונְ קָאָךְ –

אֲ גַּעֲבָרָאַטְעַנְסָעַל,
אֲנַעֲרָךְ,
פָּוּן דֵּי פָּעַטְסָטָע
שָׂזָק זִירָהּ

מִיט אֲ צִימָעָסָעַל
פָּוּן שְׁלָמִים
אֲנַגְעַפְעַטְרַט
פָּוּל מִיט בְּשָׁמִים !

קל'יב דיר אויס
דעם בענטען ביטען
און פערטינק
מיט יין קפריסין.

הא ? א שמאלץ-גרוב
בנאמנז ...
עם און טריינק
און ברײַנג קרבנות ? ...

* * *

בי א גלעוזעל
נוטען מעוד
אייז נזיעעמען
און גערעדט
משה טראלייסמאן
דער סקלאָדטשיך
מיט רב שלמהן
דעם פאדריאָדטשיך :

— הייסט עם, קלערט אידע
געהמען דארט
דעם פאדריאָד ?
גאנץ גוט. נאָר פֿאָרט,

א בית-המקדש
סטוריין ... שוערליך!
היינט בי' יודען
נעח בליב ערדרליך ...

ניין, איזק נעהם
דעם אטקוב פארט, —
א געשפטעל
פערווי סארט;

פישוט זאגען,
נאָלד צו שפיגען,
ממוץ קראַת
צו פערדייעגען ...

— יא, רב משה,
אבער פארט,
איידר פערגעסט ניט —
וואָהנען דארט

וועט דאָק נאָר
דאָם פאלק-ישראל
אונזער לאָנד
און אונזער קהַל,

זיין ב' זי
א סקל'אדטשיך... אחים!
יודענס שברות
ווײַיסט אידער דאס:

אויף הבדלה
און אויף קידוש...
- אי, רב שלמה,
ס'אייז א חידוש

מיר אויף אייך...
ווײַיסט... אידער הערט?
יודען טרינקען ניט?
פערקעהרט.

גלויבט מיר, איך
וועל זיין צופרייעדען;
טרינקען וועלען
מווען יודען.

און טאכע ריש
למענד האשם;
ס'אייז א פסוק
דא אויף דעם.

אידער געדענקט
דעם נבי'אָס שרייען:
הוּי שפּוֹרִים *)
וְלֹא מַיּוֹן!

היינט בעקלערט,
או ניט פון וויזן,
מוֹ דָּקָה דָּם
פּוֹן בְּרָאנְפּוּן זַיְן!..."

* * *

נְחַמֵּן־מְעַנְּדָעַל
צִיפּוּרְבָּלָאת,
אֲ נִקְאָלָאַיְוּעָר
סָאַלְדָּאת,

הָאָתָּה גַּעֲמָאֶכָּת
אֲ שְׁמוּעָם אֵין מַנִּין
וּוְעַגְעַן חִיל
(אֵין דֻּעָם עַנִּין)

*) שכורות

מן הסתם

אייז ער געניט
— חיל דארף מען,
ווײַ דען, ניט?

וונגע לייט

אייז קיין עין הרע
דא געונג,
און סאייז א סברא

או פון פריזיוו

וועט מען דארט
ニיט אנטלייפען;
אבער, פארט

אלץ דארף ווין דקה
בלאהאראדנע —
א פאלקאווניק
און א ראטנע,

די אומשעניע,

דער פאראד
איסצולעָרְנָעָן
דעָם סַלְדָּאָת

ער זאל זיין
אין סלוושבע פלייסיג...
איז בגין.
חאטש א יאהר דרייטיג

או איך געה
אויף קוליעם. האב
א קאנטווייע
איין קאפ.

מיט אנ-אויס-שפורך
א פאנפאטען
(בירושה
פונם טאטען)

און די לינקע
אויג זעהט אויך
עפעם אלען
ווײַ דורך אָרוֹיך

אנב. יודען.
ווײַ איזהר זעהט.
בין איך חאטש-בי
תיכף גרייט —

פדי יודען
ניט פערשעמען –
די קאמאנדע
אויפֿ זיך געהמען :

ארטילעריע
מיט פעהאטע,
מיט הארמאטען,
ביקסע ... בלאטע :

ニיהת נאר אויפֿ מיר
א מונדיאר
און איך ווער
א קאמאנדייר ...

* * *

אויפֿן שעלה-דזיף
ווערט א דראקע :
צוווי בינדייזשניקעם,
און טאקע

די, וואם עברי
ניט א ווארט,
האבען זיך
צ'טעההט דארט

וועגנון דעם,
אויפן וואסמער ארט –
נומח אשפנון
אדער ספרד

דאונגנון דארט ען
זאל דער עולם...
„אשפנון, בהמה!“
„ספרד, דו, גולדם!“...
„יוקע!...“... „ממור!“...
און צוּם עק –
קלעפֿ געבראטענע.
א שרעק ...

* * *

זעהנדיג
דעם עולמים פרײַד,
הערענדיג
די אלע רײַד

מייט די פלאנגנון
פונִים קהָל
אויפֿן גאנצען
לאנד יִשְׂרָאֵל –.

— שטעט, רבותים,
ווארט נאר אוים,
אייער גליק
או טאקע גרויס —

האט געוגנט
משיח. — יודען
מעגען טאקע
זיין צופריידען.

הוילען אויפֿן
העכטטען ארט,
וואם זי האבען
מיך דערווארט.

אבער קודם
אלע זאכען
דאָרַפּ אַיךְ דַּאַךְ
די בריך אַיךְ מאכען

וַיִּאַדְּרֵ וַיִּסְתַּחַטְ דַּאַךְ
פּוֹן פַּאֲפִיר,
ברִינְגְּנֶטְ-זֶשַׁע
מאָטְעֵרְיאָל צַוְ מִיר' ...

נוואם ? פאפעער ?
אָח, מִיד פַּעֲרָמְעַנְעָן
דאָם אָפִילֶן
אַכְטַצְעָהָן וּוֹעֲגָעָן :

תְּנָאִים . . . גַּט . . .
פְּרִיחָאָדִיךְ אַסְתָּהָאָד . . .
וַיֵּדְעַן שְׁרִיבָעָן .
דָּאַנְקָעָן גַּאַט ! . . .

* * *

אוֹיפֿז שְׁוַהְלְ-הַזּוּת,
וּוֹאָ אַין בְּלָאַטָּע
שְׁוַיִּימְט אַרוּם
אַ גַּאנְצָע רָאַטָּע
גַּעַנְזָו אַוְן קָאַטְשָׁקָעָם
טָאָג אַוְן נָאָכָט .
אוֹז גַּעַוּעַן
דָּעַר סְקָלָאָד נָעַמָּאָכָט .

יוֹנְגָלָעָה, מִידְלָעָה .
וַיְיִבְעַר, זְקָנִים
הַאָבָע זַיַּה
צְוַיאָגָט אַינְאַיְגָעָם .

און פאטייער
האט יעדער באָלד
אנגעבראַכט –
אַשְׁרַעַק, אַנוּאַלְד,

סְפָרִים, בִּיבְעָר,
בְּלַעֲטָר, בְּלַעֲטָלָעָה:
יָדָעַ לְמֹדִים –
נֵיעַ פְּשָׁטוּלָעָה

שָׁאָרְפָּע, טִיעָפָע –
עַלְפִּידְזֶב
אוֹיפֿ וַיּוֹתָאִים
גְּרוֹיסְעַן “ן אוֹ”.

אוֹיפֿ “צְפִּיחָת”,
“אַחֲשָׁתְרָנִים”
מִיטַּנְטְּרִיקְז
און סְמֻנִים

אוֹיפֿ דָּעַם רְמוֹז
וּוְאָם אַיז שִׂיךְ
אוֹ דִּי וּוּעֲרַטָּעָר
“שְׁנִי שְׁדִיךְ”.

אויף „שנתיים“
אין „מקץ“
מייט א דרש
אויף „טופת עז“

די זשדרנאנע
ראמאניסטען —
נאנצע פוק
פון אלע מיסטען.

ווײַ למשל
א ראמאן :
„דרוי צעהן וווײַבער
און איין מאן“,

„פון א בת-מלפה
מייט צוואונציג
פעלד-גוזלנים
געבען דאנציג“ —

ווײַ זײַ האבע
מייט געוואָלד
אין א גרויסטען.
טיעטען וואָלד

ז' מערפיהרט
און דארט פערבארגנע
אין אהייל,
און ווי אויף מארגנע

אייז גענאנגען
דורךן וואלד
א בעהעלפער
יענקעל שפאלט,

נאך א שטעהקט
צו דעם קאנציג
פאר די יונגלעך
מק'ק דאנציגין

האט די בת-מלפה
געפונען,
די נולנים
אין א ברוונען

זעדר קלונג
ארײַנגגענארט,
אלע צוואנטיג
דארט פערשפאלט

און אוועק
ביינאכט פאמעליה
מיט דער בתימלפה
צום מלך :

ווײַ דער מלך
האט בעליונט
דעם בעהעלפער,
וועלבער וואהנט

אייצט אין גינשפידיג,
האלט דארט סקלאדען.
פיהרט געשעפטען,
געהמטע פאדריאדען...

און איזוי
אויף דרייצעהן אייל
א ראמאן
און זיעבען מהיל...

* * *

די זשאָרנאנע
גראמען-קליבער –
שאָרְפַּע מִתּוֹת
וּאוֹשְׁנָעַ שְׂרֵיְבָּעַר

מיט פאנטזיזעם
א בראנד ! –
האבען היפך
איינגע'שפאנט

א פאר ציינען
אין א שליטען
מיט א בחמה
אין דערטיטען

און געבראכט
פאפיער א בארג
און געוואנט,
או אויב סיאז קארג

וועלען זי –
מען זאל ניט זארגען –
נאך אווי פיעל
ברײַנגען מארגען :

שירים, מליצות,
ווארט צו וווארט
אנ'אנטיך
צונזעפנעהרט,

וּ. לְמַשֵּׁל :
טָאַטָּע,
שְׁמָאַטָּע ;
צִיעַגָּע ,
פְּלִיעַגָּע ;
אַיְצִיעַ,
פִּיצִיעַ,
פִּיצְעַרְיכִיעַ ;
קָעְפָּעַל ,
קָנָעְפָּעַל ,
טָעְפָּעַל
זַיְד ;
אֲפִיקּוֹם ,
קִימָעַן ,
רוֹיְד ...

קוֹרֶץ גְּעוֹזָאנְט –
אוּזָעַלְכָע גְּרָאָמָעַן .
וּוְאָם מְעַן קָאַן
מִיטַּזְיַי זַיְד סְמִינַן ...

* * *

די פאלעטישע
קריטיך –
שמאטעם, בו
חאטעש דרייזען בריך.

ספליאטקעם, מעשהילעך
צומ לאכען
פון אינטימנע
פרעמדע זאכען :

ויאם טרינקט דער,
ויאם יונגער עסט,
ווער בי וועמען
זיצט אויף קעסטן –

מייט א שפראזך
ויאם זי צו הערען
בעל-ענלהם
דארכ מען ווערען ...

אויף פאפיער
פון שענטטען ארט
האט משיחן
געבראכט

זין אטשאט
דעָר פרנס-חיזדַשׁ
וואו ס'אייז יעדע
ציפור קודש:

וואם, פון וועמען,
ווײַער און וועם –
און קײַן קאָפִיקע
בֵּי דעם...

אידר אטשאט –
די תלמוד-תורה,
אַבְגַּעְדוֹקֶט
מיט מרה שחורה...

און דער הקדש
און די שוהל –
אנ'אטשאט
מיט ציפור פול:

וַיְפִיעַל שְׁפָאַלְטָעַן,
וַיְפִיעַל לְעַבְעַר
אֵין דַי וּעֲנָד
אוֹן אֵין דַי דְעַבְעַר.

וַיְפִיעַל חַיְצָוָנָג
גַּעַתְמַט אַוּעַק
סִזָּאַל דָּאַרְטַז זַיִן
אַקְעַלְט — אַשְׁרַעַק.

דָעַר רַאֲבִינָעַר —
זַיְנָע דְרֶשֶׁות,
וּוְאַם פָּוּן זַיִן
שְׁלַאֲגַט אָן חַלְשָׁוֹת...

בָּעַלְיַ-טַאַקְסָעַם —
דָעַם קָאנְטְרָאַקְטַז,
וּוְאוּ עַם שְׁטַעַהַט
בְּפִירְוּשׁ: «הַאַקְטַז».

רַיִסְט אָוּן שִׁינְדַט
דַי הַוִּיטַפָּן קוֹנָה,
וַיִּפְנַז אַיְעַר
גַּרְעַמְטָעַן שְׁלוֹנָא...»

די רבנים,
די מופלנים –
שאלות-תשיבות
וועגען סיגים.

יונסֶךָ
און חליצה,
סמנ-גערות
און מציצה...

חברה-שנידער –
נאנצע פעך
מיט מסירות
אחן אנטעך:

אויפֿ די קלעפֿ
הושענארדבה
אין בית-מדרש
פאר דעם גבאי.

אויפֿ דעם סטראאטטעס
ד א ח אַדְרֵז
אויפֿ דער שוהל
און אויפֿ דער באָד...

די מלמדים
פונַּם שטעדטיל –
א פאדראבעןעם
לאנגען צעטיל

ווײַפְּיעַל מאָל
אויף יעדע שעה
שטערבען זי
פֿון דענגער דאָן

ווײַפְּיעַל קְרוּמָע
און האַרְבָּאַטָּע
און זאָקִיע
און פְּאנְפְּאַטָּע

זענען צוֹוִישׁען זי
פארהאן,
און דערצִי
געמאכט אַ פְּלָאַן

אַ קָּאַרְטִּינָע
פֿונַּסְטָהָרְדָּר
וואּו זִין אַרט
פֿערְגְּנְעַחְמָטְ דָּאָרְטָ יְעֻדָּרְ:

וואו די קוואטשקע,
וואו די צייג,
וואו די בעט
און וואו די ווייג...

וואכערניךעם –
לאנגע ספיסקעם,
ווי געמאטיעוועט
די קישקעם

בי יתומים
און אלמנזט
מיט פראצענט –
פאר גרוים רחמניות...

דער פאדריאדטשיך
פון דער באד
האט געבראכט
א לאנגען סטשאט.

וואו מאיז דייטליך
אלין פער'שרייעבען,
וואם בי איהם
אייז ניט געליבען...

פָּוּן אַיְסְפֶּרְאֹוְנוֵיך
דָּעֵר דִּיעַסְיָאַטְמָקָע
הָאָט גַּעֲבָרָאַכְט
אַגְּנַצְעַטְאַצְקָע

פַּילְ מִיטְ יְוִידִישָׁע
דָּאַנְאַסְעָן,
אוֹן גַּעֲזָאַנְט
בָּזָה הַלְשָׁׂוֹן:

— הַיּוֹת, דָּעֵר עַזְלָם
גַּעֲהַת אַוּעָך,
טָא גַּעֲהַמְטְ מִיטְ זַיְד
אַטְ דִּי פָּעַק

סְפַּלְיאַטְקָעָם, פְּרָאוֹבָעָם
אַלְעָ סָאַרְטָעָן,
לָאוֹ מַעַן זַיְדָ שְׁוִין
רַעַשְׁעַן דָּאַרְטָעָן.

קוֹרֵץ, פָּאַפְּיַעַר
פָּוּן אַלְעָ וּוּרְקָ
גַּנְצָעַ סְקִירְדָּעָם,
גַּנְצָעַ בָּרְגָּ —

א דערקוויקעניש
צו זעהען!...
אבער הערט,
וואם ס'אייז געשעהן:

או משיח
האט בעטראכט,
וואם דער עולם
האט געבראכט —

אט די אלע
אלטע שמאטעם,
דא מיט לעבער,
דארט מיט לאטעם;

אט דעם שמוץין,
דאם מיסט און שטוייב,
וואם עם מאכט אונז
בלינד און טויב,

וואם פערצאמט
דעם וועג דעם בריטען.
ווײַ מיט גראבע,
שׂווערע קייטען.

און עם מאכט
צו שפאת און שאנד
ארנווער פאלק
אין גאנצען לאנד,

ב" דעם מינדסטען
אין די אויגען, —
האט ער טיעף
דעם קאָפּ געפויינע

און געזאגט:
— נײַן, ברידער, נײַן...
אפשר איז דאס
נוט אוּ שעהן.

אבער הוּ
גאָר אלָע זאָכָען,
אוֹיפּ די בְּרִיךְ,
וּוֹאָם אֵיךְ דָּאָרֶךְ מַאֲכָעָן.

ניט אֹאָסָן
סָאָרֶט פָּאָפִיעָר,
ליַעַבְעַד ברידער,
טוֹיְגַ פָּאָר מִיר

* * *

פָּנוּ דַּעַם בִּיטְעָרֶשׁ
אוֹן בִּיזָּעָן
גָּלוֹתָה, — יִדְעָן
צָו דָּעֵרְלָעָזָן ...

אוֹן מְשִׁיחָה
הָאָט זַיִן פָּעָרֶד
פָּנוּ דַּעַם שְׂטָעַדְטִיל
אַבְגַּעֲקֻהָרֶט

אוֹן מִתְמַרוּיעָרֶר,
שְׁמַעַרְץ אוֹן צָאָרָעָן
וּוַיִּתְפָּנוּ דָּאָרָט
אוֹוּעַקְגַּעַפְאָהָרָעָן ...

אין שמוינעוווקע.

(רייז-ביבלדער).

Schones Grabmal meiner Ruh...
Schöne Wiege meiner Leiden,
Heine.

דעָר אַרְיִינְפָּאָהָר.

אֲגַרְוֹם דֵּיר, שְׁמוֹינְעוּקָע, דַּי וּוַעֲגָן
פָּונְ מַיְנָעַ זִסְעַ קִינְדָּעַר יַאֲהָרָעַ!
מִיר זַעַנְעָן בַּיְדָעַ וּנְגַעַן גַּעֲוָעַן
אוֹן זַעַנְעָן בַּיְדָעַ אַלְטַ גַּעֲוָאָרָעַ.

פֻּעַרְקְּוַהְלָט, פֻּעַרְגְּלוּוּעָרט אַנוּזָעַר בְּלָוט,
פֻּעַרְפִּינְמְטָעָרט אַנוּזָעַר מַחְשָׁבָות...
דוֹ לַיעֲנָסֶט פֻּעַרְשָׁלָאָפָעַן אוֹן פֻּעַרְבְּלָעָנדָט,
איַהֲ פָאָהָר צֹ דֵיר אוֹיפָ קְבָּרָאָבָות...

דעָר בָּעַלְעָגְלָה שְׁמִיְיסָט אוֹן פִּיְיפְּט,
די רַעֲדָעַר קְרַעְבָּצָעַן, קוֹוִיטְשָׁעַן, קְנָאָקָעַן;
אוֹיפָ יַעֲדָעַן שְׁרִיטָט אוֹן טְרִיטָט אוֹן גְּרִיטָט
דעָר וּוְאָגָעַן בְּרַעְכָּעַן הַאָלָזָן נַאָקָעַן...

נאר, מילא וואם, מאהרט אזי
שווין פמה יאהרען – אויף ירידען,
אויף טרגעם, חתנות... עם בליבט
די וועלט א וועלט, מיר – בליבען יודע!...

אין סאמע שמויינגעוקע.

נו, דאנקען נאט, געקומען!... בזעה
בעקאנטער ערטרער פון דערוויטען.
גוט מארגען, שמויינגעוקע! עם רוויישט,
עם קאכט און זידט פון אלע זיטען!...

ווע פון קדמוניים איז דא אלץ
אויף אלע גאמען, אלע מארקען;
דער בית-מדרשה און א דאך,
דער בית-הקבורות און א פאראקען.

עם פייפט, עם בלואוט דער שטודט-זונד.
אין תלמוד-הזרה טלאומטער!...
און עולם לעבט! עם קאכט, עם זידט,
עם ארבעט, לעבעדיגער פאטער!...

עם קאכט און זידט, עם רויישט און ברומט,
און איך קלוייב נחת אין דערמיטען ...
א נאנצען טאג געה איך ארום,
איך געה ארום און מאָך וויזיטען:

בְּיִ'ם רְבָ.

מיין ער'שטייער וויזיט – צו דער קרוין פון דער שטאדט,
צו דעם מרא דאתרא. בייטס רב'ין
איו רוחיג און שטיל; נאט בענישט מיט גענאלד
בעשיינט און בעזעליגט זיין לעבען.
על התורה ועל העבודה פערבראכט
איין שטעדעטיל האט ער איהדר דרייסיג –
גערוהט ביידטאג און געלערענט בעידנאכט,
די ספרים געלגעטען זעהר פלייסיג.
אייצט האט ער מיט אנדרע זאכען צו מהונ
נית ווילענדיג: ריאשיט, תנאי-גנטים
פאר זאפאסנע... הכנסה? עם הייבט זיך ניט און
אודאי, ער נעהמת און מיניט איהם,
נאָר, מישטיינט געזאגט, וואָם איך צו נעהמען בי זי?

אָ דְּרִיְעֵר אַיז אָוַיךְ אָמֶטֶבֶע ;
 פְּרוֹב זָאנְג אַיהם : נְגִיב נְאָךְ , וּוּעָרְט אַקְלָאנְג , אָגָעָשֶׂרְיִי
 אָן יְעָדָרָרָר זָאנְט נְאָךְ אָדָעָה ! ...
 חַוֵּץ נְטִים אַיז שְׁמוּנָעָוקָע סָאמָע דָעָר אַרט .
 פָּונְן וּוְאָנָעָן שְׁוֵין עַטְלִיבָע יְאָהָרָעָן
 מַעַן קְלוּיְבָט זִיךְ אֲרוּסִים אָן מְפָאָהָרָט אָן מְפָאָהָרָט –
 וּוְאָהָזִין ? מַאְכָתְנִים נִימְט אַויִם , אַבְּיַ פָּאָהָרָעָן :
 אַין קוּבָּא , אַין הַאֲצַעְקָלָאָז , גְּשָׁן , פָּאָמִיר ,
 אַרְגָּעָנְטִינָא , קָאנָאָדָא , אָוְגָאנָאָדָא ,
 אָוְרָעְטָטָן אַוְרָעְטָטָן אֲוֹרָט אַוְרָעְטָטָן – שְׁטָעָהָת בַּיְ דָעָר טָהָוָר
 אַגְּעָנְטָעָן שְׁוֵין גְּרִיְיטָע אַבְּאָנְדָע .
 מְזֻועָט אַיְיךְ פָּעָרָעָהָמָעָן מִיטְאָלָץ וּוְאָט אַיְידָר הָאָט
 אָן הַיְידָא ! מְפָאָהָרָט , אָנְחָמָה !
 אָן קוּמָעָן צְרוּיק זָאל שְׁוֵין הַעַלְפָעָן אַיְיךְ גָּאָט
 אָן רַאְטָעְוָעָן אַיְיךְ דַי נְשָׁמָה ...
 דָעָר רָב , זָאל גְּזַוְונְד זִין , פָּעָרְשָׁטָעָהָת וּוּי עַם נְאָגָט
 דַי יְוִידִישָׁע קְרָאָנְקָע נְשָׁמוֹת .
 זָאנְט מוֹסְרָ דָעַם עַולְם , זִיפְצָט נְעַבְיךְ אָן קְלָאנְט
 אָן שְׁרִיְיבָט דַי אַגְּעָנְטָעָן הַסְּפָמָזָות ! ...
 עַר מוֹסְרָט דָעַם עַולְם , אָזְוִי וּוּי עַם פָּאָמָט ,
 אָן בּוֹינְטָפָאָר דַי גְּבָרִים דָעַם רַוקָּעָן ;

ער לערענט און פֿסְקַנִּיט און דָּאוּעַנְט און פֿאַסְט
און איז מחרים דעם „חדר מתוקן“...

בִּיְמָרָאָבִינָאָר.

בִּיְמָרָאָבִינָאָר האָב אַיךְ
דעם ווֹיזִית גוֹט אָוּן גַּזְזָה
אַבְגָּעַפְטָרַט: „וּוְאַם מַאֲכַת אַיהֲר, הַעֲרֵר דָּאַקְטָאָר?“
— „וּוְאַם אַיךְ מַאֲהָה, פֿרְעָנְט אַיהֲר?“ עַט,
דא אַברִית, דָּארְט אַגְּט,
וּסְמִיא נָא מַוְיַּעַטְיוּ קָאָק וּוְאַדְמָסָא*) —, זָאנְט עַר —
פָּונְטָעַט צָו מַעַתְלָעַת
דא פֿעַרְשָׂרִיבָעַן אַמְתָה,
דָּארְט אַחוֹפה, — עַם גַּעַתְהָ וּי אַמוּמָז;
כְּגַעַתְהָם פָּא טַאַקְסָעַ פֿאָר אַלְעָז,
עַם מִיר הַאֲנִיג אָוּן שְׁמַאַלְעַן
אונָן עַם לְעַבְטָ זַיְהָ וּי אַיְן פֿאַרְאָדִיז מִיר.
אונָן שְׁוֹהֵל יְעַדְעָם יַאֲהָר
הַאֲלָט אַיךְ רְעַדְעָם אַפְּאָר

*) אַלְעַם וּי סְפִירָה זַיְהָ אַיְף דָּעַר וּוּלְטָה.

(קלוגע רעדעם, מיט דרש און מיט חקר).

דרי' מאל יידע וואך

שפיעל איך ווינט און דערנאג

חאָפַ אַנְאָקָעַלַּע איך בִּים אַפְּטִיכְעָר.

איינט נאָר האָט מֵיר גַּעֲפָעַהְלָט:

אייצט איז, ווייסט אַהֲרָן, אַ וְועַלְתָּ

אַ דּוֹלָע, – צִיקָּאוּעָ צַו זַעַהָעָן, –

יעַדְעַם יוֹנְגָעַל, אַ שְׁנָעַק,

ליַאֲרוּמַט, שְׁרִיַּיט אַהֲן אַגְּעָק:

מעַן מוֹזַעַן קְזֻדֶּשֶׁ פָּעַרְשְׁטָעַהָעָן!

מִילָּא ווָאָם זָאָל איך טְהָאָן:

טְאַגְּזַ אַיךְ אַוְיךְ אַגְּזַם קָאָהָן

אַהֲן, בְּדַי דָּאָם גַּעֲפִילְדָּעָר נִימַּת הָעָרָעָן.

נוּהָם איך שְׁטוֹנוֹנְדָּעָן פְּמַעַט

יעַדְעַן טָאנָן; כִּבְין שְׁוִין מַאְטָן,

טְשָׁאָרָט ווְאוּמִי,* נָאָר איך לְעָרָעָן אַהֲן לְעָדָעָן...

• • • • • • • • • • • •

אַהֲלָב יְאָהָר שְׁוִין, – אַהֲרָן הָעָרָט?

סְאַזְדָּאָךְ פָּאָרָט עַפְּים ווּעָרָתָה;

*) גַּעַמְפַּס דָּעָר טְיוּוּל.

און וויאם מיינט אידר? ס'או נאר ניט קיין חדיש,
או נאך א יאדר דרי"
וועט קאנען שעון פרי"
ער אויסלעגען " יורק ע" אויף יודיש! ...

א קאנצערט.

איך האב בעקמיען א בילעט
פונ היגען דאמען קאמיטיעט
אויף א קאנצערט אין זאל "סאבראני":
מאדאם פראסקאוויא לאקשענברעם,
מאדאם פאנס-קאצעלקומט מאלאנייע
עמאנוואלאוונא, מאדאם
געטראודע לוואונא טאראראם,
אוודאטיא טשואק, אונגעט הארמידער
און פריילין עמא קידער-ויזער
מייט פריילין קאטיא קאדע-شمאלץ;
ז"י אלע האבען דרי" חדשים
געבענט, געלאלט, במנונג נשים,
געווין פערארבעט ביין האלו,
געדרוקט אפשיעס און פראגראמען

און א בופעם דארט צונגערײַט
טפל המינימ, פײַן און ברײַט.
און לעבען זאלען טאכע דאמען!
עם איז געווען אואָ קאנגערט.
וואָס יודען האבען מקדמוניים
נאָך ניט געזעהען, ניט געהערט
פֿון אַמִּין אוַיסנאהָם פֿון אַזְּוִינָם:
דער זאל האט וואָנדערליך גענלאָנט,
בעפֿוצט מיט פֿלאָגָען, צוֹיְנָעָן, בלומָעָן;
דער עַולְמָה האט זיך הֵים גענָמָעָן –
מעָן האט געַשְׁפִּיעָלָט, מעָן האט געַטָּאנָצָט,
מעָן האט געַהְלִיעָט... אָן געַבְּלִיבָעָן
הכְּנָסָה אַיז אַרְוֶבֶל זִיבָעָן!!!...
אוּיפֿ מְעוֹזָת חֲטִים? – זַעַדר פֿײַן;
אוּיפֿ מְצֹוֹת נִיט, נָאָר עַל כָּל פְּנִים
געַנוֹג אוּיפֿ יְחִיז וּוּעַט עַם זַיְן
פָּאָר אַלְעָ שְׂמוֹינָעָוקָעָר קְבָצָנִים...

אַ מִיטִּינְג.

גַּזְעָטָעָן זְעָנָעָן אַרוּם טִישׁ

דער אינושעניער אַנוֹפְּרֵי קָנָבָעַל,
צָוּוִי אַדוֹאַקָּאַטְּעַן לְאַקְשׁ אָוּן קְנִישׁ,
דער היינער דָּקְטָאָר קְרוּמְעַשְּׂנָאַבָּעַל
סְטִיעָפָאָן פָּעַטְרָאַוִּיטְשׁ מִיטְזָן הָעָרָר
מְאוֹרְיִקְיִי פִּימְסֻעְנָהָאַלְזָן, זַיְן שְׁוּעָהָר
וּוְאָם הָאַלְטָן אַרְעַנְדָּעָם, נַעֲמָת פָּאַדְרִיאַדָּעָן,
בְּעֹזִיץָן אֵין שְׁטָאָדָט צָוּוִי צִיקְעָרְ-סְקָלָאַדָּעָן
אוּן שִׁקְטָן נְדָבָות טִיעָף דִּיק אוּן פָּעַט
אֵין דָעַם טִירְעַמְנָעָם קָאַמְּטָעָט ..
חוּץ זַיְן גְּעוּזָעָן זְעַנְעָן דָּאַרְטָעָן
אַינְטָעַלְגָּעַנְטָעָן פֶּלֶם אַרְטָעָן ..
מִיט וּוּלְבָעָן שְׁמוֹינְעַוּקָע שְׁטָאַלְצִידָט
אֵין קְלוֹב בַּיְן אַלְעָן גְּרִינְעָן טִישָׁע ..
צְנוּוֹינְגָּרְוָעָן אוּן גְּעַפְּרִיהָרָט
דָעַם מִיטְינְגָן הָאַבָּעָן לְאַקְשׁ אוּן קְנִישׁ ..
גְּרַעְדָּט הָאָטָם קָנָבָעַל :

— גְּאַסְפָּאַדָּא ?

— אֵין שְׁטָאָדָט בַּיְן אָוּנוֹ אֵין אַיצְטָן הַוִּיחָה —
מַעַן בָּאַקְטָן פְּרָאָגְרָאַמְעָן אוּן פָּלָאַטְפָּאַרְמָעָם
מִבְּחָן גְּרִינְדְּלִיבָעָן רַעַפְאַרְמָעָם,
אוּוִי וּוֹי מְצֹוֹת אֵין פָּאַדְרִיאָד .

און וווער ? יונגעאט'שען, ציוניסטען,
 וואם וואקסען איזצט אויף אלע מיטטען ! ...
 בגין, עם זאל אויף אונז קיין חshed
 ניט פאלען, דארפערן באָלד דערלאָנגען
 מיר אַ פֿעְטִיצְיַע, אַ פֿרְתַּב,
 פון אונזער קלאמ, אוּ מיר פֿערְלָאנְגַעַן
 און בעטען "אורלאָונְיעַנְיעַ פרְאֹו" *)
 פֿאָר זיך אלְיַין נָאָר, בִּיחִידּוֹת
 פון דעם קְהִלָּ – פֿאָרְשְׁיוּעַ זְשִׁידּוּם, **)
 און סְזָאָל ניט שְׁטַעַהָעַן אֲפִילּוּ דָּאָרט,
 ניט זֵין קְיַין זֶכֶר פֿוֹנְמַס וּוְאָרט
 "יעוֹרְרִיִּי" אַין אָנוּזְרָעַ זְאָקָנָעַם :
 מיר זענען רְוָסָעַן ! רְוָסָעַן, נָאָר
 פון תְּזַרְתְּדִמְשָׁה. דָּאָם אַיְזָנָאָר,
 וואם מיר פֿערְלָאנְגַעַן. בְּנָאָמָנוֹת,
 גַּעַהְמַט מִיקָּה : אֲנַאְמָהָעָר וּוְאָרִיאָג
 אַ רְוָסָאָפִיאָט, נָאָר פָּוָן תְּרִיְגָן,
 אַנְעַכְטָעַר פָּאַנְיָע – מְדָאָזְרִיתָא ! ...

*) די פֿערְנְלִיכְוָנָג פָּוָן די רְעַבְטָע.

**) שְׂמַצְיָגָן יְוָדְלָעָך.

הערד קנאבעל רעדט א שעה און צווי,
 ער קאכט, ער פלאמת... נא רהערט א מעשה:
 אין מיטען דריינען – איך דערזעה –
 ער וווערט פערציגטערט ווי פון פיעבער,
 בליה ווי די זונאנד... ער שפֿריגנט אַריַבער
 דעם טיש... ער פֿליַהט פֿון זאל אַין קִיךְ.
 בעהאלט זיך אויפֿן אַיּווען נִיךְ...
 נאָר וואָסֶזֶשׁע אַיז דָּאמֵם מִיטֵּן גִּבְּזָר,
 מיט דעם וואָרְיאָג, דעם רַומְאָפִיאָט,
 דעם עכטען "רַומְקִי פָּאָמְרִיאָט"?
 אַיהם האָט זיך פָּאָרְגַּעַשְׁטָעלְט... ווער? הַטְּן?
 עַמְּלָק? אַסְׂוָר, -- גְּלָאָט אֹזוֹי
 אַקְּזָאָק, לַיְעַבָּע פְּרִינְד! אַוְיְ-אוְיְ!
 אַקְּזָאָק פֿון זִין לַיְעַבָּע נַאמְעָן...

נאָר ווי בעקאנטע האָבען מִיד
 דערצעעהלט, אַיז פָּאָרְט שָׁוֵין די פָּעַטְצִיעַ
 דערלאָנגַט – אוַיְף הַעֲרֵבָאוּעַ פָּאָפִיד
 אַין מיט אַהֲבָר פֿון פָּאָלִיצִיעַ...

פֿבּוֹר.

ニיטה פאר דעם טויט קיין צוֹרטַיְיעָרֶעֶר קרבן.
דעָר שמוינעוקער עיזֶר אוֹז נעכטען געשטארבען,
דעָר גביר, וואָס מיט אידם דאָט געליאַרִימֶט אַוּעלֶט;
געַהָאָט וואָס אַמְוֵיל קָאנֶן נָאָר אַוְיסְרִיְידֶעֶן: גַעַלְד
און פֿבּוֹד: גַעַלְעַט אַין אַפְּאַלְאַז – קַזְמִימִית,
געַפְאַהָרָעָן אַין קַאֲרָעַטָּעָם – פְּשָׁוֹט אַחִוָת,
געַוּעוֹעָן, ווי סַהִיכִיסֶט, אַבְנִיחִוָיד בַּיְ גַאַט ...
און היינְט אַיז גַעַוּעָן דַי לְוִיה אַין שְׁטָאָדָט.
איַדָּאִ, אַלְוִיה! מַעַן רַעַדְתָ נִיט פָוָן יָדָעָן –
אַדְרִיטָעָל נִיטה אַוִיפָט דַי גַרְעַטָּע יַרְדִּיעָן:
בעֲגַלְיִיטָעָן דעם גַבִּיר אַוְיפָן הַיְלִינְגָעָן אַרְט
און אַנְטָהָאָן אַזְעַלְטָעַנְעָם פֿבּוֹד אַיהם דַאָרָט
איַז – הַעֲרָט אַיהָר? – בְכֻבּוֹדוֹ וּבְעַצְמוֹ גַעַנוּמָעָן
הַאֲדָזָן אַיסְפְּרָאוֹנוֹק, הַאָט פְּרִינְדָלִיךְ גַעַנוּמָעָן
און לאָנגָ נָאָךְ דַעַר מְטָה פַאֲדִידְוָטְשָׁקָו גַעַפִּיהָרֶט
די "וַיִּסְטָעַ" אלְמָנָה אַין טְרוּיְעַרְנָעָם שְׁלִיעָר,
געַגְעַבָּעָן, צָו מַונְטָעָרָעָן, שְׁמַעְקָעָן אַיְדָר סְפִירָט,
איַן פְנִים גַאֲלָאַנְטָגָעָן גַעַפְאַבְטָמָן מִיטָן וּוּעִיד ...
דאָס הַאֲדָרִין הַאָט גַעַפְרָעהָט זִיךְ צָו קוּקָעָן אַוִיפָט דעם

ואון היגער איספראווניק האט לאנג שווין א שם,
 נאר פֿשׂוט גערעדט פֿון א רישע-מרושע . . .
 דער עולם אין שטאדט האט געשאצט די ירושה
 אין נחת געקליבען. דערהערענדיג ווי
 צווּיַּ שמוינגעוקער פריזים. אין דוקא פֿון די,
 וואם האבען לײַעפֿ יודען ניט איברג אפֿילו,
 דערצעעהלען: «געווען א פֿינאנסאווער עילוי,
 פֿון קינדוויז אריין מיט די פֿיס, מיט די הענד
 אין חבמת הבعروז, אין חלבת פראצענט,
 געפֿיהרט פֿאָר דער נאָז פֿמה פריצים און נדוּלים
 און טִיבְּעַלְעַךְ זענען געפליגען אין מוויל איהם
 געבראטענע. פֿעטע, א טוֹין יעדע וואָךְ;
 מיט דעם פרעדוואידיטעל מהויתן געווארען
 און בִּיְמַ נּוּפְּרָנָאָטָאָר גַּעֲוֹעַן בְּלָזֶלֶךְ.
 גענעראלען אוֹיפֿ כְּבָוד צו איהם פֿלְעַגְעַן פֿאהָהָרָעָן;
 מעdalיען מיט ליענטעם געהאט אהָן אַנְיַעַק
 פֿון אַשְׁבָּנוֹן, פֿון סְפָּרְד, פֿוֹנִים טֻרְקָה, פֿוֹנִים גְּרָעָק,
 פֿון הוֹדוֹ, פֿון כּוֹשֶׁ, פֿוֹנִים פְּעָרָם, פֿוֹנִים טַאָטָעָר . . .
 אַכְּבָּוד, אַגְּדוֹלָה, — דּוֹ, גַּאֲטָעָנוֹיְדָפְּאָטָעָר! . . .

* * * * *

אָה, מֵיַּן פְּאָלָקְ! מֵיַּן נָאִישָׁ, אַלְטָעָם

פאלק! פערבראָרג דיין שמערץ, בעהאלט עס
טייעס איז האָרצען! ... אויב ניט געלד,
ווײַפעַל פבוד, קבצַן ליעבער,
בירושה לאָזען אַובָּר
דיַר דיַ נְבִידִים אויפַּ דער וועלט! ...

צֹרִיק.

איך פאהר צורייך, פערטראָכט אָזֶן שטום...
עם הויבט זיך אויף אַוינְג אַקָּאלטער,
יאָנְט וואָלקעַנְס שטויב אָזֶן זאמֵד אָרוּם...
עם רויישט אָזֶן ברומט דער וואָלְד דער אלטער...
עם רויישט אָזֶן ברומט דער שטָוָרמוּינְד...
דיַ חָמָרָע וואָקְסַט פָּונְ אַלְעַ זַיְטָעַן...
עם וואָיָע וועלְפַּ, עַם בִּילָען הַינְּד...
עם בלִיצַט אָזֶן דָּונְעַרט פָּונְ דָּעָרְווּיְטָעַן...
חוּרִים בּוּשְׁעוּן אַזְן דָּאָרְפַּ...
דָּעַר ווַיְכָרַע דָּרְעַת זיך נְבִער, הַעֲבָר,
דאָ מָהָוֶת אַפָּאָרְקַען עַר אַוְאָרְפַּ.
דאָ רָאָרְטַּעַן עַר ווּנְד, דָּאַ רִיְסַטַּעַן עַר דָּעְבָּר...

די נאכט איז קאלט, די נאכט איז שווארץ –
זי זידט מיט שנאה, האם, נקמה...
אהים, אהים, מײַן קראנקעム הארץ!...
אהים, מײַן עלענדע נשמה!...

נאכט ליעדר.

L

.א.

דאקטוירום זאגען – איך בין קראנק,
אוילדע קרענק האט מיר געטראפען:
אוועלט מיט יודען ליינט און שלאלפט –
און איך נאר אינגר קען ניט שלאלפען...

דאקטוירום זאגען – איך בין קראנק,
און שרעקליך זענען מײַנע שמערטצען:
אוועלט מיט יודען זיצט און שוויינט –
איך אינגר רײַס זיך אויפֿן הערצען.

שרוי חי וקיטז, זופֿן און ווין
און זינגע נאר טרייעריגע ליעדר...
אה, לאוט מיר ווינען אהן אברען!
אך, לאוט מיך זיפֿצען, מײַנע ברידער!

איחד וויסט אויף וואם איך ווין? הערט אום:
איך האב אביבעלע געלעוזן;
דארט איז בעשְׁריבען, או אמאָל
אייז אויף דער ווועלט אַפָּלְק געוועזן, –

א גרויסעם פאלק, א שטארקעם פאלק,
האט פיעל געהאט אי שטעדט, אַי פעלדער
פייל דערפער, נערטנער, שעפסען, פיה,
פייל טיעפע טיבען, נרינע וועלדר;

פייל העלדער האט געהאלטשע לאנג
דאָם פאלק אַין פחד אַון אַין מורה:
פייל פעלקער האבען בּי דעם פאלק
געלערענט וויסענשאפט אַון תורה,

און איצט ...

יא, אמת! – איך בין קראנק –
אוילדע קרעניך האט מיך געטראפען:
אוועלט מיט יודען ליונט אַון שלאפט –
און איך נאָר אײַנער קען ניט שלאפען! ...

ב.

דער עוילט שלאפט! – דער געגעצט נאָך
און יונער חראפעט שוין בשלום ...
ווער קלאָפט צו מיר? – אַ, דאמ איז ער,
מיין אלטער חבר – דער בעלהלום.

איך בין מיט איהם שווין לאנג בעקאנט
און קען פון איהם ניט פטדור ווועדען...
ער קומט צו מיר, ער געהמאט מיך מיט,
צינדט און זיין קלײַנִינְקען לאנטערען —

— קומ, ברודער! — זאנט ער — קומ מיט מיר;
דער זיגער האט ער'שט צוועלט געשלאגען —
עם אויז נאך לאנג, עם אויז נאך וויט,
ביז עס וועט אנהיבען צו טאנגען...

קומ, ברודער, קומ, פאר דיר אויז דאך
ניטה קיין שלאף, ניטה קיין פריעידען
טא האב חאטש נחת קוקענדיג,
ווײַ זים און רוחיג שלאפען יודען;

קומ, ברודער, קומ-זשע!...
— און איך געה.
ווײַ פינסטער אויז פון אלע זייטען!
עם בילען נאר די יאטקע-הינד
און ושבעטס קוואקען פון דער ווייטען...

קײַן מענישען-שטימע הער איך ניט,
קײַן אײַנציג ליבט זעה איך ניט ברענען...
נו, שטעל זיך אב — אט זענען זי —
בעקאנט בעילדר, אלטע סצענען:

אט שלאפט א יוד – א פינגער יוד,
 ר' אברהם-שלום קאנטער-מירער;
 ער איז א גראיסער בעל-הבות
 און איז דער גראנטער שטעדטיל-פיהרער.

מען זאנט: "דער קאראם (א מין פיש)
 האט האלט איז שמאנד געפרגענעלט ווערטו."
 – אט ווי דאמ פישעלע – איז שמאנד,
 האט האלט דער "כבוד" זעהר גערען

צ'ו קאכען זיך, צ'ו פרענגלען זיך
 בי אברהם-שלום זיין הערצען....
 אָך, וויפיעל טרחה טראנט אויף זיך
 און וויפיעל האט ער, נעביך, שמערצען?

ער מוז דאך זיין – פערשטעט אידער מיך?
 ר' אברהם-שלום קאנטער-מירער,
 צ'ו וויל, צ'ו נײַן, עס העלפט דאך ניט –
 ער מוז דאך זיין דער שטעדטיל-פיהרער;

ער מוז דער גבאי זיין איז שוחל:
 ער מוז זיך, נעביך, געהטען ששי;
 ער מוז דאך סטארען זיך צ'ו זיין
 א גבאי אויך איז חברה-קדישא,

און גאר ניט ווילענדיג האט ער
ג עמו זט דאך פאר הוועגענארבָּה
געhn מיט א... יונעם... ווי רופט מען עס?...
אויפֶּ צלאל-בער, דעם אלטען גבא...
...

היינט וויפיעל האט איהם אבעגעקאמט –
עם איז דאך גאר ניט צו בעשריבען –
עם זאל בי זוי נאך אויפֶּ דריי יהר
די מאקסע פאר זיין שוואנגער בליבען...
...

אָה, זעהט ווי, נעפִיךְ, מ אָט אַז ער!
ער שלאפט אָן זעהט אַזיסען חלום –
ער זעהט... אָה, ווועקט ניט, ווועקט איהם ניט, –
אַגוטע נאכט, ר' אַברְם-שְׁלוֹם!...
—

.ד.

אט שלאפט אַדָּמָע... שטעהת, ווארט אוים:
אייד קענט דעם סוחר אל-יחנה,
וואם פיהרט פאַרכּויפֶּן ווינד מיט רויך
און האָלָט אַקרעטשמע אויפֶּ דער לבנה?...
...

אַיְהָר קענט אַיְהָם טַרְעָפָעַן יַעֲדָעַן טָאג
פָּוֹן צַעַח בֵּי צַוַּיִ, בֵּי דָּרַי דָּעַם זַיְגָעַר
אַיְן דָּעַר אַופְּרָאוּעַ ... אַטְּ דָּאַם אַיְן
זַיְן טַאַבְטָעַר ... אַיְהָר פַּעֲרַשְׁטָעַת — אַ שְׂטַיְגָעַר

דָּעַם סְטָאַנָּאוֹאַיִם מַאַדָּאַם אַלְיַין,
די עַרְשָׁטָע דָּאַמְּעַ אַיְן דָּעַם שַׁטְּעַדְטָעַל
אַיְן גַּוְטַּ מִיטַּ אַיְהָר : אַטְּ דָּאַ נִיטַּ לְאַגְּגַן
הַאַטְּ זַי אַיְהָר צַוְּגַעַשְׁקַט אַצְּעַטְעַל

אַן אַיְנָגָעַלְאַדָּעַן זַי צָוַם בָּאַל
צָוַם מַאַסְקָאַרָּאַד אַיְן דָּעַר „סָאַבְּרָאַנִּיעַ“
אַיְהָר הַעֲרַת ? פַּאֲרַשְׁטָעַת אַיְהָר וּוְאַם בַּעֲטַיִת,
וּוְאַם הַיִּסְטַּמְּ אַוְיִ אַמִּין קַאַמְּפָאַנִּיעַ? ...

הָא ? וּוְאַם ? אַיְהָר זַוְאַנְטַן : סָאַיְן נִיטַּ בְּדָאי
זַיְךְ נַאֲךְ אַזְוִינַעַ קַעַנְטַשְׁאַפְטַן יַאֲגַעַן ?
„סָאַיְן דָּאַ וּוְאַם בַּעֲסַעַרְמַן“ — זַוְאַנְטַן אַיְהָר — נָו ?
גַּוְטַּ, נָו ? וּוְאַם נַאֲךְ הַאַטְּ אַיְהָר צַוְּ זַוְאַנְעַן ?

— די קִינְדָּעַר יַאֲגַעַן זַיְךְ אַרְוִים —
אַבְּיַסְעַן וּוְאַם נִיטַּ אַיְן צַוְּ חַאְפָעַן ;
דָּעַר טַאַטְעַ לְוִיפְטַן פָּוֹן נָאַם צַוְּ נָאַם —
אַגְּמַילְתַּ-חַסְדַּ צַוְּ דַּעֲרַתְאַפְעַן ;

די מאמע האט דאם לעצטע קליעד
אוועקנעראנגען אין משבנות...
— נו, מילא וואם? נו, וואס-זשע אין?
עת, לאזט צו רוח — סאייז אהן ספנות...

שלאפט, שלאפט, מאמעעל! א גוטע נאכט!
דאם וואם האט אייך געואלט זיין, חלעבען,
וועט אויסגעהן צו דעם טאטענים קאָפ
און צו דער מאמעעס לייב און לעבען...

๗

אט אייז א פאלאייז... אה, ווי שעטן,
וואי פרעכטינגן: בין און סאמעד
זיד, לעדר, בראנזע, צעדער-האליז...
דא וואהנט א יודישער מלמד.

איידר לאכט, רבוזת?... נײַן, ווארט אויים —
סאייז נאר ניטא דא וואם צו לאכען;
אט ווארט נאר אויים — איך וועל איך באָלד
דעם השבּוֹן נאנץ פֿאָדראָפּוּן מאכען;

פָּנוּ סָמְעַד אִיז דֵּי יַאֲרְמָעְלְקָעַ –
זַי גַּלְעַנְצַט אָוֹן שַׁיְגַט פָּנוּ וּוּיְטַעַנְט;
דֵּי טַיְטַעַל אִיז נַעֲמַכְת פָּנוּ בֵּין;
דָּעַר נַאֲרַטְעַל אִיז פָּנוּ זַיְדַעַנְט;

פָּנוּ בְּרָאַנְזָע אִיז דָּעַר הַעֲנֶגְלִיְכְטָעַר:
דָּעַר קַאנְטַשְׁיק אִיז פָּנוּ לְעַדְעַר:
דָּאַם בְּעַנְקָעַלְעַ – דָּאַם בְּעַנְקָעַלְעַ
אִיז אַוִּיסְגַּעַשְׁנִיצְט פָּנוּ צַעַדְעַר ...

אַוְאַזְשָׁנָע בָּעַלְ-הַבְּתִיְשְׁקִיט! –
עַם, טַרְינָק אָוֹן שְׁלָאָף אָוֹן לְעַב אַין פַּרְיעַדְעַן
וּוְעַד בְּרִיט אָוֹן לְאָגָן, קְלוּיב נַחַת, קְלוּיב ...
אָה, לְעַבְעַן זָאַלְעַן טַאַקָּע יְזַעַן! –

אַלְעַהְרָעֶר בַּי אַנְאַנְדָּעֶר פָּאַלְק –
חָאַטְשׁ זָאַל עַר וּוְעַדְעַן אַוִּיסְגַּעַשְׁזִינְעַן –
וּוְעַט דָּאָה אַהְונְדַעְתְּ-טַהְיֵיל פָּנוּ דָעַם
נִיט זַעַהְעַן אַין דֵי אַוְיְגַע ...

וּוְאַם זַעַהְט מַעַן דָּאַרְט בַּי אַיְהַם אַין שְׁטוּב?
אַפּוֹסְטְקָע! וּוְאַם אִיז דָּאַרְט צַו זַעַהְעַן!
פָּאַרְטְּרַעְטְּלִיךְ הַעֲנֶגְעָן אוּפְט דֵי וּוּעַנְט
אָוֹן לְאָגָע בְּעַנְק מִיט טִישָׁע שְׁטַעַהְעַן;

מען הערט קייז קל ניט פון א קינד,
מען הערט קייז קול ניט פון דער ווייטען...
און דא, בי אונז? – עם זונגעט, עם קלינגט,
עם קאכט און זידט פון אלע זויטען:

די הוהנער שמוועסען ווועגען הרוש;
דער האהן שטודירט חונז;
דער גאנער דרשנט אויפֿן קול,
דער קאטאשען העלפֿט איהם מיט פונז;

דער רביצינס מזוניקעל
פרובט איבערשריען בידען...
דאם קעלבל טהוט זיך איהרים... עם שטעהט
מיט ריחות פון גנדען!...

און טאקו דא טהוט געהן א קול
אויעדע-ר-קיל פערחאפט דעם אטהעם
– נו! נו! מיט חזק! לעבעדיג!
ואלה המשפטים!...

די נאכט איז שטיל. דאמ פינטערניש
מייט יעדער רגע וווערט אלען גראפעער...
אייהר זעהט דעם פאלאץ, דעם דואראיין -
דא שלאפט א יודיישער פראפעסאר

ער שלאפט, צוקאפעטן לענט בעי איהם
א בינדעל גוטע, וויבע צרות...

ער זעהט אין שלאפט – איהם חלומט זיך –
ער שטעהט און שלאנט כפרות:

ער געהט דעם האהן – «אנו, זאנט ער –
אט זאג נאר מיר, כלבוץין,
וואם פאר אסדרה געהט איצט? הא?
דו שוויינט, ימחישמוניק!

דו שוויינט? טא נאָזשע דיר... אט, נא!
טא ווערדזשע די בפראַה!...

דעך רבוי שלאפט, און שלאפט ניט פראמט –
ער ליונט זיך ווי א שדרה...

פֿוּ בִּידְעַ זִיְתָּעַ שְׁטָעָהָעַ וּוֹאָךְ
גְּבִרְיָאֵל אָוֹן מִיכְאָל,
פֿוּ פָּאָרָעַנְטַ אָזְ אָרוּיָאֵל דָאַ,
פֿוּ הַיְנָטָעַ שְׁטָעַהַט רְפָאָל...

א גוטע נאכט איזה, רבינו!
וזאל נאכט מיך פאר די רייד ניט שטראפען –
א וועלט מיט יודען שלאפט נאָך... איזה
האט נאכט אלײַן געהיסען שלאפען...

ו.

אוועלט מיט יודען ליעגט אוון שלאפט.
דעך זיינער האט ערשות צוועלאָפֿ געשלאנען.
עם איז נאָך לאָנגַ, עם איז נאָך ווייט
ביז עס ווועט אַנְהַיְבָעַן צו טאגען.

איך געה אוון געה... די נאָכְט איז שטייל
און פִּינְסְטָעֵר איז פָּנוֹ אַלְעַ זַיְתָּעָן...
עם בִּילָּעַן נָאָר די יַאֲטְקָעְהִינְד
און הענער קְרֻעָהָעַן פָּנוֹ דָּעַר וַיְיַתָּעָן...

אַגְּנְצָעָר חִיל שְׁלָאָפֿט אַזְּ קְלוּזַּ –
די אַרְעַמְ-בָּחוּרִים, פְּרוּשִׁים;
עם הַזְּדוּשָׁעַט דָּארְט אַחֲרָאָפְּעָרִי
מייט אַלְעַ לְבַּבְ פְּרוּשִׁים...

דעך שטאדט-באָק בלאנושעט אויפּן מאָרכּ
נדבות קלִיבְעַנְדִּיג אַוִּיפּ שְׁבַּת...
איַז מְקוֹה טָאנְצָעָן אַוִּיפּ די טְרַעַפּ
אַפְּשָׁרְ-טָאנְזַ אַמְּנִין זְשָׁאָבָעָם...

קיַיְן מעַנְשָׁעַן-שְׁטִימָעַן הָעָר אַיְּה נִיטַּ;
קיַיְן אַיְינְצִיג לִיבְטַ זַוְּה אַזְּ נִיטַּ בְּרַעְנָעַן;
דעך ווֹעֶג אַזְ אַבְעָר מִיד בעַקָּאנְט –
בעַקָּאנְטַ בְּילָעַר, אַלְטַע סְצַעְנָעַן!...

די נאכט איז פינסטער. שטיל און קאלט
דען זיינער האט ער'שט צוועלט געשלאנגען...
איך, וויפעל דארף מען וווארטען נאך
ביז עס ווועט אנדויבען צו טאנגען?!...

II.

עפילאג.

איך האב דאם פעקעל צונעמאכט –
איך האב געענדיגט מײַנע ליעדר.
נו, זאנטיזשע מיר – איך בעט איך – זאגט...
פאר וואסיזשע שוויינט איהר, ברידער?

איך וווארט ניט לאנג – עס הויבט זיך אויף
א יוד פון מורהזואנד, אנאלאטער.
א הייכער, שעהנער, גרויער יוד.
איך זעה: אין האנד מײַן ביכעל האלט ער.

און מיט דעם פינגער ווייזענדיג
אויף מײַנע ליעדר, פרענט דער זקן:
“אט דאם איז איערט?... זעהער גוט...
מעהער האט אוילד גאנט וואם צו זאגען?”

ווער געהמט ארוים די פישקען – הא?
ווער טהומט אַשְׁמָעַק איז הייסט עם...
מאכט צו די טהיר!) האט איהר דאמ אלץ
געשריבען ערנטט, טאכע ממש?...

און דאמ איז גאר? און דאמ איז אלץ
וואם יודען האבען? איהר זענט ערבע?
האט גוט געקקט מספמא?... נו,
און איהר... און איהר אלין, רב-קרוב?

אייהר האט דאך עפעם אויך א צעה
מייט הייכבערידה מטע בעלי-מלאכיות,
טא ווייזט-זושע, אקדארשט, ווייזט ארוים,
וואו זיינען אייערע הצלחות?

או אלע שלאפען, מויז דאך וווער
אויך אויף דער וואך בי יודען שטעהען;
נו האט איהר אפשר פארט בי אונז
אנאייפגענשטאנגענען געוועהען?

רבותים! – ענטפער אויך – עם וואלט
שיין זיין געונג: אלץ בי אברעקל
האב אויך פאר אויך ארייסגעלאגענט
וואם איז בי מיר געווען אוין פעקעל...

נאָר ווֹאַרט... בְּדֵי צוֹ יוֹצָא זִין,
איַהֲרַ זָאלַט פָּנוֹ מִיר צֶופְּרִיעַדָּען בְּלִיבָּעַן,
וּוְעַל אַיְיךְ נִימְתָּ וְשָׁאַלְשְׁוּעַן קִיּוֹן מִינְטָ
אוֹן וּוְעַל אַיְיךְ נָאָךְ אַלְיֻעַדָּל שְׁרִיבָּעַן:

מיִין באַבְּעַנְיוֹן פְּלָעַנְט זָאנְעַן אַפְּט
(גְּעוּוֹן אַגְּרוּסָעַ צְנוּוֹה):
נִימְתָּ שְׁרַעַקְלִיךְ אַיְזָ אַקְרָאנְקְהִיט, וּוּן
סְאַיְזָ דָא דָעַרְצָ אַרְפְּאָה.

נִימְתָּ שְׁרַעַקְלִיךְ אַיְזָ דִי נָאַכְט — זָאגְ אַיְיךְ —
סְצַוּעַט אַנְהַוְּבָעַן צוֹ טָאנְעַן,
די שְׁטְרָאַהְלָעַן וּוּלְעַעַן פָּנוֹ דָעַר וּוּלְעַט
די פִּינְסְטְּעַרְנִישָׁ פָּעַרְיאָגָעַן . . .

אַיְצָט אַיְזָ נָאָךְ נָאַכְט . . . עַמְּ טָאנְגָט נָאָךְ נִימְתָּ . . .
נאָר . . . שָׁאתְ! מִיר דָאַכְט — אַיְיךְ הָעַלְ פָּנוֹ וּוּיְיטָעַן
עַמְּ רִיחָרְט זִיךְ עַפְעַם דָאַרט אַיְזָ נָאָם . . .
וּוְאָם זָאָלְ דִי זָאָךְ בְּעַדְיִיטָעַן? . . .

וּוְעַר אַיְילְט זִיךְ דָאָם צוֹ אוּיְפְּשַׁטְּעַהָעַן,
פָּאָר אַלְעַ שְׁלָאַפְּעַנְדָעַן צוֹ זָאַרגָעַן? . . .
קוּמָט, בְּרִידָעַר, זָעהָעַן וּוְעַר אַיְזָ עַר
אוֹן זָאנְעַן אַיְהָם: «גּוֹט מָאָרְגָעַן!»

איך זהה? – את היופט זיך אויף פון שלאָפּ
א מענשעלע א קלײַגעַ;
ווײַ דאר און קוואר איז ער, ווי בלײַך!
אין גאנצען הויט און ביינער.

א שענערען, א פרישערען
פון איהם איז מען מCKER...
און וויסט איך דער פאָרשׂוֹן?
דאם איז א יודישער מחבר.

ער הייבט זיך אויף, ער קרעבעצעט און הומט,
ער טאפט און זוכט... נאָר נאַט צו דאנקען –
אלֶז וואָם איהם פעהלט געפינט ער באָלֶד –
מען דארפּ נאָר בעסעלס ניט פערלאָגַען.

דאם ליכטעל האבען בײַ דער נאַכְט
די מײַז צוגרייעט און צוּבראַבען;
פון גרויסע ווֹאָרַעַמְקִיט איז שטוב –
די שׂוּעַבְּעַלְעָה פערנעצעט, צוּקַראָכָען...

ער מוֹזֵאָק טאָפּעַן אַרְוָם זיך.
ער מוֹזֵאָק אַין דער פִּינְסְטָעַר קְרִיבָעַן...
ער איז נאָק צו דער "רוּיטָעַר קְוָה"^{*)}
און צו דעם באָדְ-קָעְמָעַל גַּנְגְּלָבָעַן:

^{*)} פֿרָה אַדוֹמָה.

ער מווערבערענט וווערען אויף אש
און זידען מווע אין כעם און אין שמערץ ער –
מטהָר זיין די פֿמַאי קעַט
און בְּשֶׁרֶן די חַמְצִידִינָע הַעֲרָצָע ...

עם זאל אין טינטער ביז א סוף
ניט אויסגעטראקיינט וווערען,
מיישט ער דאמ ביסעל שווארצע טינט
מייט ביטערע און הייסע טרעהרען ...

אָך, סְמִיאוֹ אָפְנִים נָאָך צָו פְּרִיה
בֵּי יְדֻעַן פָּאָר אַלְטְּעָרְאָתָאָר –
ער האפט נאָך, נְעַבְּרִיה, זְעוֹרְ אַפְּט
אי צָהָנוּוּהַתָּאָג, אֵי קָאָטָעָר ...

דרער שטאָדְטְּ-בָּאָק לעבעט שווין אָב זיין ווועלט
נאָר קְהָל אִיז דָּאָך אַבְּלַ-צְדָּקָה –
געַהֲמַט דָּעַם מַחְבָּר אוֹיפְּ זַיְן אַרְט
און ניט אִיהם אַיבָּעָר די חָוקָה ...

אָך, זָאנְט מִיר, מַעֲנְשָׁעָן, ווֹאָם בְּעָדִיִּט,
וֹוָאָם הָאָט גַּעֲוָאָלָט דָּרָע בָּזָרָא זָאנְעָן
מייט דָּעַם בעשעפְּעַנְיָשׁ? ... מַיְּזַן קָאָפְּ
קָאָן דָּאָם גָּאָר פְּשָׂוֹט נִיט פָּעָרְטָרָאָגָעָן:

ער שרייבט דאָך, דאָכט זיך, מיט אַ פָעַן,
ער רעדט מיט יודען פֿשׂוֹט יודיש,
און יודען קוקען פֿאָרט אוּפּ אַיהם
נאָך אלְץ ווי אוּפּ אַוילדען חידוש.

מען טאָפּט די נאו בִּי אַיהם, די צוֹנֶג,
מען טרייבט קאמָטוועסְלִיךְ צוֹם לאָבעַן:
— דָזּ העֲרָמֶת?... עֲרַדְבָּט?... חַהַע! דָזּ העֲרָמֶת?
— ע... בְּקִיצָּוֹר, חַמְעַ!... סְאֵיזּ פּוֹסְטָעַ זָאָבעַן!

מיין ברודער! שלעכט אַיז דִיר, אַיךְ ווֹוִים;
נאָר געה אָון טראָג דעם יאָך דעם שׂוּעָרָעָן,
שְׁטָעָה שְׁטָאָלָץ אָון קְרַעְפְּטִיגּ אוּפּ דִין אָרטָן:
עם מָזָן, עם ווּעַט דָאָך לִיכְטִיגּ ווּעָרָעָן!

נִיט שְׁרַעְקְלִיךְ אַיז די פֿינְסְטְּעָרְנִישׁ —
סְיוּעָט אַנְהִוִּיבָעָן צוֹ מָאנָעָן
די שְׁטְרַאָהָלָעָן ווּעָלָעָן פָוּן דָעַר ווּעָלָט
די שְׁוֹאָרָצָעָן נָאָכְטָן פֿעָרְיאָגָעָן.

עם ווּעָלָעָן אוּפּוֹאָכָעָן פָוּן שְׁלָאָפּ
נאָר נִיעַ לִימַט מִיט נִיעַ מַזְחָותָן;
זַיּוֹן ווּעָלָעָן בְּרִיְנְגָעָן אוּפּ דָעַר ווּעָלָט
פֿיעַל נִיעַ, פֿרִישָׁעַן, שְׁטָאָרָקָעָן כּוֹחוֹתָן;

פיעל העלע שטראהלהן, גרויסע ליכט
וועט דאמאלם וווערען אנגעツונדען;
דען שלאפרער וועט בעקומען קראפט
און ליבטינ וווערען וועט דעם בלינדען.

דאָם מזו זיין, ברודער!... אַפְּעָר אַצְּט,
דערוויל – אַיז גאנט צו דאנקען, חַלְעֶבֶן,
פֿאָר יַעֲדָעַן שטראהַל, פֿאָר יַעֲדָעַן פֿונְק,
וּאָמֵץ צִינְדַּט זַיְךְ אַן אַיז אָונְזָעַר לַעֲפָעַן!...

אלטע מעשות אויף נײַדיאָהָר.

1.

דעָר נײַעָר מלמד.

דָּאָם, וּוְאָם אַיִּךְ דָּעֵרֶצְעַהָּל אַיִּיךְ,
הָאָט פָּאַסִּירֶט אִין אָוְנוּעָר
שְׁטוּדְטִיל אַיָּהָר דָּרְיִיסְגָּן,
אוֹיֵב נִיטָּמָעָהָר, צְרוּיקָן,
עֲרָגָעָן פָּוּן דָּעָר לִיטָּא
אַיְזָן צָו אָוְנוּ גַּעֲקוּמָעָן
קָנְעָלָעָן אַמְלָמָד.
אוֹיְפָן עֲרַשְׁטָעָן בְּלִיק
אַגְּעוּעָהָנְלִיךְ יְוָדָעָל:
אוֹיְמָגָעָהָנְגָעָרָט נְעָבֵיךְ.
גָּאַלָּעָה הָוִית אָוּן בִּינָעָר,
דָּאָר אָוּן קוֹוָאָר אָוּן חְוִיךְ,
מִיט אַשְׁיטָעָר בָּעָרְדִּיל,
איַנְגָּעָקָנִיְּטָשָׁטָע בָּאָקָעָן.

דינע, בליבע ליפען,
עטואם שעפֿעליאווע
און הארבעאטע אויך.
נאָר די אַיגען זיינע –
אי, די אוינען ! עפֿעם
האט נעליצט, געפֿונקעלט
און געשינט אין זי –
אומעט און רחמנות,
לייעבֿשאפט, טרויער, מיטליך
און דערבי אַטעיפֿע
האָפֿנוונג... אָך, ווי צווּי
אווענד-שטערען, הועלע
גריסע, ריינע שטערען
פלענען לייבטען זיינע
אוינען, וווען ער פֿלענט
זאגען שטיל און דוהיג;
– גיט מיר אייער יונגעל,
בעל-הבית, איין זמן נאר
פרובֿט, אָך בעט אייך. – פרענט
אייהם דעם יונגעלָס טאטע
–נו, און וואָס איין, זאגט מיר,

אייער אויסנאהם עפעם?
צי זייט איהר אלין
ניט אזי ווי אלע
אנדרע מלמדים,
צי א ניעם נומח
האט איהר אינט לערנען?
אדראבה... – נין.
לערנען, זאגט ער, לערנען
אָזֶק אָזֶק ווי אלע.
– וואס-זושע דען? – איך שמיטים ניט.
– וויהימט איהר שמיימט ניט? – גאר
פשוט: ניט קיין קאנטשוק,
ניט קיין ביינקעל – גאר ניט.
כדיהר ניט אן דעם תלמיד
ממיש אויף א האר".
– מיט דער טײטעל? – איך ניט.
– גלאט א קלאָפַ? – חיליה",
– נו, און או א יונגעל
איז א שיינען? – נין.
בעל-הבית. דעם מענטשענס
הארץ איז שלעכט פון יונגענד;

.II

חברה הוליסט.

חַדְרָאָם גַּעֲנָגָנָעַ
אִיז דָּאָם גַּאנֵץ שְׁטָעַדְטַילַּ,
סְּהָאָט גַּעֲתָהָן זֶה דְּרַעַדְהָעַן,
קַיְקָלָעַן וַיְ אַרְאַד :

אומעטום – אין שוהל-הויף
און אין קלוי, אין אלע
קראמען און אכטניות,
אויפֿן מאָרָק, אין באָדֶן,
האט גערוישט, געטומעלט.
צווישען די מלמדים
אייז געווארען ממש
א יריד – א שרעַק.
אויף א זיַיט די היטעל
און צולאֹוט די פֿאַלְעַם
יאָגעַן, לויַפּעַן, פֿליַהַעַן
זַיִן פֿון עַק בֵּין עַק.
„סְטִיְתְּשׁ... אַיְהָרְ הָעַרְתְּ?... אַחֲצְפְּהָ!
לְעַרְנַעַן אָנוֹן נִימְשִׁיםְעַן!!
דָּאַם אַיְזְ דַּאַקְ אַמְעַשָּׂה
שְׁלָא הָיָה... גּוֹאַלְדָּן,
בְּעַלְיְ-בָּתִים, יְוָדָעַן,
רָאַטְעֻוּטְ דִּי קִינְדְּעַר!...
אוּ, דָּאַם לְעַצְטָעְ בִּיסְעַל
יְוָדִישְׁקִיְתְּ פֿעַרְפָּאַלְטְּ!...
די מלמדים לויַפּעַן.

די מלמדים שריין,
קלאגען, ריסען קריעה,
ברעכענדיג די הענד;
און בי אונז, בי חברה,
אייז א פרײַד, א יומְטָוב,
פורים, שמחת תורה,
ס'קאכט און זידט און ברענט ...
— זונגעט און טאנצט און הוליעט,
קינדעָר! א מפלָה
אויפַֿן קאנטּשָׁוק! מפּוֹת
זאל דער טייטעל זיין!
שלעפּט אַרוֹים דָּאמָּלְטָע
ביינקעלָע פָּוּן חֶדֶר.
האקט עַם, ברעכט אויף שפֿענְדְּלִיךְ,
גראָבְּט אַין דְּרַעְדָּ אַרְיִין! ...
פריהַלְינְגְסְ-צִיִּיט, נָאָה פְּסָחָה;
יונגע צוּווִינְגָּעָן בְּלִיחָעָן
יונגע נְרָאָזָעָן קְרִיבָעָן
פָּוּן דָּעָרָעָרָד אַרוֹים,
און די ערְדָּ, די גוֹטָעָן,
לייעבע אלְטָע מאָמָע

וואריםט זי און פֿעַמְטִיעַט
אויפּ איהר טרייען שויים...
חברה חוליעט. חברה
געחט א גאנצע מavanaugh
פרישע לופט גענסען
אויפּן פריען פעלד.
וואו די פריע ווינדען
פלאטערען און שועבען
זינגענדיג, ווי גליקליך
אי דעם בזארם וועלט, —
אי דעם גראינעם ווילדיל,
וואו די יונגע בויטלעה
קוויקען זיך דערוואארט
פֿון דער ליעבער שיין,
און די פֿייבָטָע בלעטלעה,
דוכט זיך, זונגען שרה...
ווארים, פרײַ און ליבטיג...
און א פרײַד א טיעפּע
פליסט און הארץ ארין...

III.

סְטִיאָפְקָא.

חברה חוליעט. זיסע
 פריהלינגס-ליידער קלינגען . . .
 אט איז שוין דאם ווילדיל . . .
 שטעה נאר . . . ווער איז דארט?
 סטיאפּקָא מיט א נאנצען
 ערביַדְבָּרְ פָּנְ חַלְאַפְּצָעַם
 אָוּן מִיט זַיְנָע בִּידָע
 פְּלַבְּיִים — צֹוּיִ בָּאַרְבָּאַסְקָעַם
 דָּאַרְעַ וַיִּ אַחֲרָטָם,
 הַיּוּרִיגַע, קְרוּמָע
 אָוּן קַאלְטוֹנָאוֹאַטָּעַ,
 אַיְינְגָעַטְוָנְקָט אֵין שְׁפָעַנְדְּלִיךְ,
 שְׁטָרְוִי אָוּן מִיסְטָ אָוּן קוּיטָ,
 אַבְעָר בִּיז — אַ פְּחָד ;
 אַוְינָעַן — הַאַלְאָאוּעַשְׂקָעַם
 אָוּן דַּי צִיְהָן וַיִּ נַאֲדָלָעַן
 יְעַדְעַר בִּים — דַעַר טְוִיט . . .

סטיאפקע קוּקַט אָוִיפְ אָונְזָעֶר
 מְהֻנָּה אָוּן פָּעָרוֹאָונְדָעֶרֶת
 מַאֲכָט עָרָ: «הַלְיאָנְ-קָא, חַלְאָפְצִי,
 שְׁטֵשָׂא וּוְאָנָא טָאָקָעָ?»
 יַאֲקָז שִׁידְקִיְ-מָא שָׁוֹמְנִי
 טָא וּוּסְעָלִי סְמָאָלִי;
 פָּאָסְקוּבִּיטִי טְרָאָחִי
 טְרָעָבָאָזְשִׁי יְהָ ... עַהָּ!
 טִיזָּ, בָּאָרָבָּסְקִי, שְׁוִידְשָׁעָ.
 טִיזָּ*!!!... — נָנוֹ, לִיעְבָּעָ בְּרִידְעָרָ.
 וּוְאָם זָאָל אַיְיךְ אַיְיךְ זָאָגָעָ?
 הַמָּן, גּוֹנְזָמָנוֹנָגָ,
 פְּלָשְׁתִּים אָוּן עַמְלָקִ —
 אַלְעָמָעָן אִינְגִּינְעָם
 גַּעַמְעָן זַיִ, אַיְזָ נָאָרָ נִיטָּ.
 אַיִ, אַיִ, אַיִ, אַחֲרָבָה,
 אַיִ, אַיִ, אַיִ, אַוְיסְטָעָרָ טָאָגָ!
 וּוְאָם צְוִירִיםָעָן הַוְטָלָעָן,

*) קוּקַט נָאָרָ, בְּחוּרִים, וּוְאָם אַיִוּ דָאָרְטָעָן אָזָוִינָם? וּוּ דִי אָוְנָ
 רְוּהִינָּעָ יְוָדְלִיקָעָם זָעָנָעָן פָּרָעָהָלִיךְ גְּעוּוֹאָרָעָן; אַ קְרָאָטָעָן טָאָהָן אַבְּוּסְעָלָ דָאָרְפָּעָן
 דָּאָךְ וּוּ! חַאָפְטָ, הִינְטָ, שְׁנָעַלְעָרָ חַאָפְטָ!

לייבסערדאcum, שטיזועל,
קאפטאנעם און תחתונים —
בן איך איך שזין מוחל;
ניין, די קלעפ, די קלעפ!
די צוּקָרָאצְטָע באקען,
די צוּפָלָאצְטָע נועור,
די צוֹהָאַקְטָע ליפען,
אוַיסְגָּעַלְעַנְקָטָע פְּלִיעָצָע,
לְעַכְעַרְדִּינָע קָעֶפ! ...
היינט דערנאך די גוֹאַלְדָעַן
אין דער הַיִם ... הקゾֹר,
איינגעשלונגנע צְרוֹזָת,
אנגַעֲוָופְט זִיך וועהטָאג
טִיטָן פּוֹלָעַן מוֹיל.
וַיַּפְיַעַל שְׁמִירַעַבְתָּם, פְּרָאַשְׁקָעַם.
פְּלָאַסְטָעַרְם בָּל הַמִּינִים
און קַאמְפְּרָעַם, הַיִּסְעַ
וּאַרְיָמַע אָן קַאלְטָע ...
טְרַעַרְעַן, בְּלוֹט — אַגְּרַוְיל! ...

דרוי טעמים.

אויסגעהיילט די מפוזת,
 געהט מען פרענען סטיאפקען:
 – הייתכו, סטיאפקע?
 ווי געשיקט זיך דאמ?
 גלאט, אין מיטען דריינען
 רייצטראן די פלבים,
 שלאנסט און פייןינגסט מעונשען.
 מאכסט א תל... פאר וואם?
 וואס-זשע ענטפערטט סטיאפקע?
 – ראשות דבר, – זאנט ער, –
 دائ' אפאחמעילטמא!
 (הלייטני הייסט עם)...
 ניט מען, – מלֿא וואם?
 ער'שטענים, איז, ווי זאנט ער
 צער בעלי חיים,
 צוויזטענים, איז אין ברירה,
 מוּ מען סייזוּיסי...

אויסגעטראונקען, גראבעצט ער
 בעיל-הבית'יש, קראזט זיך,
 שפיט און ריבט זיך די אוינגען
 און ביה הלשן
 ענטפערט ער : האי, האי
 אי דורניזש ווי, חלאפצי ! *)
 היתכן, פרענט אידר ?
 סלוחאיטע : דריי טעמי
 האב איך, און אינגעאנצען
 אייז פון זוי געווענדט :
 ער'שטענען, בין איך סטיאפאקע,
 און או איך בין סטיאפאקע,
 מזען שווין בטבע
 בייסען מיר די הענד,
 און די לענדען וווערען
 אングענרט צו דראקען –
 „איש יודע ציד“,
 ווי אין פסוק שטעהת.
 צוועיטענען, על פי יושר

*) אָל, אָל, זַיְתָ אֵיכָר דָּם נָאָרוֹשׁ, בְּתוּרִים !

דאָרֶפֶ מַעַן מִיקְ דָּעֵדָלָאוּן
עַמִּיצָעַן צֹ שְׁלָאָגָעַן -
קִיהְלָעַן דַּי גַּעֲבָלוֹטָעַן -
מַחְמָתַ אַיְהָרַ פַּעֲרַשְׁטָעַתַּ,
נַעֲבָטָעַן הָאָטַ דָּעֵר בָּאָטִיקָא
מִיקְ אַלְיַין גַּעַשְׁמִיסָעַן .
נַעֲבָטָעַן , לְיעַפְעַ בָּרִידָעַר ,
אוֹן דָּעַם טָעַם פָּוֹן זַיְנָעַ
פַּיְעַרְדִּיגָעַ שְׁמִיאַז
פִּיהְלָעַן נַאַךְ בִּיזְ אַיְצָטָעַר
אַלְעַ מַיְנָעַ אַבְרָוִים ,
פְּרִישַׁ אַיְזַ נַאַךְ אַיְזַ הָאָרְצָעַן
זַיְעַדְ שָׁאָרְפְּקִיְיטַ, הַיְיַן ...
דָּרִיטָעַנְסַ (אוֹן אַטְ דָּאָם אַיְזַ
וּוַיכְטִינְגָעַרְ פָּוֹן בִּידָעַ
עַרְשָׁטָעַ טָעַמִּים אָפְשָׁרַ).
הָאָטַ אַיְהָרַ, בָּרִידָעַרַ, אַלְעַ
אוֹאַ וּוַיְסָטָעַן פְּנִים ...
וּוְאוֹ נַאַרְ טָהָוַן אַטָּאָפַ -
אוַיְסָגְעַדָּאָרַטַּ, פַּעַרְטְּרִיךְעַנְטַ,
חוֹילָעַ הָיִתְ אוֹן בִּינְגָרַ,

או עם ציהת, עם ווילט זיך
געבען אייך א קלאָפֿ! ...
בידני ווי, סערדענַן!*
ויאסּ-זשע בין אייך שולדיג,
או קײַן מזרא האבען
קאן מען ניט פאר אייך,
און או וויפיעל גראָסטע
מפורת-דרצח שלאָג אייך,
ווערט אַן אייך פערזונקען
וואַי אַשטיין אַן טײַך ...

V.

בלײַבַט אַ קְשִׁיאָ.

אומעטיג אַן פִּינְסְטָעַר
אייז אַין אָנוֹנָעֶר שְׁטָעַדְטַּיל ...
וּאַסְ-מִיר פְּרִיהְלִינְגְּסְ-לִיעְדָּעֶר,
וּוּרְ-מִיר פְּרִיהְלִינְגְּסְ-שִׁין!
אַן אַין הָאָרְצָעָן עֲגַבְּעַרְתָּ,

* אָוְטְגָּלִיקְלִיךְ זְוֵיט אִיהָר, הָאָרְצִינְגַּעַן

בויערט אונז די קשיא:
 סטיטיש, ווי איז דאמ מענגליך.
 גוואלד, ווי קאן עם זיין?
 נאך אמאָל, בערעהנט:
 ס'טאר ניט דער מלמד,
 ס'טאר ניט דער בעהעלפער,
 נו, און סטיאָבקע מען?!...
 אומעטינג און פינסטער
 איז בי אונז איז שטעדטיל...
 שרײַ צרים בזראָדעָלָם
 פרען איהם קשיזח פרען!...

דער פרעה ליבער גויהנום.

פאן קאוי米尔 וואשליאפסקי
האט אבעגענעסען פלאקעם,
פערטראונקען זי מיט סטארקע
געטהון מיט ביידע הענד

א חאָפ זיך פֿאַרְצַן מאָגָעַן ...
עם הוּידָען זיך, עם מאָגָעַן
דער טִישׁ, די לאַמְפַט, די בִּינְקְלִיךְ,
די סְטוּלִיע אָוָן די וועָנד ...

סְזוּעָרֶת פֿינְסְטָעֶר אֵין די אוֹיגָעַן.
סְפֿערְקְלָעָמֶט די ברְוָסֶט ... אָוָן — האָדִיעַ:
אוַיִּם קָאַזְיִימִיר וואַשְׁלַיאַפְּסִקי !
אוַיִּם פָּאַן ! אַנְעָק, אַסְוָף ...

אַטְיעָפָע רֹהֶה פֿעָרוֹוִיקְעַלְמַט
דָּאַם טִוְיטָע הָאַרְצַן ; די אוֹיגָעַן
די לְכְטִינְגַע פֿערְגְּלִיוּעָרֶט
אַשְׁטִילָעֶר, זִיסְעָר שְׁלָאָפַ ...

און, פריי פון אלע זארגען,
חויבטראוף זיך אין דער לוופטען
די זינדייגע נשמה, —
זיז פליהט, זיז שטראפט... וואוּהן?

קײַן צדיק גמור, אמת,
אייז ניט געווען וואָשליַּאַפְּסִיכִי,
קײַן רַשֵּׁע אַבָּעֶר אוֹיֶה ניט:
געווען פון יונגעם מײַן

אלטַּפְּוִילְּישָׁע הוֹלְּאַקְּעָם,
פון וועלכְּבָע פָּאנְ סְעַנְקְּעוּוּתְּשׁ
לְעַקְּטָ נָאָךְ בִּזְ אַצְטָ דִּי פִּינְגָּעָר, —
געווען זײַן לְעַבְּעָן-לְאָנָגָן

א “נאָכְטָאנְצָעָר” בִּי פֿרִיצִים:
בִּי אַיְינְעָם אוֹיֶף אַמְּאַהְלְ-צִיִּיט
גַּעֲמָרוּעָרט; בִּי דֻּעָם צְוּוּיְתְּשָׁע
מִיטָּ לְיָאִים, גַּלְעָעָר-קְלָאָנָג,

מִיטָּ בִּיְתְּשָׁעָן אָן טְרָאָמִיְתְּשָׁע
גַּעֲיָאנְטָ זִיךְ אַרְיְפָז יַאֲכְטָ-פְּעָלָד
אָן נַאֲבָגָעַטָּאַנְצָט דִּי פְּלָבִים
וּוְאַלְדָּאִים, וּוְאַלְדָּאִין, גַּעֲדִיעָנָט

דעם יונגעטשען פאניטשעל
ניט זעלטען פאר א רייט-פערד,
און קלעפ געהפט באחבה
וועם מאכט עם אוים – א קינד

געלבט ניט ריך, ניט ארימ,
הקייזר, אבעגעזומען
דאם פומט און נאריש וועלטיל...
וואוהינ-זשע געהט מען איצט?

ער טהוט א קוּק – א פאלאיַז
פֿוֹן מִרְמָעֵל-שְׂטִיַּין אָוּן זַלְבָּעֶר,
בעקרענטצט מיט גְּרִינְס אָוּן בְּלוּמָעַן,
עם פּוֹנְקָעַלְט, שִׁינְגַּט אָוּן בְּלִיצַּט...

ער קומט אַרְיַין... אַ גְּרוּסַע
קָאָפָעַלְיַע שְׁפִיעַלְט אַ וְּוַוָּאַט...
דעַר זָאַל אַיְזְפּוֹל... – מַאוּרְקָע!
רוֹפְטַאִים אַ בְּתִיקּוֹל... – צָא?

מַאוּרְקָע! הַעֲרַסְתָּ אַ שְׁבָל! –
טְרָאַכְטַמִּינְעַר, – אַדְרָבָא,
אַט וּוְעַל אַיְךְ מַאְקָע וְוַיְוַעַן
זַיְ אַמַּאוּרְקָע דָא!

און שווין, פחרט עין,
שטעהט נבען איהם א דאמע,
א יפהיה, ממש
א בת-מלפה, א בילד,

פון קאָפ און בייז די פיאטעם
מייט פעריל אַבעגעשטען.
בעשפֿרײַט מייט אַידעל-שטיינער,
אין זיַּדען אַינגעhalbט.

פָּאן קָאוּזִימֵיר ווֹאַשְׁלַׂיאָפְּסָקִי
פָּערְדְּרָעַחַט די לָאנְגָּע ווֹאנְצָעַם,
בּוֹיְגְּטְּדָאִים די בּוּסְטָט, חָאַפְּטָאָונְטָעָר
די בְּתַ-מְלָפָה אָוּן פְּלִיחָת!...

די שפָּאָרָעַן קְלִינְגָּעַן קוֹנְצִיגַּן,
עַם פְּלָאַטְעָרַעַן די אַרְבָּעַל
פָּון מְעַנְטִיק אַין דָּעַר לוֹפְּטָעַ
דָּעַר פְּרַצּוֹף זְוִינְגָּר גְּלִיהָתָם.

די אוֹגֶעֶן שִׁיטָּעַן פְּוֹנְקָעַן
וּוִי אַין די יְוָנָגָע יְאַהֲרָעַן ...
— אַלְטָ-פּוֹילָעַן! מַאְטָקָא סְלִיטְשָׁנָא!
לְעֵבָ-אוֹפָ, ווֹאַךְ-אוֹפָ פָּון שְׁלָאָפָ!

“בײַם קROL אִין פָּאַלְאַץ, אַפְּשָׁר,
פְּלֻעַנְט זַיִן אוֹאַ מאַוּרְקָע
צַו זַעֲהָעַן... פֶּפֶּוּ! גַּט אֵיז דָּאמֶן,
זַאל אַפְּעַר זַיִן אַסּוּף.

“זַיִךְ צַוְּזַעַצְעַן אַ בִּיסְעַל
עַרְלַוְיבָּט מִיר, לַיעַבְעַדְאָמָעַן!...
נַאֲר, קְרִים עַר פְּרוּבָט זַיִךְ זַעַצְעַן,
עַם לַויְפָעַן-צַו אַ פָּאָר

מחבלִים, האַפְּעַן-אַונְטָעַר
דעַם פָּאנַן: “— נַיִן, לַיעַבְעַר בְּרוֹדְעַר,
דָּא זַיְצַט מַעַן נִיט — דָּא טַאנְצַט מַעַן!...
פָּעַרְשַׁטְעַהַסְטָו? קְרוּץ אָוָן קְלָאָר:

“הַאֲמָט אַנְגַּעַדוּבָעַן טַאנְצַעַן —
איַז טַאנְצַן! אַפְּרִיעַן אַטְעַם
דָּעַרְוָעָג זַיִךְ נִיט צַו האַפְּעַן;
קִיּוֹן אַפְּרוֹה אָוָן קִיּוֹן שְׁלָאָפְּ!

“טַאנְצַן, בִּזְעַם וּוּעַלְעַן וּוּרְעַעַן
פָּעַרְהַלְצַעַרְטָן אַלְעַן גְּלַיְעַדְעַר,
פָּעַרְקַּלְעַמְטָן דָּאמֶן הָאָרֶן, אָוָן נַאֲכַדְעַם —
טַאנְצַן וּוּיְטַעַר! אַהֲן אַסּוּף!”...

איך זהה דיין ביטער שםיבעל,
איך הער דיין זיפז דיין טיעפען.
אי, יודישע נשמה!
אי, קראנק און עלענד קינד!

ביזט איך דאם גאנצע ליעבען
א נאכטאנצער געוועען,
נאך שאטטען און נאך ווינדען
געלאפען ווילד און בלינד;

נאך אייגענע שתדלנים,
נאך יארמעלקיעם נאך קלונען,
פון וועלכע ס'פלעגט דער גלוות
דייר ווערען צוקער-זים:

ווער רעדט — א מעשן קנעפיל!
עם פלעגט דיך ממש ווארפען
און א קראת-טענツיל
פון קאָפ און בייז די פים!...

און אט איז ער, דער גיהנום
דער פרעה ליכער, אט איז ער!
צוווי יהר מיט די קאדעטען
געטאנצעט... אי, פים געשטעלט,

געסאפעט און געדראעהט זיך...
א חתונה געוויעזען.
ויאם מהאט נאך גוט געזעהן
אועלבע אויף דער וועלט...

דער גוטער פרײַן דינער.
דער זיסער מלײַן יוֹשֶׁר...
ויאם פאר א לײַעפּ קאדרעלכעל
האט ער געטאנצט מיט דיד!

וואָי צונגעshmײַיכעלט פרײַנדליך!
וואָי קינציג מיטֵן פֿאַבער
געפֿאַכְט, מיט חניפֿההנדליך
געשאַטְעַן אַהֲן אַשְׁיעָר...

דעַרטאנצט בִּיז קראָמְפַּט אַין האָרצָן.
דעַרדְרָעהט זיך בִּיז חַלְשָׁות...
— אַ בִּימְעַל לוֹפְּט גַּעֲנִיםְעַן!
דעַט אַטְעַם חַאְפַּעַן נִיטְז...

— נִין! — זָאנַט דָּעַר ווַיְסְטַעַר מָול, —
נִין, ברודערקע, אַ טַּעַוָּת:
צי האָסְטוֹ אַיצְטָעַר חַשְׁקַׁ,

צי ווַיְלַסְטוֹ יָא, צִ נִיט, —

נישטא שוין איצט קיין ברירה;
דו וואלסט שוין אפשר וועלען,
מען זאל אויף דיר פיערגעטען ...
ניין ! ווי א שטורמוינד

חאפט-אונטער דיך און שלידערט
אין אקטיאבריסטען-רומפיגל :
טאנץ, יודישע נשמה !
טאנץ, ארימ, עלענד קינד ! ...

בִּיְמָרוֹתָן פַּיְעָרֵל.

(א) חֲלוֹם אַוְפִּין וּוְאַהֲרָן.

א גַּעֲדִיבֶּטֶר, גַּרְוִוֶּר גַּעֲבָעֵל... נִוְת לִיכְטָן, נִוְת שָׁאַטְעָן, נִוְת נָאַכְטָן,
נִוְת טָאַג... צִוְּיָוְתָןְנוּוֹיָן שְׁטָאַרְלָט=אוֹיפִּין וּוְיַיְעַזְעַנְקְרָוִין דַּי וּוְיַטְעַ נָאַרְדָּ=
שְׁיוֹן, תְּהֻוָּת אַבְּלִין, אַפְּלָאַקְעָר אַיְבָּעָרָן הַיְטָעָל — אָזָן דַּעַר גַּעֲבָעֵל וּוְעַדְתָּ
נָאַר גַּעֲדִיבֶּטֶר אָזָן טִיעַפְעָר... .

אַיְנָמָט אַלְטָעָן, וּוְילְד=בְּעֻוָּאַקְסָעָנָעָם וּוְאלְדָצָאנְקָט אַרְוִוִּיט פַּיְעָרֵל.
בִּיְמָפַּיְעָרֵל זְוִוָּת אַקְעַמְלָע, פָּוָן וּוְעַלְבָּעָן עַס שְׁלָאַגְט אַגְּדָעָט, שְׁטָאַרְקָט=
שְׁמַעְקָעַנְדִּיגָּע פְּרָאָרָע. אַגְּרָוּע, הַעַסְלָבָע מְכַשְּׁפָה מִישְׁתָּאַיְנָמָט קַעַכְעָל אָזָן
מִוְת אַהֲיוֹעֲרִינְגָּעָן גַּעֲלַעַכְטָרְיוֹל קוֹקָט זַי זַדְך אַיְן אַיְן דַּעַר פִּינְסְטָרְוִוִּיש... .
צּוּמָּפַּיְעָרֵל גַּעַתְּצָוְדָעָר מִינְיָמְסְטָעָר.

דַּעַר מִינְיָסְטָעָר

די צִוְּיָעָן, זָאַגְט מַעַן, בִּיְטָעָן זַיְך; דָּאָם לַעֲפָעָן
בְּעַנְיִיט זַיְך וּוְיַי פַּעַדְעָרָעָן בִּיְמָפַּיְעָרֵל אַדְלָעָר;
אָזָן דָּאָך, בְּעַטְרָאַבְט, וּוְאָס עַס פָּאַסְמָרָט אַמְּאָל
אוֹיפִּין אַנוֹנָעָר וּוְעַלְט, אוֹיפִּין אַנוֹנָעָר נָאַרְיִישׁ וּוְעַלְטָיל; :
כְּמַעַט דַּרְיִי טְוִיזְעָנְד יַאֲהָר אַיְזָן שְׁוִין אַוּוּק —
אָזָן, זַעַתְּ אַיְהָר, אַקְרוֹאַט אַזְוִי וּוְיַשְׁאַוְיל

המלך, נעביך, האלטענדינג שוין שמאל,
 טהו איך זיך ווענדען צו דער סטרא אתרא,
 צו שפערעכערקעם, צו זנאחערקעם, מכשפות,
 זוק הילף בי ינען בייזע, שווארצע בעחות,
 פאר וועלבע יעדער גוטער, פרומער קריםט
 דארף מזרא האבען ערגער ווי פאר פיעיר.
 נאר וואסידזשע קאן איך מהו? איך מז דאך זוכען
 א מיטעל האטיש א וואסערען ניט איז...
 נו, אלטע! בלואיזשע אויפֿ דאמ פיעיר העלער
 און רוף ארוים פון יונער וועלט האטיש איינעם,
 וואם זאל אנעזה געבען מיר — א קלונג.
 א רעכטע עצה... נוזשע. אלטע, נו!...

די מכשפה בלאות און שפערעכט און פאכט מיטן פארטיך... איז
 דער פארע, וואם שלאנט פון קעמעלען ציהען זיך אום אינער נאכץ אנדען
 דורי שאטען.

I.

דאן פעררא ארבזען

פריעודענט פונם אינקויזיטארישע בית-דין אין סאראנאנסא.

מיין חבר! שוער איז דיר און ביטער;
 ליענסט, נעביך, אין דער קלעם...

איך בין אנאלטער אינקויזיטאר,
איך האב א גרויסען שם,

און אויב דו ווילטט מיט מיר זיך האלטער
אנגעזה קורץ און ניך –
געה מיטן גוסח מיטן אלטען
און טהו אווי ווי איך :

די הייבע וווענד, די שווארכצע שליעסער
מיט אייננשאפט, הונגער, קעלט –
נטטא ניט זיבערעה, ניט בעסער
קײַן תרופה אויף דער וועלט.

איך האב אין שפאניען פארצייטען
אויף נסיט ניט געוווארט –
געיאנט, געהאפט פון אלע זייטען.
געבענדען און פערישפארט;

עם פלעגנון פלייסיג די תלינים
טחונ זיעד ארבײַט דארט...
און אויב עם פלעגנט דער עזות-פנימ
ניט בלײַפֿען אויפֿן ארט.

פלעג אויפֿן פלאז איך שטעלען גערען
א שייטער דזיך און ברײַט –

אָן פּוֹלוֹ כְּלִיל פְּלַעֲנֵט עֶר וּוּרְעָן
דָּאָרֶט לְעַבְּדִינְגְּרָהִיט ! . . .

דָּעַר מִנְיִים מַעַר

אָדָאנְק דִּיר, זַיְדָע פָּאָר דָּעַר עַצָּה, אַמְתָּה,
דִּין מִטְּפָעֵל אָיו אָן עַצְמָה נִימְטָ קִין שְׁלַעַכְתָּעַר,
סְאָיו אָבְעָר דָּא אָמְנִיעָהָלָע, פָּעָרְשְׁטָעַהָסְטוּ —
מִין לְיַעַבְעָר פְּרִיְינְד, אַיךְ הָאָבָּדָם שָׁוֹן גַּעֲפְּרִזְבְּטָה:
אָן מִיְּנָע טְרוּמָעָס, פָּעַטְוָנָגָעָן, אַסְטְּרָאָגָעָן
אָיו שָׁוֹן נִימְטָא קִין וּוּינְקָעָלָע קִין פְּרִיְיעָס,
מַעַן הָאָפְטָא אָן זַעַטָּא אַרְיָין אַהֲן טָאָגְטָעָגְלִיךְ
אי אַלְטָ, אי יְוָנָגָ, אַרְוָף וּוּעַמְעָן נָאָר עַם פָּאַלְטָ
דָּעַר קְלַעַנְסְטָעַר חַשְׁד. אָן תְּפִיטה זַעֲעָן אִצְטָעָר
דָּאָקְטוּרִים, אַינְזָעַנְעַרְעָן, אַהֲוֹאָקְאָטָעָן,
עַם זַעֲעָן פְּרָאָפְעָסָמָרָעָן אָן סְטוּדָעָנָעָן.
עַם זַעֲעָן אָפְצִירָעָן. דָו וּוּאַלְמָטָ קְוָקָעָן
אָן קְלִוְיָבָעָן נָחָת: אַרְעַסְטִידָרָט אַינְאַיְגָעָם
אַנְיָאָרְבִּיְיטָעָר מִיט אָפְרִיוּאָטְדָאָצְעָנָט,
אָגְעַנְעַרְאָל מִיט אָקוּדְסִיסְטָקָע. בְּלַעַבְעָן,
אַיךְ וּוּיָסָ שָׁוֹן נִימְטָ וּוּאוֹהָיָן צָו זַעֲעָן זַיְיָ.

און ויעצען וואלט מען דארפער נאך מייליאנען!...
פער'שטעה מסטו שווין, או דאם איז ניט קיין פלאן,
און וואס דו זאנטס אַאוֹטָאַדָּפָע, איז וואלסטו,
דאָן פעדראָ, ליעבער אלטער אַינְקוּוויזַטָּאָר,
בײַדָּאָרְפְּט בַּי אונז אַפָּאַדְמָאַסְטְּרְעִירַע זַיִן,
פָּנוּ אַלְפָּדְבִּית זַיִךְ לְעָרְנָעַן דֵּי מְלָאָכָה:
אין טאמסק, אין טווער, און מאַסְקּוּעַ האָט מען שייטערס
אוּלְבָּעַ אַנְגָּעָצְוָנְדָעַן, אוּ דָעַר הַימָּעָל
איַז שׂוֹאָרַץ פָּנוּ רַוִּיךְ גַּעֲוָאָרָעַן אַז צַוְּשָׁפָּאָלְטָעַן
דיַ עַרְדָּ פָּנוּ חַיִּין... אַז דִּינָעַ צִיְּתָעַן פְּלָעָנָעַן
דֻּעְרְבִּיְּ דֵי גַּלְעָקָעֶר אַז דֵי קְלוֹיסְטָעָרָם קְלִינָגָעַן
און דֵי גַּלְחִים זִינָגָעַן „הַלְּלִיָּה“,
איַצְטָ פִּיְּפָעַן חֹוְלִינְגָּעָם אַז בָּאַמְּטָאָקָעָם,
מען פִּיְּפָט, מען טָאנְצָט, עַם גִּיסְטָ זַיִךְ אַז עַם קְלִינְגָט
אוּוַילְדָ גַּעַלְעַבְטָעָר, וַיִּ אַז טָאמְסָק, לְמַשְׁלָל,
בְּשָׁעַת דָּאָרְטָעַן האָבעַן זַיִךְ אַז פִּיְּעָר
געַפְרָעַגְעָלָט מַעֲנְשָׁעַן לְעַבְדִּיגְגָּרְהִיט!...
יאָ, לְיעַבְעַר פְּרִינְד, דַּאָמַע אַלְצָ אַז שַׁוִּין גַּעַוְעוֹן,
נָאָר וּוָאָמְצָשָׁע אַז דֵי פָעָולָה, אוּ עַם הַעֲלָפָט נִיט,
עַם הַעֲלָפָט נִיט, בְּרַעַךְ דֵי צַוְּוִיְּגָעַן, רַיִּס דֵי בְּלַעְטָר —
דיַ וּוְאַצְלָעַן בְּלִיְּבָעַן אַפְּעַר טַיְּפָע פֻּרְבָּאָרְגָּעַן

און ניבען ניעם וואוקם און ניע קראפט
דעם עיזההיטים און דעם עיזההדעט –
זוי איסראاطען איז ניט אין מײַן רשות! ...

II.

המן בן המרתא

פֿרְעָמִירְ מִינִיסְטָעֵר בַּיְ אַחֲשְׁרוֹזֶן

מיין עצה איז פְּשָׂוֹת:
אנ'ארדנונג צו מאכען,
די הערצעער דערשטייקען,
די מיילער פערמאכען
און צו דער קראמאלא
וזאל קומען א סוף –
קאן העלפּען דער אלטער
„פֿתְשָׁנְגְּהַפְּרָבָּבָּן“
געדענקסט ? מיטֵן קוּרְצָעָן
און פְּשָׂוֹטְעֵן פֿירְוֹשֶׁן,
ויאם מיר האט געגעבען
אמאל אחשׁרוֹזֶעַ

אין שושונד האבירה,
 אוווי ווי עם שטעהט
 בעשרי עבען אין פסוק:
 „להדר זוג ולאבד!“
 דער פלאן אויז, בלי ספק.
 דער גראנגסטער אוון בעסטער:
 דיר וועלען ניט שטערען
 ניט מרדכי, ניט אסמאן
 דיין ציעל צו דער לאנגען,
 דער גראגיבען דיין צוועק;
 „בטבעת המליך“ –
 אוון אוים מיט אנזעק! ...

דער מיניסטער

נײַן, ברודער, נײַן! דיין פלאן טוינ אויף בפֿרוֹזֶת,
 או אחשׂוֹרֹזֶשׂ מלֵךׂ טְפָשׂ הוּה,
 דאמ ווייסט די וועלט פָּון לְאַנְגָּן. נו, זאג אלִין,
 צי איז דאמ ניט א טפּשֶׁות? פְּרִיהֻרֶר גַּעֲבָעַן
 דיר, המנען, דעם רשות אַתְּל צו מאכען
 פָּון אלְעַמְּעַן – אוון אין פִּיעַר טְעַג אַרוֹם

דעם פַּתְבִּיחָהֶת מַבְטֵל זַיִן אֹן גַּעֲבָעַן
 אַנְּאַנְדָּעַר פַּתְבָּ אֹן אַקְוָרָאַט קָאָפְּיָרָו!
 נַיִן, בְּרוֹדָעַרְקָע, אַיְצָט טַהָוֶת מַעַן דָּאָם לְהִיפְּפָר,
 אַיְצָט גַּטְמַעַן אֶבְּעַפְּהָלָאָרְוִים, אַיִן וּוּלְכָעַן
 עַמְשַׁטְעַהָט גַּעֲשָׂרְיָבָעַן: «פְּרִיְיָ זַאַל זַיִן דַּי לְוַפְּט
 אֹן פְּרָאָנָק אֹן פְּרִיְיָ דַּי וּוּלְדָעַר, פֻּלְדָעַר, טַיְיכָעַן».
 נַו, דַּוְכָט זַיִךְ, קָוְדָץ אֹן גַּוְטָה? נַאֲרָ אַפְּאָפְּרָ
 אַיִזְוּ אַוְיִיכָע לִיְם אַיִן הָאָנָד בִּיְם טַעַפְעָר –
 אֹן שַׁטְעַקָעַן שַׁטְעַקָט דָעַר גַּאנְצָעַר קוֹנִין אַיִן דָעַם,
 מַעַן זַאַל אָזְוִי דַי וּוּרְטָעַר קַעַגְעַן טַיְיטְשָׁעַן,
 אוֹ קַיְינָעַר זַאַל נִיטָקָאנָעַן טַהָוָן אַנְעַטְעָם
 אַפְּרִיְעָן, קַיְינָעַר זַאַל אַטְרָאָפְעָן וּוּסָעָר
 נִיטָטָאָרָעָן גַּעַהְמָעָן צַו דַעַרְפְּרִישָׁעָן זַיְנָעַ
 פַעַרְשָׁמָאָכְטָעַ לִיפְעָן, אֹן קִיְיָן טָרִימָטָן נִיטָטָהָוָן
 נִיטָרְעַכְתָּם, נִיטָלְיַנְקָמָ... פַעַרְשָׁטָעַהָסָט, אַיִן וּוּאָם עַמְלִיעַגְט
 דָעַר שְׁכָל דָא, דָעַר רָמוֹ, דַי פּוֹנָה?
 אֹן זַנְטָן דָעַר עַרְשָׁטָעַר, «שְׁרִיְבָעָרָיְיָ אַיִינָם עַרְשָׁטָעַן
 «פְּרִיקָאָזְיָ» הָאָטָ שָׁאָרָף פַעַרְשָׁפִיצָט זַיִן גַעַנוֹעַן-פַעַדְעָר
 אֹן אַנְגָעַהְיָבָעַן צָוקָעַן, גַרְיוֹלָעַן קוֹנְצִיגָן,
 פָּנָ דַעַמְאָלָט אֹן הָאָטָ פְּלִיסְיָן זַיִךְ גַעַלְעָרָעַגְט
 דַי בְּיוֹרָאָקְרָאָטִיעָ אַונְזָעָרָעָ, זַאַל לְעַבָּעַן,

פָּאֶפְּרִיעַן שְׁרֵיְבָּעַן אֹן פָּאֶפְּרִיעַן טִיּוֹתְשָׁעַן
 אֹזְוִי וּוֹי עַם פָּאֶסְטַּפְּאָר אַיְהָד... נָאָר וּוּאַמְּדוֹשָׁע אַיְזָע
 דָּעַר פּוּעַלְיוֹצָא פָּוּן דַּי אַלְעַ קָוְנָצָעַן,
 אֹז סּוֹפְּ-פְּלָסְוֹפְּ הָעַלְפָט דָּאָם שְׁוֹיָן אַיְיךְ נִיט...
 גּוֹאָלְדָן,
 וּוּאָם טְהָוָת מְעַן וּוּיְטָעַר ? ! ...

III.

יַעֲמָלָקָא פִּגְאָטְשָׁאוֹו

כְּבִין אַ קָּזָאָק גְּעוּוֹן אַנְיָאנְטָלָאָפְּעַנְעָר,
 סְהִיְסְטַּפְּ אַ מְזָד בְּמִלְבּוֹתְאָנְיָאנְטָלָאָפְּעַנְעָר,
 כְּהָאָבְחָרְתָּה אַוִּיפְטָה דָעַם אֹן וּוּעַל גְּעַרְעָן
 אַ בְּעַלְתָּשָׁבָה אַנְיָעָרְנְסְטָעַר וּוּעַרְעַן,
 פּוּסְטָעַ וּוּרְטָעַר הָאָב אַיְךְ פִּינְדָן:
 דוֹ נְעַדְעַנְקָסְטָה דָאָה, לִיעַבְעַר פְּרִינְדָן,
 אַלְעַ מִינְעַ דְּרָכִים;
 דוֹ נְעַדְעַנְקָסְטָה, וּוֹי בִּפְלָעַג אַמְּאָל
 הָעַנְגָּעָן, טְרַעַנְקָעָן אַהֲן אַ צָּאָהָל
 פְּרִיצִים אֹן גְּלָחִים;
 אֹז עַם פְּלָעַגְטָה אַנְיָאנְפִּיצִידָה

אין די הענד אריין צו מיר,
פלעגען מיר איהם בינדען
און די בלאנגראָדנע הויט,
אויף א צונאָב פֿאָרְץ טויט,
פֿון די פֿלייצען שינדען.
הײַנט פֿערשטעהַסְטּו? קּוֹרְץ אָוּן נִיכְ!
דאָפְּסַט אָ פֿראָוָאָקָּטָאָר
אויף פֿאָנְרָאָמְעָן? מַאֲךְ-זְשָׁע מֵיכְ!
פֿאָר אָ גּוֹפְּעָרְגָּנָאָטָאָר!
יאָגְעָן גּרוּים אָוּן קלִיְּן,
פֿליַּסְיג, בִּיזְן בִּיזְן
שְׁמִיְּסַעְן מִיטְןָאָגִיקָּעָם,
בִּיזְם אִינְטָעַלְגָּעָנָט
ברָעֶכְעָן פִּים אָוּן הענד
וּוְעַלְעָן מִינְעָן שְׁיִקְעָם, —
און עַס וּוְעַט פֿון זַיְּן,
גּוֹלִיבְּ מִיר, די קְרָאָמָּאָלָא
אין אָ וּוְאָה, אין צְוּוּיְּן
קְרִיְּגָעַן די מְפַלְּהָה!...

דען מיניסטער

עדעה, יעםעלקאו! ביזט אויף יגענער וועלט,
ווײַ בײַעה, אִינְגָאנְצָעַן אוַיסְגָּעוּעֶבֶת גַּעֲוָאַרְעַן.
דיין עזה אַנדְעַרְטָהָאַלְפָעַן הַונְדָּרָטָה יַאֲהָר,
צָוְרִיק וּוְאַלְטָן זַיִן פָּאָר מֵיר אַ נִּיעָם נַאֲךְ אַפְּשָׁר,
אַיצְטָ אַפְּעָר... אַיצְטָ... אַיְזָן קָוְרָלָאוֹ, אַיְזָן סְלִיעְפְּצָאוֹ,
אַיְזָן נִידְגָּאָרָט קְלֻעְקָט אַנְשָׁטָאָט אַגְּנָצָע בְּאַנְדָּע
פָּן דִּינָע אַטְמָאָנָעָם; דיין טְשִׁקָּא,
דיין קָאַטָּאַרְזָוְשָׁנִיק הַלְּאַפְּשָׁא מִיט דָּעַר חַתִּימה
פָּן תְּלִין אוֹיפְּזָן שְׂמָעָרְעַן. אָנוֹ שְׁגָנָאַיעַוּ.
אָנוֹ טְשָׁוָמָאָקָאוֹ, אָנוֹ אַלְעָם חַטִּידִים דִּינָע –
זַיְזָעָן אַשְׁמָעָק טָבָאָק אַיצְטָ נִיט וּוּרְתָה,
אָנוֹ דָו אַלְיַין – אַ צְוִיצִיךְ בְּיוֹטוֹ, בְּרוֹדָעָר
אַשְׁנָעָק אַנְטְּקָעָגָעָן אַ דְרָאָנוֹן, אַ קָּאוֹאָק
אַ הַיְנִיגָּעָן. דָו פִּיהְלָמָט, וּזְגַוִּים עַד אַיְזָ
דָעַר אַוְנְטָעָרְשִׁיעַד? דָו בִּזְטָט גַּעֲוָעָן אַ "מוֹרְד
בְּמַלְכָה" אָנוֹ אַנְעָבָר עַל "שְׁבוּעָתוֹ"
אַ פְּשָׁוֹטָעָר רְזִצָּה – אָנוֹ דָו בִּזְטָט
דָעַרְפָּאָר גַּעֲשָׁטָעָמְפָעָלָט מִיט דָעַר שְׁוֹאָרְצָעָר חַתִּימה
אוֹיפְּ אַיְבָּיג... אַיצְטָ אַיְזָן אַקוּרָאָט פָּעָרְקָעָהָרָט:

איצט רופט מען דאמ „מקים זיין די שבואה“ –
 דעם הייליגען און גרויסען חזב... פערשטעהט?...
 דער מיניפטער בלוייט שטען אָרגע פערטראכט און פלויזים חאפט
 ער זיך אוית פערצייטערט ווי אַנגענבריהטער... .

(זו דער מאכפה)

שטעה, אלטע קליפה! ב'האָב ער'שת בעמערכט:
 די אלע דריי, וואט האָסט אַרויינגערוףען
 פון יונער וועלט, פון ניגאנטס מיר צו געבען
 אַנְעַצָּה – אלע האָבען זיין אַסּוֹף
 אַבִּיטערען געהאט און אַיְינְגְּעַנוּמָעַן
 אַמִּותְהַדְמִשְׁוָנָה*)... דו האָסט דאמ בפֿיוֹן
 געטהוּן? אהא!... אוועק, אוועק פון דאנען
 כל זמן סְאיַזְן נאָך ניט שפֿעַט צו ניכּוֹל וווערטן!...
 טהוּט זיך אַוְאָרֶף אָהוּן אַזְיַיט אָהוּן וווערט פֻּרְשְׂוָאוֹנְדָעַן אַין דער
 פִּינְסְטְּרָנִישׁ.

די אלטע שטעהט אויף, בוינט אוים דעם רוקען... אויף אַיהֲרָע
 באָקען צינדט זיך אָן אַרוּעָן-קָאָלִיר... טוֹגֶטֶת קָאָפֶט צוֹשְׁוָתָן זיך לאָגָנָע,
 ווַיְדַ-וּוַיְכַע, גָּאָלְדָעָנָע לְאָקָעָן... די אוּגָעָן אַיהֲרָע פִּינְקָלָעָן זיך צוֹוֵי הַעלָע
 שטערען אָין אַזְמָעָר=אָוֹנוֹנָע... דאמ וויטע פִּוְיעָרְלַע צוֹבָרָעָנט זיך, פְּלָאָקָעָרט
 אָין שִׁינְטַן, אָין אַכְּרָעָן הַוִּיכָע, פְּרִישָׁעָן, יונְגָע שְׁטִימָעָן קְלִינְגָט אָין שְׁאָלָט
 אַינְטַם גַּעֲבָעָל:

*) דער אַינְקוּזְיַיטָאָר פְּעַדְרוֹא אַרְבָּעָץ אַיז דער'הַונְ'עַט גַּעֲוָאָרָעָן
 אַין קְלִוְוִיטָעָר אַין סְאָרָאָגָסָא.

ארוים פון די קיטען,
ארוים פון דער קלעם,
אין שטראיט פאר דער פרײַהייט,
אויפֿ קידושׂ-השָׁם!
אין אונוערע טרעעהנע,
אין וועהטאג, אין בלוט
שעפּ, פָּאטְעָלָאנְד, האָפְּנָאנְג,
שעפּ קְרַעְפְּטָעַן אָוֹן מָוְתָה!
קִין פְּחָד, קִין צְוַיְּפָעַל,
קִין טְרִיאַט נִיט צְרוֵיךְ!
צָוּם לְעֶבֶן צָוּם נִיעֻם,
צָוּ פרַיְיד אָוֹן צָוּ גְּלִיק.
חֲבָרִים אָוֹן בְּרִידָעָר!
ארוים פִּין דער קלעם,
אין שטראיט פאר דער פרײַהייט,
אויפֿ קידושׂ-השָׁם!...

דער טוימער חטן.

עם ברענט דער פראמט, די בוינער שטעהען
וואי אין תכרכים אונגעטהאן . . .

וואי אין א שדיידראמעעל דודעהט זיך
דער ווינד, באפט אויף די וויסע פאהן

און פאטשט און פלאטערט אין דער לויפטען . . .
די ווינגע קלאנט און ברומט, און זידט . . .
און אין דער פינסטער קליננט פון קבר
א ליעד, א ווילד און שרעקליך ליעד :

— אאו! אאו! . . . פליה, פליה, מײַן קלאנדליך,
אויף באָרג און טהאל, אויף וואָלד און טײַך! . . .
חברים ליעבע! ברידער מײַנע!
אאו! . . . אָך ליעג און ווֹרט אויף אִיך . . .

אִיך ליעג, פערווועיגט אין זיסען חלום . . .
די נאָכט — זי ציהט זיך אָהן אָעָק . . .
ניט ברײַט, ניט לאָנג אָיז מײַן געלעגעַר,
צּוֹדְשׁוּעַר אַבִּסְמָעֵל אַיז מײַן דָּעַק . . .

„גאָר שטעהַט... וואָרט אוִים... אַידָּר קענט מײַן פֶּלה? –
מײַן גאלדָּען האָרְצַן, מײַן זיסַע טרייסַט,
מײַן קרוֹין, די בָּתְּדָמְלָפָה די קלָאָרָע?
און ווַיִּסְטַ אַידָּר, ווַיִּסְטַ אַידָּר, וויַיְיַסְטַ?

„אַהֲרֹן, גַּעֲוָעֵבֶת פָּוֹן טָהָר אָון שְׁטוֹרָהָלָעַן.
פָּוֹן יְגַעַנְדְּ-פְּרִיְידַ, פָּוֹן פְּרִיהַלְנְגְּסְ-לוֹפְטַ;
די אוֹיגַעַן אַידָּעַ זַיְגַּעַן בְּלִיצְעַן,
דָּעַר אַטְהָעַם – רַיְגַּעַר בְּלוּמוּנְדוּפְטַ.

„זַי גַּעַתְּ – אָון שְׁטִינְגַּעַר זַיְגַּעַן שִׁירָה
מִיטַּ פְּעָרְלִיל שִׁיטַ דָּעַר וּוְאַסְעָרְפָּאַלְ;
פָּוֹן יְעַדְעַן בְּלִיקַ בְּלִיחְתַּ-אוֹיפַ אַ וּוַיְיַנְשְׁטָאַקַּ,
אוֹיפַ יְעַדְעַן טְרִימַטַּ-אוֹיפַ אַ קוֹוָאַلְ.

„דָּעַר וּוַיִּסְעַר וּוְאַלְקָעַן אַיז אַידָּר זַעַגְעַלְ,
דָּעַר רַעֲגַנְבּוֹיְגַעַן אַיז אַידָּר בְּרִיךְ...
אַךְ, זָאנְטְ-זְשָׁעַ, זָאנְטַ – אַידָּר קענט מײַן פֶּלה,
מײַן גאלדָּען האָרְצַן, מײַן טְרִיסַט, מײַן נְלִיכַ?

„אַיז „הַעַלְדָּעַן-גִּיסְטַ“ אַיז אַידָּר גַּעֲבָרְטַ-אַרט
אַיז „קַאמְפְּפַ“ אָון זַיְגַּן אַיז אַידָּר גַּעֲצָעַלְטַ...
„פְּרִינְצְעַסְ-פְּרִיהַיִיטַ“, „פְּאַלְקָם נְשָׁמָהַ“
און „פְּאַלְקָם-גְּלִיכַ“ הַיִּסְטַ זַיְאַופַּ דָּעַר וּוּלְטַ...

איך בין געווין איהר חתן... הערת איהר?
ס'או אלץ בעווען מיר ליעב און גוט, —
איך האב מיט פריד פאר איהר געאפעערט
מיין הארץ, מיין גיסט, מיין טארה, מיין בלוט...

דער טאטע האט מיך אבענוואשען,
ווײַ צו דער חופה צונגעריות;
די מאמע האט א העמד א ניע,
א שניאָוּיסע העמד מיר אויפגעניעית;

די פושקע האבען ווי בְּלִיזֶמְרִים
געשפיעלט דעם חתן "מול-טזב" ...
פערהיילט געווארען אלע וואונדען ...
א גוטע נאכט! א זיסער שלאָפֿ! ...

און קדיש זאנט נאך מיר דער זידע,
ס'אל שטיל און זום מיין רוה מיר זיין ...
נאָר וואַסְדוֹשָׁן ווינסטו, אלטער זידע,
פערברעכט די הענד מיט קלאג און פײַן?

צ'ו אָפְּשָׂר מײַנסטו ווַידְקָלִיךְ טאָקע,
אויך בין טויט? ! ... נײַן, זידע, נײַן!
איך ליעב, איך ליעב! איך פידל! איך צאָפְּעל! ...
אוַים קדיש זאגען! אוַים געוּזִין! ...

איך לעפ און פיהל נאך הייסער, טיעפער
וועי פריהער, פול מיט העלדער-מאכט;
איך קוק מיט טויוונד העלהו אוונגען
גליה-דורך די אלטער, טויטע נאכט! ...

איך אטחעם איצט מיט טויוונד בריסטען;
אין טויוונד הערצער קאכט און זידט
מיט האם און צארען, קראפט און גלייבען
מיין בלוט, מיין קללה שאלאט און פליהט.

און פלאמת און פלאקערט אין דער לויפטען...
איך חאָפּ אַרְומּ מִיט טויוונד הענד,
צוביינ, צוריכים די אלטער קייטען,
צופרעך, צעוואָרכּ די אלטער ווענד! ...

וואָרט, עלענד פאלק, דו, מלך-אבינו!
פערשטייך דיין לֵיד, האָלט אַין דיין קלאגן,
סֶזֶעַט אויפֿגעָן דיין נחמה-שטעדען,
סֶזֶעַט קומען דיין דער לַיְוָונְגָס-טָאגּן? ...
• • • • • • • • •
עם ברענט דער פראָסְטּ ... די בוימער סקריפּעָן ...
דער בייזער וויבער רויישט און זידט ...
אייהר, אלטער, עלענדע און קראָאנְקָע,
אייהר הערט דעם טויטען חתנים ליעד? ...

סקיצען.

I.

אַבְגָּעַתָּהָן זַיִן תְּלִין־אַרְבִּיט,
פָּהָרֶט זַיִךְ פְּרָעָהְלִיךְ, וַיֵּ פָוּן בָּאַל,
מִיטְ אַרְפָּאָרֶט צֹו נַאֲטַשָּׁאַלְמַטוֹוָא
דָּעַר אַדְעָסָעַר גַּעַנְעָרָאָל.

אַינְסָם רַאְפָּאָרֶט אַיְזָן בְּעַשְׁרִיבָעַן
אַלְץָן — וַיֵּ פְּלִיסִין דָּרִי מַעַתְּלַעַת
הַאַבָּעַן הַיְסָעַ רְוִיְטָעַ שְׁפָרָאָמָעַן
זַיִךְ גַּעַנְאָסָעַן אַיְן אַדְעָם;

וַיַּפְיַעַל מַעַנְשָׁעַן דָּאָרֶט דָּעַרְחַדְגַּנְטַן,
וַיַּפְיַעַל הַיְזָעַר אַבְגָּעַבְרָעַנְטַן, —
אוֹן עַם טַרְיפָּט נַאֲךְ אַחֲן אַנְאַיְוָהָעָר
יַודְיַעַשׂ בְּלוֹטַן זַיְנָעַ הַעַנְדַּ,

אוֹן בַּי אַיְהָם אַיְן הַאֲרַצָּעַן קָאָכְטַן נַאֲךְ,
זַידְטַ דָּעַרְ קוֹוָאָל פָּוּן נַיְפָט אַוְן גַּאַל...
מִיטְזָן רַאְפָּאָרֶט צֹו נַאֲטַשָּׁאַלְמַטוֹוָא
קוֹמְטַ דָּעַר פִּיְגָעַר גַּעַנְעָרָאָל;

און נאט'שאַלְסְטוֹוָא קּוֹשֶׁת אָוָן האַלְוָות אִיהָם,
גִּיט אַטְיַעְפָּעַן דָּאנְקָ אִיהם אָב...
קְנִינַס וּבָות אָוָן הַמִּים גַּדְולָה
זָאַלְעַן רַוְהָעַן אוֹיפָן זַיְן קָאַפָּ!..

* * *

נִידְגָּרְטַ פָּאַהָרְטַ . בָּאַמְּאַקְעַם טָאַנְצָעַן,
דָּעַר הַמָּזָן, דָּעַר וּוְלְדָעַר פָּלְעַבְמַ
שְׁרִיְיט "אוֹרָא!" אָוָן אוֹיפָן דָּעַר קָעַלְנִיעַ,
אוֹיפָן דָּעַר קָעַלְנִיעַ זִיכְטַ הַעֲרָדָר קְרֻעְבָּמַ.

עַר רַאְבִּינְעַר דָּעַר אַדְעַסְמָעַר
פִּיהְלָט זַיְךְ גָּוָט, אַהֲן פּוֹרְכְּט אָוָן שָׁאַנְדַּ.
אָוָן עַר הַאַלְטַ מִיטַּ שְׁטָאַלְץַ אָוָן לִיעְבָּעַ
אַנְגַּיְיקָעַ אַין דָּעַר הַאַנְדַּ:

אֵיךְ בֵּין - זָאַנְטָ עַר - אַ קָּזְוַיְאַנְעַר",
זַיְץ בַּי יְוִדְעַן אוֹיבְעַן-אַן,
דָּאַרְפִּ אֵיךְ הַעֲרָעַן, כֹּזוֹ אֵיךְ פָּאַלְגָּעַן
וּוְאַט נַאַטְשַׁאַלְסְטוֹוָא הַיִּסְטַּ מִיר טַהָּאָן..."

אָוָן מִיטַּ פְּרוּמָעַ חַנוּפָה-אַוְיָגָעַן
רוֹהָיָג קָוְקָעְנְדִּיג אַוְיפָּ דָּעַם
וּוְיַעַר תַּלְיַן גַּלְהָתַ דִּי צַוְּאַנְגָּעַן
דְּרִיקְטַ אָוָן דְּרִיקְטַ צַוְּנִיְףַ דִּי קְלָעַם,

שְׁרוֹיִיפֶט דַי יָוִדִישָׁע נְשָׁמָה
אַינְפָט נְרוּיְמָעַן, שְׁוּוּרְעָעַן פְּרָעָם,
יְרָזָם הַזְּדוֹן! יְרָזָם הַזְּדוֹן!
זִינְגַט דַעַר תְּבַשִּׁיט פָּונְ אַדְעָם..

II.

זָאנַט, רְבוּתִים, וּוְאַם אַרְהָר וּוְילְטָ אַיֵּךְ –
מִיטָא נְסָחָה, מִיטָא סְדָר
גַּעֲהַט אָוָן קִיְּקָעַלְטָ זַיְקָ דָּאָם וּוּעַלְטִילָּ
וּוְ אַוִּיפָּ רְעַדְעָר, וּוְ אַוִּיפָּ רְעַדְעָר.

פָּונְ דַי נְאַסְעָן אַבְגָּעָרִיְנִיגְט
דַי פָּעָרְוָוָאַנְדָּעַטָּע אָוָן טְוִיטָע;
קְדִישִׁיתָזָם קְלִינְגָט – אָוָן וּוּיְדָעָר
פְּלָאַטְעָרָט, וּוְעַהַט דַי פָּאַהַן דַי רְוִיטָע.

בַּיְ דָעַם לִימְוִיעָר, בַּיְים פָּאַלְיאָק,
בַּיְים גְּרוֹזִינְעָר, פְּרַיְ אָוָן אַפְעָן,
קָאַכְטָ אָוָן זִוְטָ דַי גְּרוֹיסָע אַרְבִּיאִיט,
נִיטָ אַוִּיפָּ פְּרָעַמְדָע הַלְּפָ צָו הַאֲפָעָן!

“אונז ער געגענדו” זיננט שורה פינלאנד
מיט א טיעפען, העלען פלאקער.
וואס-זשע מהות דאם פאלק ישראל,
נאטס בנדיחיד, נאטס בנידיקיר?

נאטס בנדיחיד וואונט אין שבנות,
דאנקען גאט, בי נוטע מענשען:
מיט'ן לעט פעררוקען טשאלאענט
אין זיין אייוען; אתרזג בענשען

מיט'ן פאליאק אין זיין סיפה.
דא מיט דעת און דארט מיט יענעט
פלים פשרן אויף פסח;
ברענען, גליהען ווי אין ניגנים;

מיט די הוילע הענד פון פיער
קיילען שארען; זידען, קאבען,
אין שאוליתחתיה קרייבען
מייט'ן שכן, מייט'ן שכן;

און אליין? אליין, ווי פריהuder,
מיט פערמאכטע, בלינדע אוינגען
שטעהן און דיענען אלם א ציעלפונקט
פאר דעת שונאים פילענביינען;

בלוט פערנעםען מעדר פון אלע.
אנגט און וועהטאג טיעפער פיהלען –
און ניט זיין אימשטיינד בעוויזען
זעלבנט-בענעהר און איינען ווילען.

זו דעם חירוקטס „פראזבעם“
אויפֿן אלטען שטיינגר שרײַבען;
און אויפֿ ברויט און אויפֿ תבריבים
בי' דער וועלט נדבות קלַיְבען –

דאם איז אונזער אלטען מנגה;
טיעפֿ און אונזער לעבען זיצט ער,
און בעשינט אונז און בעקרונט אונז
וואי אמאָל, אוזי אויך איזטער.

פון די נאמען אַבענערײַינגעט
די פערוואנדעטע און טויטע;
קדיש-יתום קלַנְגַּט און וויידער
פלאַטערט, וועהט די פאהן די רויטע.

אין אַמעַדִּיקָא, אין פראנקְרִיךְ
און אין ענגלָנד און אין פרײַסְעַן
זיפְּצָעַן יודָעַן, זיפְּצָעַן קְרִיסְטִיאָן,
שרײַעַן נוֹאָלֶד און קְרִיעָה רֵיְסָעַן.

און פערמאטערט, אײַנגעהויקערט
און פעריאטערט ווי א חולה,
אין ז אמייטין פערע אולאָק
ויצט און שויצט די צדקה גדולה.

דעָר זאמיאטין פערע אולאָק
האט אויף תפלה און אויף צדקה
פונַם ליעבען פאלק יִשְׂרָאֵל
א חומה, א חואה.

תפלה, צדקה און... סטאטיסטיק!
און מען ארבייט, קליבט נרבזת,
און מען טרייסט זיך מיט בטחן
אויף זכות אבות, אויף זכות אבות.

תפלה, צדקה און סטאטיסטיק
מיטן אלטען, גוטען סדר –
און עם דראָעט זיך אונזער וועלטיל
ווי אויף רעדער, ווי אויף רעדער! ...

III.

(א פְּרִיּוּעַל פָּן שְׁמוּנָגָעוֹקָעַ)

... דז'ונְדְזְוְןְדְזְוְןְ! ... דָּם גָּלְעִיקֵּל קָלִינְגְּטְ...
דז'ונְדְזְוְןְדְזְוְןְ! ... אֲשֶׁלְעַכְתָּעַר עַנְןְ! ...
און אַן צִימְעַר קְומְטַ אַרְיְין,
קְומְטַ אַרְיְין אֲנַאנְצָעַר מְנִין ...
ברֻוקְהַבָּא, פִּינְעַ גַּעַסְטַ
זִצְטַ מִיר וּוּלְעַן זִיךְ נִיט קְרִיעַנְעַן.
וּוְאַם? אַנְאָבִיטַן מַאֲכָעַן? אַהֲ,
מִיטַּן גְּרִיעַסְטַעַן פְּעַרְגַּעַנְגַּעַן.
וּכְעַן, טַאָפַעַן דָּאָרְפַּ מְעַן נִט,
סְזַוְאָרְפַּטְ אלְיַין זִיךְ אַן דִּי אִיגַּעַן:
גַּעַהְמַטַּ, אֲשְׁטִינְגָּעַר, לִיְעַבְעַ פְּרִיְינְדַּ,
דָּעַם לְגַנְבָּעַמְרַ פְּיַלְעַנְבּוֹיְגַעַן,
וּוְאַם מִיט אַיְהַם פְּלַעַגְטַן מַאֲכָעַן תַּל
מִין מַלְמַד נַחְמַנְדְּלִיפָּע
פָּגַנְּסַ שְׁטַן, פּוֹנְגַּס סָם,
מִיט זַיְן מַאֲמַעַן מִיט דָּעַר קְלִיפָּה...
בָּאַמְבָּעַס? נִין, אַט אַיז אַטְוַיְז
פְּשַׂרְ-קְזִיהַלְעַן. רַאַסְטַ אַן שִׁימְעַל

ליונט אויף זי; נאר גליהט זי אן –
שלאנט א פארע ביין הימעל!...
פראקלאמאציעם? דרי שטיך
פון דער סטרא דימינא:
א מזווה פַּי דעד טהיר
טיט א מורה – א קרטינע –
אויף דער וואנד, – און אויף דער ברומט,
גאנץ נאטשאלסטעוא אויף צו להכיעס,
אָהָן אַרְשִׁיוֹן פָּוּן צָעֵנְזָוֶר
אַקְמִיעַ פָּוּן קְדֻחָתְּ!!...
בָּאַרְקִידָעָם, פָּרְעָנְטָ אַיְהָרָ? יָא,
סְיוּוִיסָטְדִּי גָּאנְצָעַ וּוּלְטָ אָודָאָ,
או דער עִירּוֹבְ אַוִיפְ דָעַרְ גָּאָם
איְ מִין בְּעַמְטָעַ בָּאַרְקִידָע
אוֹן מִין שְׂמִיאַרְקְסְטָעַ הַילְפָ אָון שְׂוִיז
פָּוּן רְצִיחָותְ אָון פָּאַגְּרָאַמְעָן...
„גְּלוֹתָה“ הַיִּסְטָ מִין פָּאַטְעָרְלָאָנדָ,
„בָּלְ יִשְׂרָאֵל“ אַיְזָ מִין נָאַמְעָן...
אוֹן דָעַר הַמְּנִיקָלָאָפָעַרְ קְלָאָפָטְ,
אוֹן, אוֹיפְ פָחָד אַלְעַ שׁוֹנוֹאִים,
פְּלָאַטְעָטְדִּי הַקְּפּוֹתְ-פָּאָהָן –

דגל מהנה הקבצנים ! ...

אהן א קיט בין איך געשמיידט,
אהן א שטריך בין איך געפונדען.

ווער עם זיכט, און איך - איך ליעג
אין געהאקטע וואונדען ! ...

- - - - -

- איך, דאם אלטע קלאנ-לייעד" ! ...
ניין !

ניט פערדאסט די שוואכע טרעהרען ...
שרעליך איז דער דארגענד-קראיינז,
וועלכער שטעכט דעם אלטען שטערען ! ...

.IV.

פינסטער איז אין צימעריל.
פינסטער, איינג און קאלט,
שרעק און פיין און וועהטאג
דריקען יונגע און אלט.

- ניב אונז עסען, מאמע ? -
בעט דאם קראנקע קינד.
און פון קאלטען איזווען
רוישט און זונגעט דער ווינד :

— ווינט ניט, ליעבע קינדעRELעך.
שטייל און רוהיגן זיצט:
ברוית איז זו טיעעל,
בלוט איז וואלוועל איצט..."

און עם פלייהט דאמ ווינדעRELע
אויפֿן פרײַען פעלד,—
דאַרט, וואו אויףֿ דעם פרײַשען שניַי
ליינט דער טויטער העלד:

פּוּסְט אָוֹן שְׁטוּמָן זִין עַלְעֵנָד הָרֶן,
זִיןְגַּע אַוְינְגַּע בְּלִינְד,
און זִין לִיבְּ צְרוּיְסַעַן
הַונְגְּנֶעְרִינְגַּע הַינְד,

און די שׂווארצע קראהען
אויפֿן וויסען פעלד
קָאַרְקָעַן דַעַ פְּרָאָפְּנָדִים
אונזער טויטען העלד ...

הָאָרֶךְ! אַכְּלָגָן אַבְּיַטְרָעָר
געַהַת פָּוּן הַיְלָגָן אַרט ...
בְּלִיבְּעַ וְאַנְדָּעַלְפְּיַעַרְלָעַךְ
צָאנְקָעַן דָא אָוֹן דַאָּרֶט ...

צאנקען, שוועבען, וויעגען זיך.
 פלאקערען מיט מאכט...
 די מצבוזת ציטערען
 אין דער שטומער נאכט...

הערטט דעם קלאג דעם ביטערען
 פונַם הייליג ארט ?
 מהים נאך די לעבעדינע
 זאגען קדיש דארט...

V.

דער "שליח מנות-טראנעער" און "די נומ-יומ-טובי-בעטער".
 (א ברייעל פון שמויינעוווקע).

היגהא! א מאג געווען – א יאהר!
 געלביבען שייעור אהן בזוזות נאר.
 בערעכגען – ספנות.
 וואו ער אויז אויסגעווען דעם מאג
 און וויפיעל מל, אהן מאם, אהן וואג.
 געטראנגען שליח-מנות.
 ס'אויז אויהם געווען אי קאלט, אי היים.
 געברענט, געפּרוּירען און אין שווייס

געוייקט זיך און געפtheadען.

אלץ פאר פליידקש על פי רוב:

געטראגען לעקעבלעך צום רב,

צום פרנס-חיש פלאדען.

די שוחטים האבען זיינער גאנפ

געהאט זיך: קישעלעך ווי באפ

און המונטאסען מאסען;

נו, פון מאראנטזען רעדט מען ניט —

דעם שלח-מנות לוייף און שיט

ווי האגעל אויף די גאמען! ...

אי וואם? דער שבר איז ווערט א שפי?

געבליבען בארוועם פון דאם נוי

און ציטערט ווי פון פיעבער

זאנט, ברידער, וואם אידער ווילט אייך דארט —

א "בלל-טהוער" געועזען פארט,

געדיינט, לאָרבי צבור"! ...

און איצט? ... אוים פורימ! אונגעט און גויט

צושפרײַט ווי שאטענען פונס טויט!

דער אלטער, שוואָרצער גלוֹת... .

ווי פְּרִיהָעֶר בְּלָאֹזֶט דַּעַר קָאַלְטָעֶר וּוַינְד
 ווי פְּרִיהָעֶר רֵיְסָעֶן בִּיּוֹזֶה הִינְדֶּר
 דַּי לְעַכְבָּרְדִּינְגֶּעֶן פָּאַלְעֶם...
 דָּעַרְפָּאָר אִיז אַיְצָט אֲנוֹתָעֶן צִיְּתָן
 פָּאָר דַּי בָּעַרְיָהְמְטָעֶן, פִּינְגֶּן לִיטֶן,
 פָּאָר דַּי גּוֹטְדִּיּוֹם-טֻבְּ-בָּעַטְעֶר –
 אוֹיפֶּן "ברְכָה" גּוֹעַן אַהֲיָן, אַהֲעָר,
 צָו אַמְּחוֹתָן, צָו אַשְׁוּעָר
 אַוְן צָו אַרְיִיכְעַן פָּעַטְעֶר,
 אַוְן אוֹיפֶּן אַלְטָעֶן שְׂטִיְגָנֶר דָּאָרֶט
 אַבְּיַסְעָל יִיְשֶׁן, אַבְּרַעְקִיל טָאָרֶט
 בָּעַקְוּמְעָן פָּוָן שִׁידְּבָּרִים...
 אַחַ, דָּאָם גּוֹטְדִּיּוֹם-טֻבְּ-בָּעַטְעֶן גּוֹעַן
 אִיז אַוְן פָּוָן אַיְבָּגֶן לִיעַב גּוֹעוֹן
 אַוְן אִיז לִיעַב עַדְ-הִיּוֹם...

דער נייער ראַבִּינֶר.

(א ב אַבְעַטְמָעַשׁ)

אין בן דוד בא אלא בדור
שפלו זנאוי או שבלו חיב.
משיח וועט קומען נאר אין אױז
דור, ווען עס וועלען זיין אַדרער
אלע צדיקים אַדרער אלערשעטען
(א גטרא).

אין פֿיצְרוֹקָע, דָּאָרט
וּוֹאוּ עַם הַאָבָעָן זֵיה יָדָעַ
גַּעֲלַעַבְתַּפְן פֿאַרְצִיְּטָעַן
אין פֿרַיְנְדְשָׁאָפְט אָוּן פֿרַיְעַדְעַן.

געפֿהָדָרָט זֵיה אַין אַלְץ
נאָכְץ יְוִידְשָׁעַן אָרט
און נָאָר אַוִּיפְּ מַשְׁיחָן
רוּהָוָג גַּעַוָּאָרט,

הָאָט פְּלַצְיִים זֵיה עַפְעַם
אַזְוִינָם אַנְגַּעַדְיִבְעַן,
וְוַאֲם נַעַמְעַן אַין פְּלָוָן
איַז דָּאָם נָאָר נִיט צַו גַּלְוִיבְעַן.

פָּוֹן אַנְפָאָנָג אִיז עַפְעָם
אֲמֵין יַנְגַּעַנְמָאָן
אַרְזִיף אַוִיפֶן זַיִן
גָּאָר אַקְוְנִיצְגָּעָר פְּלָאָן :

דָּהִינָּנוּ — אַשְׁקָאַלָּע
אַיִן פִּיצְרִיוֹוקָעּ מַאֲכָעָן,
אָוּן לַעֲרָנָעּ — פֻּעָּרְשְׁטָעָהָט אַיְהָר דָּאָךְ
וּוְאַסְ'עָר סַאַרְט זַאֲכָעָן.

דַּעֲרָנָאָךְ הָאָט מַעַן — בְּקָאָן אַיִיךְ נִיט
זָאָגָעּ פָּאָר וּוָאָם
אָוּן וּוּרָ — אַוִיפֶן דַּי מַקּוֹה
דַּעֲרָלָאָנָגָט אַדָּאָנָם;

גַּעֲקוּמָעּ דָּעָר דַּאְקְטָאָר,
דַּעֲרָנָאָךְ דָּעָר קוֹוָאָרְטָאַילָּנָעּ,
בְּקִיצוֹר, מַעַן הָאָט זַי
פֻּעָּרְחַתְמָעּט פָּאַרְמָאַילָּנָעּ.

פֻּעָּרְחַתְמָעּט — אָוּן גָּאָר נִיט,
גָּאָנָץ שְׁעָדוֹן אָוּן גָּאָנָץ פִּין:
מַעַן קַנְדָּעַלְט זַיִיךְ, גַּלְיַיךְ
וּוּי עַם דָּאָרְט אַזְוִי זַיִן.

אין ניבען נאך דעתם
דרוי מנינם פערישלאסטען,
און טאכע, פערישטעהט אידר מיך,
אויך פון דאנאמטען.

דערנאה... נאר דערצעעהלען אייך
קורץ – מאיז אין שטאדט
געווארען פאריאדקעם
צו שאנד און צו שפאת:

מייט זאנטיקלעה שבט
שפאציערען זיך וויבלעה,
ארaab די פאריקעם,
פערוואראפען די היבלעה,

אין חדר געהען יונגלעה
ליענט גאר ניט אין קאף:
טירפניאקעם ווי מיטט
און נילוחים ווי באפ;

ניט געהמען א ספר
און האנד אויף א ווילע,
ניט הערען א מגיד,
ניט פרענען א שאלה,

געווארען – חאטעש געהם
אלע שוחלען פער'שפאר –
א קלוייז דער מהעאטער,
א שוחל דער בולוואר;

ווערד אונגען, וואם פאמטען,
ווערד האלט פון דעם עני!
אפילו צו שחרית
אייז זעלטען אמןין;

מען זיצט מיט די קארטען
אין קלוב גאנצע נעצט;
ניט שפט, ניט יומטובי...
בקיזור, ס'אייז שלעכט,

שלעכט, ברידער! וואם זאל איה דא
ברײַנגען אייך ראיות –
דורכאים אפיקורסיט
און פשות הולטיאיעכ

נאָר אויסגעטהון, ממיש,
געמאכט אַמְּתָּק
פון אַסּוֹר וּמוֹתָר,
בְּפֶלְלָה פון טריינ.

אוֹ וְאוֹ ? גּוֹאֵלֶד, אַיִן פִּצְרִיוֹוקָע !
סְטִיטִישׁ, אַיִן אַמְקֹומֶת
וְוְאוֹ סְפָלָעֵנט יְעָדִים יוֹנְגָעֵל,
חָאַטְשׁ שְׁנִיד אִיהָם אוֹ בְּרָאָק אִיהָם

געית אבטראטען, זאג איך אויך,
ממיש א טרייט
פון דעם וואם פאר גאט
אויז מההייב א יוד

און וויאו סזואלט געוויארען
א דוד שבלוז זבאי
וואווען סזואלט ניט געוווען
נאאר די אײַינציגען מפה –

דער וויסטער אפטײַקער –
איין יוד נאָר איין שטאדט –
וואָאָם האָט נִיט געוּוואָלט
נאָר נִיט וויסען פון גָּאטֶן.

ניט דאונען, ניט פאמטיען
און חזיר מיט ראקס
געגעכען פמנגן
פון אלע טרפניאקסען...

אייצט אבער... וואם טהוות מען? —

א יאהר האט געטראכט

דען עולם אין שטעהטיל

אין איינמאל פארנאכט

(ב') תמווע, איך זאל איך
ניט זאגען קיין ליינגען

בשעת אין פיצריוקע
מעלקט מען די ציעגען.

א הספם געמאכט

נאר ניט נאריש: הוות,

אווי ווי די זנד

זאגען שרעקליך שוין גרוים

און ווארטען, סזאל וויעדעל

א דור שפלו זפאַי

דא ווערען, געשיקט זיך דאָך

נאר ניט; איז טאָקע

דאָם בעסטע, או די

וואם זיך האבען אין שטיאדט

ביז אייצט נאָך אַ ביסעל

געהאלטיען פון גאט,

פָּוֹן יְוִדִּישְׁקִיט ; זַאֲלַעַן
דֵּי תּוֹרָה פֻּרְשְׁטָעָרָעַן .
עַם זַאֲלַשְׂיָן אַדְוָר
שְׁבִילָוּ חִיב דָא וּוּרָעַן

אוֹן – וַיְיָ דֵי גַּמְרָא זַאֲנָט –
זַעַהַעַנְדִּיגּ דָּאָם ,
זַאֲלַקְמָעַן מַשְׁיחָ –
אוֹן אוִים , מַילָּא וּוְאָם ? ...

גַּעֲרָעֶדֶת אוֹן גַּעֲטָהָנוּ .
אַיְהָר פָּאַרְשְׁטִיעָהָט , אוֹ אַיְן בְּרִירָה
הָאָט יַעֲדָעַר גַּעֲמֹזָט דָּאָקְשִׁין
טָהָונַן אַנְעַבְיוֹרָה .

אוֹדָאי , עַם אַיְזָן
לְכַתְּחִילָה גַּעֲוָעָן
נִימָט נְרִינְגָן , אַלְאָ וּוְאָם ?
דָעָר , וּוְאָם סְטָאָרָעַט זַיְהָ , קָעָן :

לְמַשְׁלֵך : פַּעַצְיָא
פִּישָׁ , לְאַקְשָׁעָן , אוֹן שְׁפַעַטָּעָר –
אַ קְוָגָעָל מִיטָּחָלָבָן ,
אוֹן טָאָקָעָ אַ פַּעַטָּעָר ...

מיט גענווע-شمאלץ רקעעס
געהאקטע; פאר נויט!
א פשוטע קאשע
פערפרואושעט מיט קנויט.

פֿעַ! – זאנט אידָר? – סְאיַז הַעֲרֵעַנְדִּיגַ
נוֹדְנָעַ גַּעֲוָאַרְעַן?
אַיְךְ וּוֹעֵל זַיְהַ, רְבּוֹתִים,
מִיט אַיְיךְ דָא נִיט סְפָאַרְעַן.

אָודָאַי, מַעַן קָאָן פּוֹן דָעַם
בְּרַעְכָּעַן דִי גָאָל,
נָאָר וּוָאָם זָאָל מַעַן טְהֻ�?
– סְאיַז לְטוּבַת הַפְּלָל.

נִיט הַלְכַת אַבְילָה –
נוֹהָמָט אַנְדָעָרָע זַאַכְעָן
אָבִי נָאָר צָו חֶרְפָּה
דָאָם יְוִדִּישְׂקִיטַ מַאַכְעָן.

הַיְינָט יְעַנְעַ עַבְיוֹדוֹת –
אַיְהָר שְׁטוֹיסָט זַיְהַ דָאָקָ אָן –
וּוָאָם זַיְיַ אַיְזַ חַוֵּץ אַלְעַז
גָאָר אַתְעַנוֹג צָו טְהֻ� . . .

גאנץ גוט, אבער הערט
וואם עם האט זיך געטראפען:
בשעת גאנץ פיצריוקע
האט שוין נאר אפען

עבירות געטחון;
קלין און גרויס, יונג און אלט —
דערויסט מען זיך אין שטדטיל —
וואם מיינט איהר? — א גוואלט

איין יוד איז געלביבען,
וואם שרײַט אין איין אטהעם:
עד וויל ניט, ער וויל ניט,
חאטש ברען איהם און פראט איהם.

ער וויל ניט פערשטערען
דאם היילגע געבאט;
זאל זיין וואם עם וויל,
ער פערלאוֹט זיך אויף גאט.

עם העלפט ניט קיון רידען.
קיון פשׂט און קיון חקר...
און וווער איז דאם, מיינט איהר
געווונע? — דער אפטײַיק ער!!

יא, יא, ליעבע ברידער,
אט דער גראפער יונגע,
וואם וואלט זיך אויף עברי
צובראכען די צונגע.

פערגעטען שוין אל-בּוֹיַת
בּזְוּיִים וּוּפּּוּיְלָאַיְהָרָעָן:
אייז ער מיט אמאָל
א בעל-הַשּׁוֹבָה גּוּוֹאַרָּעָן.

א יוד טאָקע גָּאָר,
וּוּיְמַעַן זָאָגֶט, פֿעָרוּוּיְסָאָרָט:
הָאָט אַיְפּּגּוּנָהָעָדָרָט גָּאָלָעָן
אוֹן שְׁעָרָעָן די בָּאָרָד,

אוֹן רְוִיבּּעָרָעָן שְׁבָת
אוֹן גָּאָם פֿאָפּּרָאָסָעָן . . .
מַעַן טְעֵנָהָט מִיט אַיְהָם
מִיט אַיְדִּישָׁעָן לְשָׁוֹן –

עם הַעֲלָפְּט אַפְּעָר נִיט.
אוֹויְ לְאָנָגָג, אוֹויְ בְּרִיאַת –
דָּעָר פְּלָאָן אוֹז גּוּוֹאַרָּעָן
צְרוּנִישָׁט – אַיְהָרָ פֿעָרְשְׁטָעָהָט ?

או באָלד אויף מִשְׁיחָן
אוֹזֶר בְּטַחְנוֹן
אוֹוֵי וּוְיָם רַעֲדָת זִיךְּרָן,
גַּעֲוָאָרָעָן צַוְקָרָאָבָעָן.

היינט וואָס טוֹיג עַבְירֹות טַהְוָן?
נִין, — גָּאָר פֻּרְקָעָהָרָט...
דָּעָר עַולְם האָט באָלד טַאָקָע
נוֹט דָּאָם בְּעַקְלָעָרט,

הָאָט אָוְמָגָעָהָרָט וּוְיַעֲדָעָר
די אלְטָעָה מְנָהָגִים,
דָּעַם הַיְלִיגָּעָן סְקָלָאָד
מִיטָּהָדִינִים אָוָן סִינִים —

מעָן דָּאוּעָנָט, מעָן לְעַרְעָנָט,
מעָן קְרָעָכָט אָוָן מעָן שְׂוִיצָט,
מעָן וּוְאָרָט אוֹיפֶּר מִשְׁיחָן
דָּאָרָט נָאָךְ בִּזְוָאָצָט.

היינט פְּרָעָנָט זִיךְּרָן, וואָס מאָכָט
דָּעָר גַּעֲוָעָנָעָר רְשָׁע?
(אָיְךְ מִין, דָּעָר אַפְּטִיכְּעָר)
רְבוּתִים, נִישְׁקָשָׁה:

ער האט אין נאנץ פיזריוקע,
ברוד-השם,
פונ דעםאלט ביימ עולם
בעקומען א שם,

מייט חברה-חיתים
טירינקט אפט ער לחיים,
און חאטש ס'אי איהם הרפה
די עברי עד הום

אווי ווי דעם גראמעטען
עם-הארץ אין שטאדט,
נאר דאם האט צום ענין
איהם נאר ניט געשאדת,

און חאטש אלע וויסען
בי איהם דעם חסידון —
אין פיזריוקע אייז ער
ראביגער געווארטען ...

א מעשה'לע פון א געוועגענעם ערדי-ארבייטער.

א דערפעל איז פערדהאנען,
עם הייסט באפרואויךוט (*);
אמאל איז דארט געשטאנען
מיין ווינגעלא... און גוט

און זים איז מיר געגאנגען
אין יונער ליעבער ציטט:
דארט האבען געלע זאגגען
גערויישט פון יעדער זיט.

דארט האט די נרינע בלעטער
א ווינטעלע געוועגט;
א ליעבעם, זיסעם ווינטער
מיין יונגע ברומט געקוויקט.

(*) א יודישע קאלאנייע ארום חרטמן, רוסלאנד.

עם הארעוען דארט יודען
פון קנדוייז בייזן טויט,
און עסען דארט איז פריעדען
א איינען שטייקעל ברויט.

פערנאנגען זענען יאהדרען,
איך בין פון דארט אוועק –
בין צונגענרייט געווארען
גאר צו א אנדרע צוועק:

ניט מיט דער סאהא געהען
פון ארימק'יט און נויט,
און אקערען און זיידען
אלץ פאר דער שטייקעל ברויט.

ניין: שטארק איז ווי א צעדער
און שטאלץ מיין הארץ איז מיר;
מיין סאהא איז די פעדער,
מיין פעלד איז דאמ פאפר!

די פעדער איז מיין סאהא,
מיין פעלד איז דאמ פאפר,
און וואם פאר מול-ברכה
אייז אנגענרייט פאר מיר!

— מען לעקט פון מיר די פינגעער,
עם קלינגט מיט מיר אָוועלט ;
חאָטש וואָם איז, דאָכט זיך, גריינגער —
מאָק לַיעֲדַלְעַך אָונַ גַעַלְד .

יא, אַיך מאָג זיין צופרייעדען,
ניט ערגעער בײַזן טויט.
איינט פעהַלְט נאָר, לַיעַפְעַר יודען,
נאָר איינט —
דאָם שטיקעל ברויט! ...

נְרָאָתָּה לְעָאָתָּה מְאַלְמְטָאִים וּוּרְקָעָ.

בערביותעת אין אידיש, פון ד. מ. העדמאלי.

- איוואן אליטשען טויט, א שילדערונג איבער דעם איבערנאנגע פון לעבען
זום פווייט, זומס טען דקט אונט פיתולט אין דיא לעצעט טיגוטען פון לעבען,
- איוואן דער נאל, דיעוער בורך שילדערט פאר אוננו בילד, א וועלכעט עפנעט
אויף אונגעערע אוינען צו שענן א נײַ וועלט מיט נײַ מענשען,
- איך און מײַן מאן, א שילדערונג איבער דער אונגלייכהייט אין פערהיידראָפַּעַת
העטען לעבען, און וועלכע היוראתה עם פיהרטה צו גליך, און וועלכע
צו אונגלייכַם
- אננא קארענינגא, א שילדערונג איבער דיא לויידענשאפט פון א יונגע שעה
צע טווי, זוען ויא פאלט אריין צו אן עלטערן אַבְּגָּעָלְבָּטָּעָן אַן אַונְדָּר
פערליך ויך ענדליך און א מְרַעְבָּדוּן יונגען און שענעם מאן, וויא
אווי ויא לעבעט, לירעט, גענטט פון אויתר רייך און פאלט ענדליך אלט
אַפְּפָעַר פון דער ביטערווער שלאנג אַיְּפָעַרְזָּכֶט
- טַּאַלְמְטָאִים בִּיאָנְרָאָפַּעַן, א בעשיינונג איבער זיין לעבען, ווירקען און
איינפלום איבער זיין טומגענשען, מיט א ביילאנע פון זיין בילד.
- מיין וידני, א שילדערונג, צו וועלכען צווק מענשען זיין געשאפען געוואר
רען, לעבען אויף דער וועלט און לויידען צוות,
- מיין פרײַנדָם פְּרוֹיָאָ, א שילדערונג איבער דיא געמיינויות און פְּרוֹדָאָרְגָּעָטַּעַת
חייט זומס פאלשע לעבעק קען ארײַסְטְּרִינוּנְגָּעָן,
- דער נסִיּוֹן, א שילדערונג איבער דעם קאָטָפָּקָּה פון אַנְשָׁטָאָגָּרָּה מיט אוּסְגָּעָלָּהָּה
סְעַנְתִּיחַ, פון פָּרָאָלָּטָּיָּה פְּרָוָרָאָרְבָּנְחִיָּה, אָן פון ערעלען פְּעַדְלָרְ-מוֹתָה
מיט ערנוועדרוינטער פְּרוֹעָנְ-שְׂוֹאָכְקִיָּה,
- פָּאַלְיְּקָשָׁקָּאָ אַגְּיָלָּה פון דעם גְּוַיְּרִישָׁקָּעָּה לעבען אַין וּסְפָּלָאָגָּה,
- דיַאָ פְּעַרְפְּהִידְרָוָנָּגָּה, א שילדערונג איבער אוֹסָרָט לעבען, זומס אַיְּזָלָּה
פִּיטָּה פְּעַנְשָׁלְבָּעָרָּה אוּפְּגָּעָלְאָקְעָבָּדָּיָּה אָן פְּרָוָרָאָרְבָּנְחִיָּה.

דיא צוויי דורות, א' שילדורונג פון דעם רופיטען לעבען, איבער וווער אונז'	טעהאלט, בעלער, תהנות ציטיגער מענק און קארטן שפיעל,
דיא קרייזער מאנאנטה, א' שילדורונג איבער דער פaddrabbונטייט און
פעהיראמההעטן לעבען, עס וווערט געוויעווען טיט פאקטען, או קין
אטח'ע לעבען עקיסטווע נאר ניט און דער מענשטייט, עס איז גור בלוא	לאוינשאפט, מאלטקייט און בעשרג
קריינג און פריעידען, און דיעען בורך וווערט געשלדרעט דער בלוטיגעך
ווארט 1812, וווען נאפאלאן חאט איזינגענטטען גאנק איזראפאן, דיא מפלח
און דעם נויזטען קריינגד העעל און מאפקוואן, און דיא גאנצע פאלטיפיק
וון איזראפאן ער ענער צויפט דאס איז דער גערעטער און בעטטער דאס
פאן זומס ערקט פאלטפא הי האס געשעריעבען,	
תהנות דמתים, א' שילדורונג זויא איז אלטער בעל-עברוח'יך וווערט א' גע	
תשליך, ער וויל נוע מאכען ווינ אלטער חאנט	